

cijena 1.5 EUR

petak, 25. maj 2018.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEDJELJNIK

Broj 1440 godina XXIX

vlast priča, mafija ubija

SAMO SU ŽRTVE NOVE

lokalni izbori

HOĆE LI BITI

OSLABLJENA ILI

CEMENTIRANA MOĆ DPS-A

sudbina

miliona epcg

ACO ČEKA SUD,

ŠTA ČEKAJU SUDIJE

FOKUS

- VLAST PRIČA, MAFIJA UBIJA:**
Samo se žrtve nižu (Milena Perović-Korać) 8

DANAS, SJUTRA

- U tunelu usred mraka (Zoran Radulović) 11

MONITORING

- SUDBINA MILIONA EPCG:**
Aco čeka sud, što čekaju sudije (Zoran Radulović) 12

- PREDLOG ZAKONA O DIJASPORI – ISELJENICIMA:**
Dijaspore za paradu (Miloš Bakić) 16

- LOKALNI IZBORI 2018:**
Hoće li biti oslabljena ili cementirana moć DPS-a
(Veseljko Koprivica) 18

ALTERVIZIJA

- Crna Gora, Zapadni Balkan (Milan Popović) 21

DRUŠTVO

- EVROPSKE INTEGRACIJE REGIONA
NAKON SAMITA U SOFIJI:**
Jedni bi, kao, da se prošire; drugi, kao, da pristupe
(Mustafa Canka) 22

OKO NAS

- ŠERBO RASTODER, ISTORIČAR:**
Saučesništvo u zločinu (Predrag Nikolić) 24

- DIONICA PUTA GUSINJE–PODGORICA
KROZ ALBANIJU ZAVRŠENA:**
Gusinje još u zapečku (Tufik Softić) 32

- SLUČAJ ZAMJENE BEBA U KCCG:**
Ko sabotira zdravstvo (Predrag Nikolić) 34

- KOLAŠIN - TUROBNA PENZIONERSKA SVAKODNEVICA:**
Nerealna predizborna obećanja (Dragana Šćepanović) 36

INTERVJU

- ADIL KULENOVIĆ, PREDSEDNIK ASOCIJACIJE
NEZAVISNIH INTELKTUALACA – KRUG 99, SARAJEVO:**
BiH se iznova svaki dan rađa (Veseljko Koprivica) 38

- MOMČILO OTAŠEVIĆ,
GLUMAC:**
Iskrenost je presudna
(Miroslav Minić) 45

- NIKOLA VRANJKOVIĆ,
MUZIČAR:**
Patriotizam je
sadmazohizam
(Miljana Dašić) 48

**Najnovije ubistvo
dogodilo se u vrijeme
dok premijer i
predsjednik države na
sva zvona obećavaju obračun sa
kriminalnim klanovima i mafijom. U
odnosu na prošlu godinu, kada su
vlasti tvrdile da je „bezbjednosna
situacija odlična“, pomak je samo
to što se problem ne negira. Dok
vlasti pojačavaju samo riječi
kojima prijetu, mafija nastavlja sa
likvidacijama i niže nove žrtve**

**STR
8-10**

18. maj 2018.
broj 1439.

11. maj 2018.
broj 1438.

DIJASPORA ZA PARADU

Kad građani koji „doživljavaju” Crnu Goru na jedan, nijesu jednaki pred zakonom sa građanima koji je „doživljavaju” na drugi način to je direktno suprotno Ustavu koji propisuje da su svi pred zakonom jednaki

STRANA 16

JEDNI BI, KAO, DA SE PROŠIRE; DRUGI, KAO, DA PRISTUPE

Datum pomenut u Strategiji Evropske komisije – 2025. godina – nakon samita u Sofiji, ne čini se dostižnim. Poznati njemački novinar, stručnjak za Jugoistočnu Evropu Norbert Mapes-Nidik kaže da vlade u regionu, uključujući i crnogorsku, šire optimizam, bez pokrića. „Taj namješteni optimizam odgovara i njima i EU. Brisel je zadovoljan, jer kandidati ne vrše pritisak. Vlade su zadovoljne zbog slabljenja pritiska EU da učine svoje zemlje zrelim za prijem...”

STRANA 22

ŠERBO RASTODER, ISTORIČAR SAUČESNIŠTVO U ZLOČINU

Iz Jugoslavije su se navodno iseljavali Turci iako su svi znali da se radi o Bošnjacima/Muslimanima, Albancima, Pomacima i drugim, odnosno o pripadnicima zajednica koje etnički nijesu bili Turci. U falsifikovanju njihovog etničkog identiteta učestvovala je administracija ove dvije zemlje

STRANA 24

KO SABOTIRA ZDRAVSTVO

U najnovijem sukobu zdravstvenih vlasti i ljekara opet bi upravo pacijenti mogli platiti najveću cijenu

STRANA 34

U izradi ovog broja, osim gdje je drugačije naznačeno, korištene su fotografije iz arhive Monitora i Vijesti.

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Trg Republike bb
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika
"Monitor" izašao je u Titogradu,
19. oktobra 1990.
Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i
Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

**Glavni i
odgovorni urednik i
V.D. izvršni direktor:**
Esad Kočan

**Zamjenica glavnog
i odgovornog urednika:**
Milena Perović-Korać

Redakcija:

Veseljko Koprivica (šef deska), Zoran
Radulović (ekonomija), Marijana Bojanić,
Mustafa Canka, Tamara Kaliterna,
Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović,
Predrag Nikolić, Branka Plamenac,
Nastasja Radović, Tufik Softić,
Radmila Stojanović, Olivera Lakić
Miodrag Vukmanović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić

Telefoni:
020/404 641; 404 645; 069 327 727
Fax:
020/242 306

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za
informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretplata za Crnu Goru: šest mjeseci 39 €, godina
78 €. Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na
telefone 404 641; 404 645 i 069 327 727
Pretplata na račun broj: 510-2839-59 kod CKB
Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretplata za inostranstvo na šest mjeseci
SAD.....USD 138
AUSTRALIJA.....AUD 230
EVROPA.....EUR 95
ŠVAJCARSKA.....SHF 161
Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
„S PRESS!-Podgorica

PRIČINJENA VELIKA MATERIJALNA ŠTETA

U POŽARU IZGORJELE PROSTORIJE TV PLJEVLJA

U požaru koji je u utorak zahvatio Radio-televiziju (RTV) Pljevlja potpuno su izgorjele skoro sve prostorije u kojima su smješteni studio, oprema i kancelarije.

Pljevaljski vatrogasci sa više vozila lokalizovali su požar i spriječili njegovo širenje na susjednu zgradu u kojoj su smještene Fond PIO i Fond zdravstvenog osiguranja.

Povrijeđenih nije bilo, a komandir Službe zaštite i spašavanja Opštine Pljevlja **Goran Čavić** kazao je da je pričinjena velika materijalna šteta.

Zvaničan izvještaj o uzrocima izazivanja požara vještaci protivpožarne i elektro struke, koji su i obavili uviđaj, trebalo bi da tužilaštvu dostave za 15 dana. Ovaj požar, obzirom na mjesto žarišta, nije mogao biti podmetnut, pa je najvjerovatniji uzrok vatromet organizovan povodom proslave Dana nezavisnosti koji je prethodne noći ispaljivan sa krova zgrade. Od izvještaja zavisi

da li će tužilaštvo, ukoliko se utvrdi da je požar uzrokovan vatrometom, pokrenuti krivični postupak protiv odgovornih koji su palili vatromet, s obzirom na to da je pričinjena materijalna šteta koja se mjeri stotinama hiljada eura. Vatromet povodom Dana nezavisnosti organizovala je Opština Pljevlja.

Glavni i odgovorni urednik RTV Pljevlja **Milo Džaković** kazao je da je u požaru izgorjelo oko 90 odsto tehnike.

Ministar kulture **Aleksandar Bogdanović** izrazio je žaljenje zbog ovog događaja i najavio podršku Vlade Crne Gore pri sanaciji štete

„Vlada Crne Gore će obezbijediti hitnu interventnu pomoć, kako bi pomogla saniranje štete i obnavljanje RTV Pljevlja i omogućila da ovaj medij i u budućnosti bude još kvalitetniji servis građana Pljevalja“, istakao je Bogdanović.

On je naveo da vjeruje da će nadležni organi utvrditi uzrok požara i da će shodno tome biti preduzete odgovarajuće mjere i utvrđeni dalji koraci na sanaciji objekta u kome se nalazi i funkcioniše nekoliko društveno-političkih organizacija i državnih ustanova.

Direktor RTV Pljevlja kazao je da će ovaj medij biti smješten u prostorije nekadašnjeg Akademskog centra i da će ubrzo početi emitovati program preko portala i snimati priloge za RTCG. On je kazao da su brojne institucije i medijske kuća najavile pomoć kako bi RTV Pljevlja nastavila sa emitovanjem programa.

posjetite nas na
www.monitor.co.me

BEZ STATUSA RATNOG ZLOČINA

U petak, 25. maja, navršava se 26 godina od dana kada je u Crnoj Gori izvršen zločin protiv izbjeglica iz Bosne i Hercegovine, poznat kao *Deportacija izbjeglica*.

Toga dana, u podne, ispred Centra bezbjednosti Herceg Novi, odakle je većina žrtava 25. i 27. maja 1992. godine organizovano deportovana u smrt, nevladine organizacije Akcija za ljudska prava (HRA), Centar za građansko obrazovanje (CGO) i Centar za žensko i mirovno obrazovanje ANIMA organizovale memorijalno okupljanje i tom prilikom položiti cvijeće i odati počast stradalim žrtvama.

„Dodite da se zajedno prisjetimo žrtava i njihovih porodica koje su tražile utočište u Crnoj Gori, da pokažemo da taj strašni zločin prema njima osuđujemo, da se ponovo založimo da se odgovorni za zločin kazne, a da se žrtvama podigne spomenik, i da se tako zajedno potrudimo da se ratni zločini nikada više ne ponove u našoj zemlji“, navodi se u pozivu ovih NVO.

Oni su podsjetili da je crnogorska policija u maju 1992. nezakonito uhapsila najmanje 66 civila starosti od 18 do 66 godina, koji su u Crnu Goru izbjegli od rata u Bosni i Hercegovini, i da ih je kao taoce predala vojsci bosanskih Srba pod vođstvom Radovana Karadžića i Ratka Mladića da im posluže za razmjenu ratnih zarobljenika, o čemu svjedoči više pisanih dokumenata.

Svi oni koji su izručeni 27. maja 1992. su odmah ubijeni, dok je druga grupa 25. maja upućena u koncentracioni logor u Foču (KPD), i od njih je samo nekolicina preživjela mučenje. Još uvijek nisu pronađena tijela svih žrtava deportovanih iz Herceg Novog 27. maja 1992. godine, niti se pouzdano zna mjesto na kome su ubijeni.

Crna Gora je porodicama žrtava posle četvorogodišnjeg suđenja na osnovu sudskog poravnjenja platila naknadu štete zbog nezakonitog djelovanja crnogorske policije koje je dovelo do tragičnih posljedica. Međutim, iz pomenutih

NVO ističu da je sporno to što sudovi u Crnoj Gori u svemu tome nisu smogli snage da prepoznaju ratni zločin i da ga kazne.

Presudom Višeg suda u Podgorici devetorica optuženih bivših službenika policije, MUP-a i Državne bezbjednosti oslobođeni su optužbe za ratni zločin protiv civilnog stanovništva jer navodno nisu imali status „pripadnika strane u sukobu u BiH“, pa čak ni onih „koji su bili u službi strane u sukobu u BiH“, a koji im je prema pogrešnom tumačenju crnogorskih sudova bio neophodan da bi se moglo smatrati da su izvršili ratni zločin.

Ekspert Evropske unije, italijanski tužilac i međunarodni sudija **Maurizio Salustro**, naknadno je u svom izvještaju o procesuiranju ratnih zločina u Crnoj Gori istakao da je takvo tumačenje pogrešno, nepoznato u međunarodnom humanitarnom pravu i praksi. Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore (VDT) je 25. marta 2015. podnijelo zahtjev za zaštitu zakonitosti zahtijevajući od Vrhovnog suda da utvrdi da je presudom povrijeđen zakon u korist okrivljenih, ali je Vrhovni sud taj zahtjev odbio u oktobru te godine. Pošto je i Ustavni sud Crne Gore odbacio žalbu porodica žrtava, grupa majki, ćerki i sestara stradalih žrtava je podnijela predstavku Evropskom sudu za ljudska prava zbog toga što Crna Gora nije obezbijedila krivičnu pravdu u ovom slučaju i poštovala ljudsko pravo na život i zabranu mučenja.

HRA, CGO i ANIMA i predsjednik Savjeta za građansku kontrolu rada policije **Aleksandar-Saša Zeković**, prije pet godina uputili su inicijative da se proglasi Dan sjećanja na žrtve zločina deportacije izbjeglica 1992. godine, da se u Herceg Novom podigne spomen obilježje žrtvama i da policija uputi izvinjenje zbog nezakonitog postupanja prilikom hapšenja i izručivanja izbjeglica. Nijedna od ovih inicijativa do danas nije prihvaćena.

OPOZICIJA BOJKOTOVALA INAUGURACIJU

ĐUKANOVIĆ STUPIO NA DUŽNOST

Novoizabrani predsjednik Crne Gore **Milo Đukanović** u nedjelju je na Cetinju zvanično preuzeo dužnost šefa države.

Đukanović je zakletvu položio pred poslanicima, a svečanoj sjednici prisustvovali su nekadašnji predsjednici države, Skupštine i Vlade, najviši državni funkcioneri i čelnici državnih institucija.

Na sjednicu su pozvani i članovi Vlade, vjerski velikodostojnici, rektori univerziteta, članovi diplomatskog kora, nerezidentni ambasadori, vojni izaslanici odbrane i predstavnici međunarodnih organizacija.

Opozicija je bojkotovala inauguraciju, a lider Građanskog pokreta URA **Dritan Abazović** ranije je pismom pozvao ambasadore zemalja članica EU da ne prisustvuju činu stupanja lidera vladajućeg DPS na novu dužnost.

„Ne idite na inauguraciju, na taj način napravićete najveću uslugu Crnoj Gori. Demonstriraćete dijelom svoju spremnost da štitite ljudska prava i temeljne slobode, kao i tekovine ideja na kojima počiva ujedinjena Evropa, čemu stremlje istinska građanska Crna Gora“, naveo je Abazović u pismu.

Đukanović je na funkciji šefa države zamijenio stranačkog kolegu **Filipa Vujanovića**, koji je okončao svoj treći predsjednički mandat.

HETA ASSET RESOLUTION

Poslovna zgrada u Baru na izuzetnoj lokaciji 2690 m2

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me

PROFESOR NA DISCIPLINSKOJ JER NIJE DOZVOLIO LATINICU

Profesor matematike u danilovgradskoj Gimnaziji "Petar I Petrović" **Jugoslav Blagojević** biće ispitivan na disciplinskoj komisiji jer nije dozvolio dežurnom učeniku da tokom njegovog časa pročita informaciju koja je napisana latinicom, a koja se tiče školskih obaveza.

Direktorica ove ustanove **Nataša Latković** kategorisala je ovaj čin kao težu povredu radnih obaveza.

Profesor Blagojević kaže da je više puta upozoravao upravu škole da „nije sporna latinica“, ali da jeste što se krši njegovo i ustavno pravo đaka da saopštenja budu pisana na oba pisma.

„Predlagao sam i da se saopštenja pišu, naizmjenično, ćirilicom i latinicom. I ne samo ja, to je predlagao i Đački parlament škole, kancelarija Ombudsmana i prosvjetna inspektorica, ali direktorka to nije uvažila, iako je relevantne institucije izvijestila da ispunjava naloge i preporuke“, kazao je on.

Direktorica Gimnazije kazala je da u svakodnevnoj komunikaciji sa učenicima i radnicima škole poštuju ustavnu odredbu o ravnopravnosti ćiriličnog i latiničnog pisma budući da svi učenici, nastavno i nenastavno osoblje koriste svoje pravo na izbor pisma koje im niko ne ograničava niti uskraćuje.

„U ovoj školi javna obaveštenja se ispisuju/štampana na pismu koje je izbor onoga ko obaveštenja piše/štampana. Učenici dobijaju svjedočanstva i diplome ispisane/štampane pismom koje sami izaberu. Pismeni zadaci iz Crnogorskog-srpskog, bosanskog hrvatskog jezika i književnosti rade se na oba pisma naizmjenično. Na sajtu i Facebook stranici škole zastupljena su oba pisma“, navela je Latkovićeva.

Blagojević navodi da već 40 godina radi u prosvjeti, a da je od 1981. u danilovgradskoj Gimnaziji, te da se za sve te godine protiv njega nije vodio disciplinski postupak.

„Iako mi se na teret stavlja teža povreda radne obaveze, ako ja nisam dozvolio da se krši moje ustavno pravo, isto obaveštenje istom odjeljenju, moglo je biti pročitano na nekom od narednih časova“, istakao je profesor i dodao da sumnja da je na meti uprave škole zbog toga što ga, iz nekog razloga, povezuju sa višegodišnjim performansima maturanata, kojim izražavaju bunt protiv NATO bombardovanja SRJ.

„Ja sa tim nemam veze. Djeca izražavaju svoj stav na svoj način i to već godinama“, kazao je on.

Predsjednik podgoričkog Odbora sindikata prosvjete **Slobodan Savović** rekao je da su u ovom slučaju Ustav i relevantne institucije stale na stranu profesora Blagojevića.

„Disciplinuju se svi oni koji se usude da misle. Valjda je

demokratija, kojoj stremimo, upravo bazirana na različitim stavovima. Međutim, naš obrazovni sistem se trudi da sankcioniše različite stavove“, smatra Savović.

U preporuci zamjenice Ombudsmana **Snežane Mijušković** stoji da Ministarstvo prosvjete treba da preduzme sve mjere u cilju očuvanja ćiriličnog pisma, te da obezbijedi da obrazovne ustanove u svojim saopštenjima i obavještenjima upotrebljavaju i ćirilicu.

Danilovgradskoj Gimnaziji je preporučeno da preduzme aktivnosti kako bi se javna obavještenja za učenike i nastavnike štampana na oba pisma, da promovise i podstiče aktivno učešće učenika u donošenju odluka, koje se njih tiču.

TAXI MORE u Herceg Novom posluje u okviru firme D.A.J.M.I. koja je, prva u Crnoj Gori, nabavila dva vozila za prevoz osoba sa invaliditetom. Odnedavno i zakon precizira da od ukupnog broja vozila u voznom parku pet odsto moraju biti specijalna, pa će, kako je *Vijestima* kazao direktor kompanije **Dejan Radulović**, nabaviti još nekoliko.

Vozila imaju spusnu rampu za ulazak putnika u invalidskim kolicima, koji je unutar vozila obezbjeđen uz pomoć četiri sigurnosna pojasa za kolica i jednog za putnika. Najviše poziva za prevoz specijalnim vozilima za sada dobijaju iz Instituta *Igalo*, gdje na liječenju i rehabilitaciji boravi veliki broj slabo pokretnih pacijenata.

Direktor marketinga Instituta *Igalo* **Nikola Mračević** ističe da će specijalna vozila poboljšati i kvalitet usluga Instituta.

Cijena vožnje, kao i način naručivanja isti su kao i za ostala taksi vozila.

PLUS

UČENICI Gimnazije „30. septembar“ iz Rožaja **Zahir Šabotić, Kanita Šabotić i Dino Kalač** i njihova mentorka profesorica **Mirsada Šabotić**, boravili su u Briselu, gdje im je uručena treća nagrada za video-dramu *Otvorite svoja srca*. Šabotićeva ističe da je ovaj projekat zavrijedio pažnju žirija, koji su činili **Kristian Lahusen, Maria Graso, Raša Šaban, Lase Sjobeck i Marta Kilero**, koji je između 50 prijavljenih radova iz cijele Evrope, izabrao video-dramu rožajskih gimnazijalaca i nagradio je trećom nagradom.

„Ime koje nosi ova video-drama je simboličan poziv ljudima da razbijemo barijere različitosti i da se suprotstavimo diskriminaciji. Da ukažemo da smo svi na ovoj planeti jednaki i da se solidarnošću i humanizmom, altruizmom i ljubavlju možemo odbraniti od svega što unižava čovjeka“, kazala je *Danu* Mirsada Šabotić

Glumačke sposobnosti u nagrađenoj video-drami pokazali su: **Mirza Nurković, Zijad Šabotić, Dino Kalač, Radisav Savić, Kanita Šabotić, Džejla Hot, Erol Nurković, Bada Demić, Sedžda Fetahović, Eldan Kalač i Merisa Dacić**.

ŽICE za migrante kojima je od početka izbjegličke krize bio zgrožen demokratski svijet, mogle bi se pojaviti i na granici Crne Gore sa Albanijom.

Načelnik Odsjeka za nadzor državne granice **Vojislav Dragović**, kazao je za RTCG da postoji mogućnost da se u određenim slučajevima, u određenom povećanju broja migranata, mimo redovnih granica, posegne za postavljanjem žičanih ograda na ugroženim pravcima.

Upravo je mađarska vlada, ozloglašena po odnosu prema migrantima, ranije najavila da će, za slučaj migrantske krize, donirati Crnoj Gori bodljikavu žicu za pokrivanje 25 kilometara državne granice.

„Imamo nerazumijevanje u pogledu vraćanja tih lica, oni se pravdaju često da ne postoje dokazi da su oni bili na teritoriji Albanije“, kazao je Dragović.

Kako je malo potrebno da spadne maska humanosti.

MINUS

NESTAŠICA lijekova koje koriste oboljeli od karcinoma nastala je dva puta tokom jednog mjeseca. Pacijenti su *Vijestima* ispričali da u Kliničkom centru nedostaje citostatik *Endoxan* i da ne mogu da prime hemoterapiju.

„Nakon pretrage u apotekama nijesmo uspjeli da pronađemo citostatik i dobili smo informaciju da ga nema na lageru, te da lijek možemo kupiti u Srbiji“, kazao je član porodice jedne pacijentkinje. Iz *Montefarma*, koji je zadužen za nabavku lijekova, potvrdili su da nemaju *Endoxan*. „Usled nedostatka sirovine kod proizvođača, dobili smo manju količinu *Endoxana*, ali novu isporuku očekujemo krajem sljedeće sedmice“, objasnili su *Vijestima*.

Član porodice pacijentkinje, koji je insistirao na anonimnosti, smatra da je ogroman propust što pacijenti ostaju bez citostatika, posebno jer su u pitanju oboljeli od kancera, koji ne smiju da prekidaju proces terapije. On je apelovao na nadležne da u takvim situacijama obavijeste javnost da je nestašica, kako bi porodice mogle da nabave lijek u regionu.

VLAST PRIČA, MAFIJA UBIJA

• JOŠ JEDNA
HLADNOKRVNA
LIKVIDACIJA:
Sa uviđaja

Samo se žrtve nižu

Najnovije ubistvo dogodilo se u vrijeme dok premijer i predsjednik države na sva zvona obećavaju obračun sa kriminalnim klanovima i mafijom. U odnosu na prošlu godinu, kada su vlasti tvrdile da je „bezbjednosna situacija odlična“, pomak je samo to što se problem ne negira. Dok vlasti pojačavaju samo riječi kojima prijete, mafija nastavlja sa likvidacijama i niže nove žrtve

Još jedna hladnokrvna likvidacija dogodila se u Podgorici, opet naočigled brojnih svjedoka. Ovoga puta žrtva je vlasnik podgoričke diskoteke *Beagle* **Miodrag Krušić (49)**. Krušić je ubijen dok je sjedio u bašti restorana *Palata* na Starom aerodromu. Muškarac obučen u crno, sa kapuljačom na glavi i silikonskom maskom preko lica, prema tvrdnjama svjedoka, prišao je Krušiću sa leđa i u njega ispalio više metaka. Vlasnik diskoteke *Beagle* je tako ranjen ustao i pokušao da pobjegne, ali je nakon nekoliko metara, pao. Ubica mu je prišao i hladnokrvno, u prisustvu brojnih prolaznika, pa i djece, ispalio još nekoliko metaka u njega.

Krušić je, pišu *Vijesti*, sjedio sa novinarkom tog lista kada je ubijen. Tražio je, navodi list, sastanak

sa njom, kako bi joj ispričao detalje problema koji je imao sa zakupljenim dijelom plaže Trsteno i prijavom koja je povodom toga protiv njega navodno podnijeta inspekciji. Novinarka je zadobila lakšu povredu glave dok je pokušavala da se skloni.

Uprava policije izdala je kratko saopštenje da radi na rasvjetljavanju ovog slučaja, a uskoro je objavljeno i da se zapaljeni automobil pronađen na Čemovskom polju povezuje sa ovim slučajem. Od tada nema glasa od policije. Dok se u medijima može nezvanično pročitati da istražitelji i ovo ubistvo povezuju sa ratom kotorskih klanova koji traje već nekoliko godina, i koji je odnio desetine žrtava, nema nikakvih informacija o tome da li policija provjerava je li Krušić bio meta zbog toga što

Dok se u medijima može nezvanično pročitati da istražitelji i ovo ubistvo povezuju sa ratom kotorskih klanova koji traje već nekoliko godina, i koji je odnio desetine žrtava, nema nikakvih informacija o tome da li policija provjerava i to da li je Kruščić bio meta zbog toga što se obratio novinarima

se obratio novinarima.

Najnovije ubistvo dogodilo se u vrijeme dok premijer **Duško Marković** i predsjednik Crne Gore **Milo Đukanović** na sva zvona obećavaju obračun sa kriminalnim klanovima i mafijom, a nakon sličnog nedavnog dvostrukog ubistva u centru Podgorice u pola bijela dana pred očevicima, te skorašnjeg ranjavanja novinarke **Vijesti Olivera Lakić**. U odnosu na prošlu godinu, kada su vlasti tvrdile da je „bezbjednosna situacija odlična”, pomak je samo to što se problem ne negira. Dok vlasti pojačavaju samo riječi kojima prijete, mafija nastavlja sa likvidacijama i niže nove žrtve.

Uz sve, policija je morala imati na oku Kruščića koji je početkom ove godine tražio bezbjednosnu provjeru jer se nije osjećao sigurno. Njegova imovina bila je ovog proljeća meta bombaškog napada. Sredinom marta, rano ujutro, muškarac sa kapuljačom na glavi pritrčao je ulaznim vratima diskoteke *Beagle* i postavio eksploziv. Ubrzo je odjeknula eksplozija, što su zabilježile okolne kamere. Svedjedno, policija do danas nema osumnjičene

za taj napad.

Kruščić je tada kazao da mu nijesu poznati motivi napada i da neće komentarisati „čaršijske priče o obračunu klanova”. On je ranije demantovao medijske napise da je njegovo ime samo front za imovinu pripadnika *škaljarskog klan*.

Nebojša Medojević, bivši član skupštinskog Odbora za bezbjednost kaže da ubijeni vlasnik diskoteke *Beagle* nije bio pripadnik klan, ali da je imao prijateljske veze sa jednim od klanova: „Kruščić nije bio ‘vojnik’ već ‘civil’ ali u bliskim prijateljskim odnosima sa vođama *škaljarskog klan*. Ovakva brutalna likvidacija usred bijelog dana, s leđa, sa ovjeravanjem, je bacanje rukavice u lice vođama *Škaljaraca* i podizanje ljestvice“.

Medojević smatra da će ubistvo Kruščića dodatno destabilizovati bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori. „Likvidacije *civila* su rijetke u mafijaškim obračunima. To pojačava sukobe i izaziva drugu stranu koja ‘mora’ odgovoriti još žestće jer u suprotnom gubi autoritet i izaziva sumnju ‘vojnika’ u čvrstinu vođa u napadnutom klanu. Dobri poznavaoци odnosa između sukobljenih klanova tvrde da je *kavački klan* pod zaštitom ANB-a, tužilaštva i sudova, tj. režima, tako da će ovo ubistvo

• I PRIJE
UBISTVA BIO
NA METI:
Miodrag
Kruščić

dodatno destabilizovati situaciju i dovesti do eskalacije nasilja“, procjenjuje on.

Policija je u istrazi ovog ubistva, prema nezvaničnim informacijama, već saslušala pripadnike *kavačkog klan*, ali to nije bilo od pomoći. Nakon uzimanja izjava, svi su pušteni.

Niz međusobnih ubistava seže nekoliko godina unazad, a prema jednoj od verzija, najčešće pominjanoj u medijima, obračuni se povezuju sa hapšenjem **Šarićevog** klan, te ubistvom **Šarićevog** saradnika **Kotoranina Dragana Dudića Frica**. Navodno se na mafijaškoj pozornici dešava prestrojavanje, a sukobi su, prema toj verziji, intenzivirani nakon što je prije otprilike dvije godine, u Valensiji nestao dio zajedničkog kokainskog tovara (200 do 300 kilograma).

Prema drugoj verziji, sukob je navodno izazvala Agencija za nacionalnu bezbjednost. „Sukobe u jedinstvenom kotorskom klanu inicirala je ANB jer su procijenili da postoje tendencije da djeluju

• JAKE RIJEČI I
SLABI REZUL-
TATI: Duško
Marković i Milo
Đukanović

nezavisno od rezima i ANB-a. Niko se ne sjeća da je čitav sukob koji je odnio 25 života, počeo bezazlenim ranjavanjem u nogu. Dolazi do podjela u jedinstvenom kotorskom klanu koji je nastao pod kontrolom ANB-a i režim je u paničnom strahu inicirao rat klanova. Ovaj rat sada poprima sve obrise sukoba karakterističnih za obračun mafijaških porodica“, kaže Medojević.

Škaljarski klan predvodi navodno **Jovan Vukotić**, blizak saradnik **Luke Bojovića**. Vukotić u sudskoj evidenciji ima jedno krivično djelo: pomaganje u pokušaju ubistva, izvršeno 2002. Crnogorska policija ga je teretila da je 2014. godine utajio porez od oko 22.000 eura. Njegov advokat tvrdio je da istražni organi manipulišu tom istragom, držeći je neosnovano otvorenom, kako bi kontrolisali njegovog klijenta. Vukotić je svojevremeno izašao u javnost sa tvrdnjama da ima spisak policajaca koje plaća mafija. Istrage o tim tvrdnjama, nema.

Kavački klan predvodi navodno **Igor Božović**, koji je napustio Crnu Goru nakon što je protiv njega rapisana potjernica, što dodatno budi sumnje da su Kavčani, kako ih nazivaju, pod zaštitom djelova sistema. Upravo je Medojević krajem prošle godine u parlamentu pitao ministra unutrašnjih poslova **Mevludina Nuhodžića** „da li istražuju ko je u Specijalnom državnom tužilaštvu uzeo od 50.000 do 100.000 eura da omogući jednom od šefova kriminalnog kavačkog klana Igoru Božoviću da pobjegne“. Medojević je podsjetio da je Božović pobjegao iako je već postojao nalog za njegovo pritvaranje.

Skorašnja dvostruka likvidacija u u centru Podgorice, u lokalu *Forum*, u pola bijelog dana, takođe se povezuje sa sukobom *škaljarskog* i *kavačkog*

klana. Osumnjičeni su dio, prema nezvaničnim informacijama policije, *kavačkog klana*. Navodno se radilo o osveti zbog ranije eksplozije u Podgorici.

Nakon tog ubistva, vlasti su

Nebojša Medojević: „Kruščić nije bio ‘vojnik’ već ‘civil’ ali u bliskim prijateljskim odnosima sa vođama *škaljarskog klana*. Ovakva brutalna likvidacija usred bijelog dana, s leđa, sa ovjeravanjem, je bacanje rukavice u lice vođama *Škaljaraca* i podizanje ljestvice. Ovo će ubistvo dodatno destabilizovati situaciju u Crnoj Gori i dovesti do eskalacije nasilja“

represija policije nad crnogorskim građanima u oktobru 2015. godine.

Malo ko dovodi u pitanje potrebu da Stojanović snosi odgovornost za loše rezultate, naprotiv, ali od tada se nije mnogo šta napravilo. Rat klanova i dalje očito bukt. Premijer Duško Marković svojevremeno je kazao da će se policijski vrh mijenjati dok se ne nađe sposoban da se nosi sa problemom.

Stvar je očito kompleksnija. I u izvještajima o napretku Crne Gore, Brisel uporno ukazuje na loše rezultate kad je u pitanju borba protiv organizovanog kriminala, a najnovija Strategija o razvoju Zapadnog Balkana za zemlje ovog regiona koristi termin zarobljena država. Ukazuje se na veliki problem korupcije ali i povezanosti mafije i državnih struktura. To je ključni uzrok ovakve bezbjednosne situacije. I razlog za strah da će se likvidacije i eskalacija nasilja nastaviti. I ne samo među članovima klanova, kako to vole da kažu ovdašnji vlastodršci. Premijer je svojevremeno tvrdio da na crnogorskim ulicama nema nevinih žrtava. A onda su se stradali

pojačale samo retoriku. Istina, doskorašnji direktor Uprave policije **Slavko Stojanović** podnio je dugo traženu ostavku zbog loših rezultata policije kada je u pitanju rat klanova, ali i druga nerasvijetljena ubistva, te

i slučajni prolaznici. Ranjena je Olivera Lakić. Ubice su slobodne. Kako to da im niko ne može stati na put?

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

U tunelu usred mraka

Piše: Zoran RADULOVIĆ

Čuli ste već: u Kliničkom centru Crne Gore (KCCG) porodilji su, koji dan pred minule praznike, pri otpustu iz bolnice dali tuđu bebu. Slična greška, izgleda, i nije tako rijetka pojava. Posebno u zaostalim siromašnijim djelovima svijeta. Na upit *zamjena/zamena beba + porodilište* google nudi 109.000 rezultata samo na ovdašnjim jezicima. Na tom polju, dakle, nijesmo lideri.

Na svu sreću, greška iz porodilišta brzo je ispravljena. Ali to nije bio razlog koji bi nadležne spriječio u naumu da *pokažu zube*. Menadžment KCCG razriješio je dužnosti načelnicu i glavnu sestru Odjeljenja. Protiv njih i dežurnog ljekara-neonatologa pokrenut je disciplinski postupak. Potom je, na zahtjev resornog ministra Kenana Hrapovića smijenjen direktor Klinike za ginekologiju i akušerstvo.

Sve to je pratila, danima ponavljana, informacija da je menadžment KCCG pokrenuo krivični postupak protiv

medicinske sestre koja je napravila zamjenu beba. „Osnovano se sumnja da se radi o sabotazi, a ne o slučajnom propustu“. Još su nam menadžeri Kliničkog centra pojasnili kako – da su poštovane procedure – „ovakav propust, koji je nanio veliku štetu našoj ustanovi, a što je najvažnije, uznemirio javnost, ne bi bio moguć“.

„Sabotaža“, dakle. I „što je najvažnije“ samo koji dan pred (još jedno) polaganje zakletve Mila Đukanovića, ovog puta predsjedničke. Taj pokušaj da se na tek

minuli praznik baci sjenka kažnjen je *bez pardona*. Strogo i krajnje kontrolisano. Tačno do nivoa gdje se završava struka (medicinska) a počinje politika (DPS-a i njegovih saveznika). Zato su i pitanja da li bi direktorica KCCG i resorni ministar trebalo da podnesu ostavku ili je prirodnije da ih smijeni onaj ko ih je tu i postavio doživljena kao grub napad na tekovine 21. maja.

Ako vam nije jasno o čemu je riječ, evo citat iz Đukanovićevog inauguralnog performansa: „Od

opcije da budemo provincija proširene Srbije, koja nam se nudila na predsjedničkim izborima krajem 1997, Crna Gora je postala ekonomski i demokratski najrazvijenija zemlja na Zapadnom Balkanu, lider reformi i pregovora sa EU, izvjesno prva sljedeća članica tog saveza“. Čik da vam Đukanović kaže ko je to i od kada nudio Crnoj Gori da postane provincija proširene Srbije? Ili, kada će to Crna Gora postati dio EU (pošto je, nakon samita u Sofiji, sve je izvjesnije da se to neće dogoditi ni 2025)? Da ne postavljamo „potpitanja“ tipa ko je to predsjedniku ispričao priču o „ekonomski i demokratski najrazvijenijoj zemlji na Zapadnom Balkanu“. Zna li Đukanović da je zemlja kojom on vlada bezmalo trideset godina već postala rekorder po dužini pristupnih pregovora sa EU?

Želi li iko, u tom kontekstu, pomenuti sabotaze, smjene i ostavke.

U sjenci tih događaja, saznali smo da će gradnje tzv. prioritetne dionice autoputa Bar-Boljare trajati *malo duže* i biti *nešto skuplja* od ugovorenog i godinama obećanog. Pristupnu petlju na Smokovcu dodatno ćemo platiti i čekati. Baš kao i izgradnju vodovodnih instalacija i električne mreže duž dionice Smokovac-Mateševo. Bivši ministar saobraćaja te je *detalje* preumio prilikom ugovaranja posla vrijednog skoro milijardu eura. I to će nas koštati dodatnog vremena i novca. Sabotaža? Taman posla. Bivši ministar danas se zori kao predsjednik Skupštine Crne Gore. I propovijeda o patriotizmu, čojstvu i junaštvu. I dosljednosti.

A Vlada ne skriva naum da sakrije skupe promašaje i amnestira koalicionog partnera. Njeni glasnogovornici tvituju: „Predsjednik Vlade Duško Marković u Podvrhu na pitanje novinara hoće li autoput kasniti i biti skuplji od plana: Želimo puštanje prve dionice u 2019. godini. Plaćićemo koliko treba. Sve što donosi trajnu vrijednost Crnoj Gori nije skupo“.

Kome treba prevod: od tvrdnji da će cesta biti završena do 21. maja naredne godine stigli smo do želja da se to dogodi bilo kad u 2019-oj. Od jasno ugovorene cijene ostala je mantra *crnogorskog ekonomskog modela*, „plaćićemo koliko treba“. Umjesto da imenuje odgovorne i definiše da li su njihovi propusti posljedica neznanja, nesposobnosti, gramzivosti ili su još jedna sabotaza, vlast nam *prodaje patriotski štos*: ništa nije skupo kad je za Crnu Goru. Iza krupnih riječi krije se naum da za sebe prigrabe svo vrijeme i sav novac ovoga našeg svijeta. Dok nas drže u mrklom mraku tunela u koji su nas uveli nekada davno. Ili je to obična rupa?

» Iza krupnih riječi
- ništa nije skupo
kad je za Crnu Goru
- krije se naum
vlasti da za sebe
prigrabi svo vrijeme
i sav novac ovoga
našeg svijeta. Dok
nas drže u mrklom
mraku tunela u koji
su nas uveli nekada
davno

Aco čeka sud, šta čekaju sudije

Rokovi cure a odluke nema.

Sudsko vijeće Privrednog suda, u sastavu **Ivan Kovačević** (sudija izvjestilac), **Miodrag Anđelić** i **Nataša Sekulić** već petnaesti dan vijeća o žalbi koju je u ime EPCG podnijela advokatica **Azra Jasavić** na Rješenje sutkinje **Nataše Bošković** koja je, početkom maja, „privremeno zabranila“ EPCG da obavi (odavno) planiranu kupovinu akcija *Rudnika uglja* u Pljevljima (RUP). I nijesu u stanju da donesu odluku. Ili, kako *zli jezici* tvrde, nijesu u stanju da sa predsjednikom Suda **Blažom Jovanićem** usaglasе obrazloženje za presudu kojom bi povlašćenim akcionarima RUP-a omogućili da u doglednom roku dođu do novca na koji oni računaju mjesecima unazad.

Priču dodatno komplikuje i činjenica da podnosioci tužbe – advokati i ovlašćeni zastupnici preduzeća *M&V Company*, u vlasništvu predsjednika Udruženja manjinskih akcionara EPCG **Vasilija Miličkovića** – deset dana, tačnije od 14. maja, ne mogu da ostvare zakonom zagarantovano pravo i dobiju na uvid spise predmeta. Prije svega *Prigovor* na rješenje sutkinje Bošković koji je, u ime EPCG, podnijela Azra Jasavić. I o kome se, evo već dvije nedjelje, u Privrednom sudu šapuće kao „o krajnje neobičnom i kontroverznom štivu“.

Da ne bude zabune, tekst koji čitate piše se u momentu kada nas od najdužeg zakonom propisanog roka

Tekst koji čitate piše se u momentu kada nas od najdužeg zakonom propisanog roka za donošenje odluke sudskog vijeća Privrednog suda ne dijele ni dani ni sati već minuti. I redovi koji slijede samo su (ne)vješt pokušaj njihovog autora da kupi vrijeme dok čeka presudu. Koja se ne tiče samo budućih odnosa Elektroprivrede i Rudnika uglja. Naprotiv

• MILION PO MILION, SKUPI SE: Aco Đukanović

za donošenje odluke sudskog vijeća Privrednog suda ne dijele ni dani ni sati već minuti. I redovi koji slijede samo su (ne)vješt pokušaj njihovog autora da *kupi vrijeme* dok čeka presudu. Koja se ne tiče samo budućih odnosa *Elektroprivrede* i *Rudnika uglja*. Naprotiv.

I manje verzirani znaju kako će Kovačević, Anđelić i Sekulić (članovi sudskog vijeća Privrednog suda) donijeti odluku od koje, u velikoj mjeri, zavise: ovogodišnji finansijski planovi Vlade Crne Gore i *Prve familije*; *brakorazvodni aranžman* izvršnih i zakonodavnih vlasti pod kontrolom **Mila Đukanovića** i italijanske A2A (sa te je strane najznačajniju ulogu ugrao **Silvio Berlusconi**); budućnost *Elektroprivrede* kao, bez konkurencije, najvrednijeg crnogorskog preduzeća; budućnost Pljevalja koje su, umjesto da budu *dobar gospodar* postale *loš sluga* ovdašnjeg rudarsko-energestkog lobija (kompleksa); a konačno, i najvažnije, ideja da Crna Gora u dogledno vrijeme može postati država koja svojim građanima i poreskim obveznicima može garantovati pravnu sigurnost.

Ili će se sve završiti kao još jedna koliko očigledna toliko i tužna potvrda *orvelovske teze* da su, u ovoj zemlji baš kao na njegovoj *Životinjskoj farmi*, sve životinje jednake samo su svinje jednakije od drugih.

Dakle, krajem 2016. godine većinski akcionari *Rudnika uglja* – italijanska A2A i **Aco Đukanović** – predložili su *Elektroprivredi* – pod kontrolom Vlade, vladajućeg DPS-a i njihovog vladara Mila Đukanovića, Acovog brata – da otkupi njihove akcije po cijeni većoj od šest eura za akciju.

Od tada do danas vlasnici RUP-a, ali ni menadžeri i finansijski i poslovni analitičari EPCG i Vlade CG nijesu objasnili zašto bi najveće državno preduzeće kupovalo nešto što država, na ime neizmirenih obaveza za

• SVE JE NA ČEKANJU:
Privredni sud u Podgorici

poreze, doprinose i koncesije, može dobiti za *džabe*. Uz mogućnost da novac ne baca za otkup bezvrijednih akcija već ga uloži u modernizaciju opreme i pripremu novih kopova *Rudnika*.

Petnaest mjeseci vlasnici EPCG (Đukanovićeva država i A2A) traže način da izađu u susret zahtjevu vlasnika *Rudnika* (A2A, Aco Đukanović i Vlada). Konačno, odluka je izglasana na martovskoj

sjednici Skupštine akcionara EPCG. Donijeli su je vlasnici 0,09 odsto akcija EPCG nakon što su se, zbog navodnog konflikta interesa, od glasanja uzdržali vlasnici 98,75 akcijskog kapitala (57,01 odsto država Crna Gora i 41,74 odsto A2A). Tako je EPCG postala obavezna da, u postupku javnog preuzimanja, otkupi akcije A2A, mlađeg od braće Đukanović, države i preostalih manjinskih akcionara koji budu voljni da učestvuju u tom postupku (a nemaju ni jedan jedini razlog da budu protiv). Sve skupa riječ je o nekih 30-ak miliona eura (Italijani bi dobili 13, država 10, a Đukanović blizu četiri miliona).

To je bio povod Vasiliju Miličkoviću da u ime manjinskih akcionara EPCG pred Privrednim sudom pokrene postupak ocjene zakonitosti odluke o otkupu akcija RUP-a koja, prema njegovom mišljenju, „nije mogla biti donijeta zbog nedostatka potrebnog kvoruma za donošenje“.

Na drugoj strani, pravna zastupnica EPCG i doskorašnja poslanica i v.d. predsjednika Pozitivne Crne Gore Azra Jasavić tvrdila je kako su postojali svi zakonom i Statutom (EPCG – prim. autora) utvrđeni uslovi za usvojenu odluku. Pride, Jasavić je naglasila kako preuzimanje akcija RUP-a od strane EPCG predstavlja *viši interes* pošto je

Sve i da nadležno sudsko vijeće Privrednog suda poništi odluku sitkinje Nataše Bošković pitanje je može li se, prije pravosnažnosti te odluke, nastaviti postupak otkupa akcija Rudnika uglja. Pošto bi izvršioci eventualno nezakonite odluke rizikovali i krivičnu odgovornost zbog učinjene štete. Na drugoj strani stoji ogroman novac. I moć koju on nosi

ugovorena transakcija ocijenjena „kao opravdana i izuzetno značajna, ne samo sa aspekta ovih kompanija već i buduće pozitivne sinergije cijelog crnogorskog termoelektričnog sektora“.

Ispostavilo se da je upravo na tom fonu i sutkinja Nataša Bošković našla argumente za donošenje privremene mjere, kojom se EPCG zabranjuje kupovina akcija RUP-a do pravosnažne presude po tužbi Vasilija Miličkovića.

„Država Crna Gora se izuzela iz glasanja o Odluci o pokretanju postupka dobrovoljne javne ponude za preuzimanje akcionarskog društva *Rudnik uglja AD Pljevlja*, u cilju izbjegavanja čak i mogućnosti teoretskog postojanja konflikta interesa“, navodi sudija Bošković u svom Rješenju od 4. maja. „Međutim,

odluke o otkupu akcija *Rudnika*. Potom se dosjetila da je u konfliktu interesa i ostala uzdržana, čime su njeni predstavnici izbjegli moguću krivičnu odgovornost u slučaju da se ustanovi kako je taj posao nanio štetu *Elektroprivredi*.

Sumnje potvrđuje analiza koju je, za potrebe NVO MANS uradio profesor **Milenko Popović**. Iz koje proizilazi da su akcije *Rudnika uglja*, precijenjene za približno trećinu vrijednosti. Odnosno, da je stvarna vrijednost akcija četiri a ne ugovoreni 6,4 eura po akciji. To bi značilo da EPCG u posjed tih akcija može doći za nepunih 20 miliona. Štetu bi, zato, trpjeli akcionari RUP-a, prije svega Vlada, Đukanović i A2A. Da li bi to u pitanje dovelo i započeti aranžman izlaska A2A iz vlasničke strukture Elektroprivrede?

država Crna Gora je glasala o Odluci o usvajanju izvještaja o procjeni fer i investicione vrijednosti akcija *Rudnika uglja AD Pljevlja* i izvještaj u vezi sa analizom mogućih modela preuzimanja RUP-a, koja Odluka je osnov za donošenje odluke o pokretanju postupka dobrovoljne javne ponude za preuzimanje a.d. *Rudnika uglja*...“.

Država je, cijeni sutkinja Bošković, svojim glasovima na Skupštini akcionara EPCG stvorila potrebne preduslove za izglasavanje

Vlada je nadavno isplatila prvu tranšu od približno 70 miliona eura, i tako postala vlasnik dijela akcija koje su Italijani kupili 2009. u procesu djelimične privatizacije i dokapitalizacije *Elektroprivrede*. Ostatak od približno 200 miliona obezbijediće EPCG (veći) i Vlada (manji dio). Pod uslovom da aranžman ostane na snazi. A on, očigledno, podrazumijeva da A2A dio uloženog novca nadomjesti prodajom precijenjenih akcija *Rudnika uglja* i isplatom dividende sa računa

I površno verzirani znaju kako će Sud donijeti odluku od koje, u velikoj mjeri, zavise: ovogodišnji finansijski planovi Vlade Crne Gore i Prve familije; brakorazvodni aranžman izvršnih i zakonodavnih vlasti i italijanske A2A; budućnost EPCG; budućnost Pljevalja koje su, umjesto da budu dobar gospodar postale loš sluga ovdašnjeg rudarsko-energetskog lobija (kompleksa); a konačno, i najvažnije, ideja da Crna Gora u dogledno vrijeme može postati država koja garantuje pravnu sigurnost

Elektroprivrede. Bez obzira na to što je EPCG i prošlu godinu završila sa gubitkom. Doduše, manjim od milion eura što je zanemarljiv iznos u poređenju sa gubicima koje je u prvim godinama upravljanja EPCG bilježila A2A. I koji su „ispeglani“ umanjnjem kapitala preduzeća.

Rokovi *cure*. Odluke nema. Sve i da nadležno sudsko vijeće Privrednog suda poništi odluku sitkinje Nataše Bošković pitanje je može li se, prije pravosnažnosti te odluke, nastaviti postupak otkupa akcija *Rudnika uglja*. Pošto bi izvršioci eventualno nezakonite odluke rizikovali i krivičnu odgovornost zbog učinjene štete. Na drugoj starni stoji ogroman novac. I moć koju on nosi. Ko će se usuditi?

Zoran RADULOVIĆ

LOVČEN BANKA^{AD}

Stambeni kredit **sa 12 mjeseci grejs perioda**

- do €150.000
- NKS od 3,75% (fiksna)
- EKS od 3,96%
- rok otplate do 240 mjeseci

Reprezentativni primjer: Ukupan iznos kredita: 60.000 € / Rok otplate: 180 mjeseci / Nominalna kamatna stopa: 3,75% (fiksna) / Efektivna kamatna stopa: 3,96% / Adminsitrativna naknada: do 1% ukupnog iznosa kredita / Anuitet: 477,12 € / Ukupan iznos koji potrošač treba da plati: 80.156,25 € / Ukupni troškovi za potrošača. 20.156,25 €*

*Ukupni troškovi predstavljaju zbir kamata za cijeli period trajanja kredita, administrativne naknadu (do 1% ukupnog iznosa kredita), naknade za mjenicu (2€), upita u Kreditni biro CBCG (3,5€). U obračun EKS, obračun ukupnih troškova i ukupnog duga nije uključen trošak za pribavljanje lista nepokretnosti, premije osiguranja i procjene nekretnine, koji će biti uključen u konačan obračun.

Dijaspورا za paradu

Vlada Crne Gore nedavno je utvrdila Predlog zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom - iseljenicima. U odnosu na prvi zakon iz 2015., kojim je propisano kako će Crna Gora saradivati sa dijasporom izmijenjene su razne stvari, duh zakona, međutim, nije se promijenio.

I starim Zakonom i novim Predlogom, članom drugim, definisano je: „Dijasporom - iseljenicima smatraju se crnogorski državljani i druga lica porijeklom iz Crne Gore, koji žive u inostranstvu i koji Crnu Goru doživljavaju kao svoju matičnu državu ili državu porijekla i baštine je kao demokratsku, nezavisnu, suverenu i građansku”. U prvom zakonu, doduše, pisalo je dodatno da je baštine i kao „multietničku i multikulturalnu državu”.

Ugledni pravnik čije je mišljenje *Monitor* tražio smatra da je ovakva definicija protivustavna. „Ovo je budalaština. U zakonu ne može da piše ‘crnogorski državljani i druga lica’ jer se ne zna ko su ‘druga lica’. Koji su ti drugi?”, kaže naš sagovornik i objašnjava da je „državljanstvo javno pravna veza države i građanina koja ne zavisi od toga kako neko ‘doživljava’ državu i kako ona njega. Doživljaj Crne Gore je privatna stvar.”

Po mišljenju našeg sagovornika najspornije pitanje je - ko je arbitar koji utvrđuje kako pojedini iseljenici doživljavaju Crnu Goru i da li oni koji ne „prođu” arbitražu gube status iseljenika.

Kad građani koji „doživljavaju” Crnu Goru na jedan, nijesu jednaki pred zakonom sa građanima koji je „doživljavaju” na drugi način to

Kad građani koji „doživljavaju” Crnu Goru na jedan, nijesu jednaki pred zakonom sa građanima koji je „doživljavaju” na drugi način to je direktno suprotno Ustavu koji propisuje da su svi pred zakonom jednaki

je direktno suprotno Ustavu koji propisuje: „Svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo”.

Ne treba previše poznavanja političkih prilika u Crnoj Gori da bi se shvatilo da se ovakvim propisom ne određuje odnos prema državi već prema vlasti, koja kriterijume podobnosti kroji kako joj u kojem trenutku odgovara.

Tokom javne rasprave, koja je organizovana u šest država - Hrvatskoj, Njemačkoj, Luksemburgu, Sjedinjenim Američkim Državama, Srbiji i Bosni i Hercegovini - zajedno sa onima iz Crne Gore, prikupljeno je skoro 120 primjedbi, sugestija i komentara na Nacrt zakona, ali pitanje definicije iseljenika niko nije problematizovao.

Uprava za dijasporu prvobitno je planirala da uradi izmjene i dopune Zakona, ali je onda radna grupa koja se bavila izmjenama uvidjela da je na tekst važećeg

Zakona koji broji 42 člana, dodato 12 novih, a da je 17 članova pretrpjelo izmjene i dopune, pa su odlučili da urade Nacrt novog Zakona.

Radna grupa je od pristiglih stotinu i devetnaest primjedbi, sugestija i komentara prihvatila trideset, djelimično prihvatila četrdeset i odbila četrdeset devet. Glavna bitka vodila se oko pitanja: da li su naši ljudi koji žive u inostranstvu „iseljenici” ili „dijaspора”.

Naizgled je čudno, ali ljudi koji su otišli iz Crne Gore, kako se pokazalo, veoma emotivno doživljavaju to pitanje. „Građanima koji imaju državljanstvo Crne Gore nametati naziv ‘iseljenik’ ‘ znači moralno oduzimanje državljanstva, čime se skoro eksplicitno šalje poruka da ih se Crna Gora odriče za sva vremena. Vjerujemo da Crna Gora ovim zakonom želi postići sasvim suprotno, da podstiče vraćanje naših građana, a ne da ih tjera iz Crne Gore” kazao je, kako je prenio Radio Petnjica **Mijaz Ramdedović**, predstavnik udruženja *Evropa za Opštinu Petnjica* iz Hannovera.

Naziv „iseljenik” neprihvatljiv je i po mišljenju Beke Seljimanjina, predsjednika *Plavsko-gusinjskog Merhamta* iz Olpi: „Ne smatramo sebe iseljenicima. Mi živimo danas ovdje sjutra možemo da se vratimo u svoj rodni kraj. Šta smo onda - doseljenici? Mi u Crnoj Gori posjedujemo svoju imovinu izmirujemo poreske obaveze možda i savjesnije nego neki stalni stanovnici. Dajemo svoj maksimalan doprinos u društveno političkim životu ne samo 2006.

godine. Ovaj naziv iseljenik može da nas uvede u drugu kategoriju građana Crne Gore, kao takvi mi nećemo imati pravo glasa u svojoj državi, vjerovatno ćemo plaćati i veće poreske obaveze, tretiraće nas u svojoj zemlji kao strance. I ko zna još kakve negativne posledice”.

Zakonodavci su se na kraju odlučili za kompromis - u naziv zakona ubačeni su i iseljenici i dijaspora.

Veliko interesovanje među našim iseljenicima vladalo je i za pitanja o broju i sastavu Savjeta za saradnju sa iseljenicima. Riječ je, prema zakonu, o savjetodavnom tijelu vlade koje se sastaje jednom godišnje, u koje organizacije iseljenika delegiraju

Iako su mnogi skloni da razloge za skrivanje broja iseljenika potraže u tome što ih vlast „koristi” za izborne potrebe, reklo bi se da je vjerovatnija druga stvar: pokazalo bi se da ljudi u velikom broju bježe iz zemlje koja je „lider u regionu”. Pored toga, prikupljanje podataka je - posao

svoje predstavnike, a čine ga i predstavnici crnogorskih institucija i opština iz kojih je najveći broj iseljenika, kao i ugledni građani. Tako se oni sastanu, ispričaju, prisustvom ih počasti neko od viđenih predstavnika vlasti, donesu se i zaključci, ali, malo koga to obavezuje.

Prethodni zakon nije predviđao način na koji neko može biti razriješen članstva u Savjetu, pa su se pojavljivali “neposlušni” članovi. Sad je, kažu, to uređeno.

Predlogom novog zakona povećan je broj predstavnika u Savjetu za zemlje sa većom koncentracijom iseljenika, pa će tako Njemačka, umjesto dosadašnja dva imati tri predstavnika, dok su Rusija, Francuska, Belgija i Holandija dobile po jednog. Povećan je i broj članova Savjeta iz reda istaknutih ličnosti. Ne zna se kako će Savjet povećati svoj uticaj.

Ne zna se na osnovu kojih kriterijuma vlast određuje koje opštine imaju najveći broj iseljenika, pa tako i predstavnika u Savjetu. Svježi zvanični podaci o broju crnogorskih iseljenika ne postoje. Posljednji zvanični podaci o građanima Crne Gore u inostranstvu objavljeni su nakon popisa 2003. Prema tom izvoru, u inostranstvu je tada boravilo 53.433 građana. Na popisu 2011. država je odlučila da podatke o svojim građanima u inostranstvu uglavnom ne prikuplja. Popis se prekidao nakon pitanja: „Da li je lice na radu/ boravku/studiranju van Crne Gore”. Ako je odgovor na to pitanje glasio ”da” državu su zanimala samo još dva podataka - država u kojoj se lice nalazi, kada je otišlo i koliko još namjerava da ostane. Koliko je takvih, nikad nije objavljeno.

Naravno da se zapravo zna. Ne organizuju se slučajno Dani dijaspora u Rožajama, Petnjici...

Prema podacima njemačkih vlasti u toj zemlji je 2015, kada su građani Crne Gore, uglavnom sa sjevera pokušavali da se domognu

zapada kao dio „izbjegličkog talasa” živjelo oko 20 hiljada naših ljudi. Ne računajući one koji su morali da se vrate.

Iako su mnogi skloni da razloge za skrivanje broja iseljenika potraže u tome što ih vlast „koristi” za izborne potrebe, reklo bi se da je vjerovatnija druga stvar: pokazalo bi se da ljudi u velikom broju bježe iz zemlje koja je „lider u regionu”. Pored toga, prikupljanje podataka je - posao. Neuporedivo je lakše organizovati Dane dijasporu ili poslati kakvu delegaciju da po mjestima sa najvećom koncentracijom barjači i zahvaljuje iseljenicima na vjernosti.

Objašnjavajući šta je sve promijenjeno novim zakonom direktor Uprave za dijasporu **Predrag Mitrović** kazao je da je najviše izmijenjeno poglavlje koje se odnosi na finansiranje. Predviđeno je sufinansiranje programa i projekata organizacija iseljenika na osnovu javnog konkursa. „Jačanje odnosa između matice i dijasporu je dvostrani odnos, i ne može počivati na aktivnostima samo jedne strane”, kazao je on.

„Budžetska sredstva za namjenu očuvanja i jačanja saradnje sa dijasporom - iseljenicima obezbjeđuju se najmanje na nivou od 0,06 tekućeg budžeta Crne Gore”, piše u Predlogu novog zakona. Na taj novac organizacije iseljenika mogu računati od iduće godine, ali se ne zna šta se dešava sa 70 hiljada eura koliko je Uprava za dijasporu dobila pod stavkom „Trensfere političkim partijama, strankama i udruženjima”. Kraj je maja, konkurs za raspodjelu tog novca nije raspisan, ne zna se postoje li kriterijumi po kojima bi mogao biti podijeljen.

A mogao bi biti iskorišten da neko dijete, tamo daleko, na primjer, nauči koju riječ jezika koji se govori u zemlji u kojoj nikad neće živjeti.

Miloš BAKIĆ

LOKALNI IZBORI 2018.

Hoće li biti oslabljena ili cementirana moć DPS-a

Sve partije i koalicije uvjerene su da će osvojiti apsolutnu vlast ili bar biti dio opštinske vlasti

Đukanovićevom DPS-u se crno piše ako u nedjeljnoj izbornoj utakmici u jedanaest crnogorskih opština bude po onoj - po Plužinama se, pardon po jutru se dan poznaje. Prošle nedjelje DPS je u Plužinama doživio debakl. Vatre optimisti se nadaju da će se slučaj reprizirati 27. maja u većini od ovih opština: Podgorici, Golubovcima, Šavniku, Žabljaku, Baru, Plavu, Pljevljima, Rožajama, Danilovgradu, Bijelom Polju i Kolašinu. Realisti su suzdržani.

Ko je malo detaljnije pratio predizbornu kampanju mogao je da izvede dva zaključka. Prvo, sve partije

i koalicije uvjeravale su sebe i okolinu da će biti najjače ili da će bar biti dio vlasti. I drugo – svi su obećavali zlatna brda i doline, tako da će Crna Gora, ukoliko bi se ostvarila ta silna obećanja, ubrzo postati zemljski raj.

Glavni grad Crne Gore je, razumljivo, u centru pažnje svih učesnika predstojećih lokalnih izbora. Na njima učestvuje deset stranaka i koalicija.

Demokrate (u Podgorici koalicija *Za 21. vijek*) obećavaju da će glavni grad dobiti nove, klimatizovane i bezbjedne autobuse za gradski prevoz, prvu tramvajsku liniju, podzemne

LOKALNI IZBORI U PLUŽINAMA

SNP opet nepobjediv

Na prošlonedjeljnim izborima u Plužinama opet je apsolutnu vlast osvojila Socijalistička narodna partija, koja u toj opštini neprekidno vlada još od 1997. godine.

Prema zvaničnim podacima Opštinske izborne komisije SNP je dobio 1.143 glasova (16 mandata), Demokratska partija socijalista 337 glasova (pet mandata), Demokratski front 293 glasa (četiri mandata), Demokratska Crna Gora 270 glasova (četiri mandata) i Socijaldemokrate 98 glasova (jedan mandat).

Predsjednik SNP-a **Vladimir Joković** kazao je da je to najubjedljivija pobjeda te partije u Pivi i da će peti put uzastopno sami formirati vlast.

DPS je ranije imao šest, a sada četiri odbornika. DPS je dobio gotovo 40 odsto manje glasova nego Đukanović kao predsjednički kandidat.

prolaze, nove saobraćajnice, moderan zoo vrt ...

Vladajući DPS najavljuje izgradnju sistema za prečišćavanje otpadnih voda, izgradnju akva parka, nacionalnog stadiona, žičare...

Ujedinjena Crna Gora je odlučila da uvede autobuse na električni pogon.

Koalicija *Sve za moj grad*, koju čine Demokratski front i Socijalistička narodna partija, obećala je da će pokrenuti izgradnju prijeko potrebne gradske bolnice, gimnazije, kvalitetnu atmosfersku i putnu infrastrukturu „kako građani prigradskih naselja ne

• SVE ZA SPORT I GLASOVE:
Milo Đukanović u Sportskom centru Morača

bi u dubokim čizmama hodali ulicama kada pada kiša”.

Uglavnom svi obećavaju nova radna mjesta, veće plate i životni standard,

sve u svemu – idiličan život.

Ispunili smo sve što smo obećali, građani su nam na prvom mjestu, pohvalio se gradonačelnik Podgorice **Slavoljub Stijepović**. Istim riječima pohvalio se pristicama u Tuzima i **Milo Đukanović**.

Demokrate su na to uzvratile DPS-u: „Ako budete ispunili i trećinu obećanja, priznaćemo da je Slavoljub Stijepović najmudriji Podgoričanin XX vijeka!”

Iz Odbora DPS-a Glavnog grada *Podgorica za 21. vijek* ne čudilo da građanima ponude da naprave Ajfelov toranj ili Kip slobode u Podgorici, naravno, veći i ljepši od originala! Podgorica je mogla do sada da ima i građevinu impozantniju od Ajfelovog tornja ili Kipa slobode koje DPS pominje u rang naučne fantastike samo da je imala pošteniju i pravedniju vlast od DPS-a, uzvratili su iz te koalicije.

Nakon 27. maja i pobjede u Podgorici, talas građanskih političkih promjena zapljusnuće čitavu Crnu Goru, poručio je Građanski savez za promjene (SDP-DEMOS-slobodni građani). I upitali su DPS da li se stide svojih milijardi dok narod gladuje, jahti i vila dok crnogorska mladost odlazi, kriminalnih klanova od kojih stradaju nevini građani?

Premijer i potpredsjednik DPS-a **Duško Marković** bio je proteklih dana vrlo aktivan na sjeveru Crne Gore. U Rožajama je obećao da će i u mandatu buduće lokalne vlasti politika DPS-a omogućiti „izdašna ulaganja u Rožaje, te da se posvećeno radi na unapređenju uslova življenja.”

Zloupotreba državnih fondova

I uoči ovih lokalnih izbora zloupotrebljavani su državni fondovi. Mreža za afirmaciju nevladinog sektora (MANS) registrovala je više takvih primjera. Jedan od njih je program Zavoda za zapošljavanje.

Koordinatorica u Istraživačkom centru MANS-a **Ines Mrdović** saopštila je na konferenciji za novinare da je u ovom izbornom periodu potrošeno gotovo četiri puta više novca za zapošljavanje u odnosu na isti period prošle godine. MANS kao drugi primjer zloupotrebe državnih fondova navodi isplate Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja. To ministarstvo je u prva četiri mjeseca ove godine za izgradnju lokalnih vodovoda potrošilo gotovo tri četvrtine godišnjeg budžeta. Pola miliona eura je dato za opštine u kojima se održavaju izbori ili gotovo polovina godišnjeg budžeta.

Treći primjer zloupotrebe je isplata socijalne pomoći u Glavnom gradu. Za prva četiri mjeseca isplaćeno je blizu 60 odsto godišnjeg budžeta. Potrošeno je 140 hiljada eura plus 46 hiljada eura iz budžetske rezerve po osnovu socijalne pomoći. Odluku o tome donio je gradonačelnik **Slavoljub Stijepović**. Socijalnu pomoć u iznosu od 60 do 150 eura dobilo je 1.760 građana.

„Ovi primjeri pokazuju da, kako se približimo izbornom periodu, ograničenja potrošnje se ne poštuju, zakoni ove države postaju mrtvo slovo na papiru, krše se i gaze, a da za to niko ne odgovara”, istakla je Mrdovićeva.

Jedan od oblika izbornih zloupotreba je i institucionalna prednost nosioca liste DPS-a u Podgorici **Ivana Vukovića**. Vuković je početkom maja posjetio Vatrogasni dom u Podgorici u društvu gradonačelnika Stijepovića, zatim sa nekoliko članova sa liste DPS-a posjetio je gradilište budućeg gradskog pozorišta, dok je Milo Đukanović obišao radove na Sportskom centru *Morača* zajedno sa kandidatima za odbornike sa liste DPS-a. Istog dana ta ekipa prisustvovala je osnivanju Vaterpolo kluba *Budućnost*. Na ovaj način se klub instrumentalizuje i stavlja u funkciju jedne partije, odnosno izborne liste, saopštili su iz MANS-a.

Pored zloupotrebe institucija, organizovani su koncerti i proslava Dana Evrope ispred Skupštine Crne Gore, i to, nimalo slučajno, baš u izbornoj kampanji.

Uvrede u režiji DPS-a

Ni ova predizborna kampanja ne prolazi bez raznih uvreda političkih protivnika. Tradicionalno, u tome prednjači Demokratska partija socijalista.

DPS je nazvao *Koaliciju za 21. vijek* grupom amatera i političkih lakrdijaša, koju predvode **Aleksa Bečić** i **Dritan Abazović**.

Odbornik DPS-a u Skupštini Glavnog grada i zamjenik direktora podgoričke Agencije za stanovanje **Nenad Vujošević** otišao je još dalje. Nazvao je „stokom“ predstavnike izborne liste Građanski savez za promjene (SDP - Demos - slobodni građani), a lidere koalicije *Za 21. vijek* - „splačinama“, „sektašima“ i „izdajnicima“.

Demokratska Crna Gora optužila je lidere DPS-a **Mila Đukanovića** da je lično naručio postavljanje uvredljivog plakata na račun **Vladimira Martinovića**, nosioca liste za Kolašin, na mjesto za postavljanje čitulja i da je DPS, i za „crtanje mete na njegovo čelo.“

• HOĆE LI OSLABITI
DPS: Koalicije - Sve
za moj grad, Za 21.
vijek i Građanski
savez za promjene

Odlučni smo da se u Bijelom Polju živi kvalitetnije i bogatije, da se oni koji su oдавде otišli vrte, kazao je Marković na tribini liste „Za dobro građana Bijelog Polja – Pobjednička koalicija Milo Đukanović“.

Na to su mu iz koalicije „Bijelo Polje za 21. vijek“ odgovorili: „Diktatorski režimi dobijaju najveću podršku upravo u najsiromašnijim i najzaostalijim djelovima država. Ali, kazničemo naše pljačkaše, kazničemo one koji su nam otjerali djecu, braću, komšije i prijatelje da u tuđini žive“.

Lider URA **Dritan Abazović** ocijenio je da vladavina DPS-a ima porazne rezultate u Bijelom Polju: „Najveći grad na sjeveru je najzaduženija opština. Bijelo Polje umjesto regionalnog centra postao je regionalna sjeverna autobuska stanica iz koje mladi ljudi odlaze daleko u svijet“.

Stvarnost kao da se ruga. Iseljavanje stanovništva iz opština sjevernog dijela Crne Gore iz godine u godinu je sve brojnije. O tome nema preciznih podataka, ali preliminarni izvještaji ukazuju da se godišnje iseli po nekoliko hiljada stanovnika. Teška ekonomska situacija, velika nezaposlenost, odsustvo velikih investicija, samo su neki od razloga koji utiču da građani sa sjevera svakodnevno napuštaju svoje domove i traže utočište u Podgorici, primorskim opštinama, a veliki je broj i onih koji idu van granica Crne Gore. Najviše se odlazi iz Bijelog Polja, Pljevalja, Berana, Plava i Gusinja. Prema prošlogodišnjim podacima najviše nezaposlenih u Crnoj Gori je na sjeveru države, ali i najviše siromašnih.

Ne smijemo dozvoliti da neodgovorna politika i neodgovorni pojedinci zaustave razvoj Kolašina, zarekao se Marković agitujući za DPS u tom gradu, upozoravajući da će sva državna ulaganja ostati bez efekta ako se u Kolašinu ne promijeni vlast.

I tako od grada do grada. Tamo gdje vlada, DPS je uvjeren u apsolutnu pobjedu, a opozicija priželjkuje smjenu vlasti. U nedjelju veče znače se čija su se očekivanja ispunila.

Veseljko KOPRIVICA

Crna Gora, Zapadni Balkan

Prvi i poslednji ekstremni centar

Piše: Milan POPOVIĆ

U Predgovoru za prvo izdanje prvog toma *Kapitala* iz 1867. Karl Marks je objasnio, kako mu je, kao uzor za analizu u tom delu, poslužio industrijski kapitalizam u Engleskoj u prvoj polovini XIX veka, zbog toga što je ovaj društveno-ekonomski sistem, u toj zemlji, u to vreme, bio najrazvijeniji. Te kako, zbog toga, svaka, u to vreme, manje razvijena zemlja, u tadašnjoj Engleskoj može da vidi sliku sopstvene budućnosti. I to je tada bilo opravdano zbog toga što je kapitalizam kao svetski i istorijski sistem, tada još uvek bio u fazi uspona.

Ali je ovaj sistem, po Imanuelu Volderstinu, ocu teorije svetskog sistema, 1914. započeo svoje dugo istorijsko opadanje, koje će potrajati do oko 2050, sa krajnje neizvesnim ishodom nabolje ili nagore. Zbog toga više ne važi paradigma beskonačnog progressa iz XIX veka, nego obrnuta, paradigma opadanja kapitalizma kao istorijskog sistema, XX i XXI veka. Sledeći upravo ovu veliku istorijsku promenu, te Imanuela Volderstina generalno, autor ove kolumne, još na početku postjugoslovenskih ratova 1990-ih, upozoravao je tadašnje vladajuće političare i analitičare Zapada, kao i njihove nekritičke sledbenike kod nas, kako ti naši nesrećni ratovi, nisu bili nikakav povratak u XIX ili čak srednji vek, kako su oni tada uporno tvrdili, nego, ponove li i oni naše greške, pre svega onu dogme progressa, slika njihove sopstvene budućnosti.

Nažalost, oni su ove iste greške, 2008, pa 2016. i 2017, ponovili. I dobili Breksit, Donalda Trampa, Alternativu za Nemačku, Marin le Pen. Svoje slobodane miloševiće, franje tuđmane, mile đukanoviće. Svoje lažne odnosno „ekstremne centre“, kako ih je dobro i pravovremeno prozreo Tarik Ali. Svoja „zmijska jaja“, iz kojih je već počeo da se leže otrovni desni ekstrem. Polufašist Donald Tramp i ostali.

Naravno da kao jedan od predstavnika progresivne, da ne kažem leve alternative, jer i to je danas sporno, danas ne osećam nikakvu satisfakciju što su se moja/naša

upozorenja pokazala kao opravdana. Satisfakciju, profesionalnu i građansku, osećao bih da su moja/naša upozorenja, na vreme prihvaćena, i, kao takva, zaustavila „napredovanje“ lažnog odnosno ekstremnog centra do njegovih sadašnjih zapadnih prestonica.

Umesto satisfakcije, ostali su nam samo strah i nada. Strah, zbog toga što, za razliku od postjugoslovenskih zemalja 1990-ih, SAD i druge zemlje Zapada, ali više i ne samo Zapada, danas raspoložu nuklearnim i drugim oružjima za masovno uništavanje. Zbog toga, za razliku od naših postjugoslovenskih ratova 1990-ih, koji su mogli da obogalje samo naša, evo, sada, zapadnobalkanska društva, te koji su to, kao što znamo, obavili krajnje temeljito, apokaliptički kapitalizam Zapada, njegovi „vartra i bes“, kako je to otvoreno najavio poluludi Tramp, mogli bi da unište čitav svet.

Nada je u radu Erosa, nagona za samoodržanjem, kako ga je nazvao Sigmund Frojd. U čitavom čovečanstvu, pa i u njegovim poluludim eksponentima. A što se Crne Gore, naše male i jedine tiče, konačni ishod ove velike svetske drame, od nje uopšte ne zavisi. U slučaju eskalacije vašingtonsko-moskovske konfrontacije i koprodukcije, odnosno u slučaju apokalipse, naime, ostaće svejedno, da li je naša mala i jedina bila tamo ili ovamo. Isto važi i u slučaju buđenja i rada Erosa, zaustavljanja ove eskalacije, koprodukcije i konfrontacije, te izgradnje neke nove, miroljubive i partnerske međunarodne alternative.

Jedino što ostaje kao istorijski žal, to je činjenica, da je naša mala i jedina, preciznije njena oligarhija, članstvom u NATO 2017, u najgorem momentu, sa najgorima, za najgore svrhe, ipak, stala na stranu apokalipse. I tako bacila senku na sopstveno ime. A imala je kapaciteta, ne samo da sačuva svoje ime, nego i da stane na stranu međunarodnog odnosno opštečovečanskog Erosa.

Jedni bi, kao, da se prošire; drugi, kao, da pristupe

Evropska unija ponovo se svečano obavezala da će šest zemalja jugoistočne Evrope jednom biti primljene u tu zajednicu država. U završnoj deklaraciji sa samita ukazuje se na „riješeno EU da ojača i intenzivira svoj angažman na svim nivoima sa ciljem da podrži političku, ekonomsku i socijalnu transformaciju regiona”. Ističe se spremnost Brisela da na sve načine pomogne u sprovođenju teških reformi privrede i društva u ovim balkanskim državama. One su se istovremeno obavezale da će strpljivo i naporno raditi da bi postale članice Unije.

O datumima kada će se to desiti, niko nije želio da preciznije govori. Radije su se dogovarali zajednički projekti i inicijative vrijedne stotine miliona eura koje bi trebalo da pomognu u transformaciji regiona i njegovoj boljoj povezanosti, te ukazivano na nužnost pomirenja.

Ono što EU ne može da obeća u odnosu na perspektivu za ulazak, pokušaći će da nadoknadi još većim investicijama. Sve zemlje regiona dobiće podsticaje u segmentu jačanja vladavine prava i jačanju angažmana u dijelu bezbjednosti i migracija. Zapošljavanje i socijalne reforme biće dopunski finansirane iz budžeta Komisije kroz veću dostupnost sredstava za istraživanje i inovacije, kao i ulaganjem u razvoj Regionalne ekonomske zone, a koja bi trebalo da bude uspostavljena do sredine 2019. godine.

Inicijative za digitalnu agendu i veću povezanost u regionu biće finansirane sa više od 200 miliona

Datum pomenut u Strategiji Evropske komisije – 2025. godina – nakon samita u Sofiji, ne čini se dostižnim. Poznati njemački novinar, stručnjak za Jugoistočnu Evropu Norbert Mapes-Nidik kaže da vlade u regionu, uključujući i crnogorsku, šire optimizam, bez pokrića. „Taj namješteni optimizam odgovara i njima i EU. Brisel je zadovoljan, jer kandidati ne vrše pritisak. Vlade su zadovoljne zbog slabljenja pritiska EU da učine svoje zemlje zrele za prijem...”

eura. U segmentu – povezivanje, povezanost, planira se veće finansiranje u oblastima transporta i energetike, a prema kalkulacijama ta pomoć bi do 2020. godine trebalo da dostigne sumu od 2,4 milijarde eura.

„Nijedna od zemalja Zapadnog Balkana nije još dovoljno zrela za EU, ali mora se iskoristiti trenutak i diskusija o reformama zadržati u centru pažnje“, rekao je evropski komesar za proširenje **Johanes**

Han.

To se posebno odnosi na Crnu Goru, kao državu koja je od svih zemalja regiona najdalje odmakla u procesu pregovaranja i otvorila

Unjemačkoj štampi se navodi da su „neke države EU skeptične prema aktuelnom predsjedniku Milu Đukanoviću: on određuje političku sudbinu mini države više od dvije i po decenije. Opozicija ga optužuje da vodi Crnu Goru kao svoju porodičnu imovinu i da je svoje milionsko bogatstvo stekao na sumnjiv način, bivajući blizak organizovanom kriminalu”

30 poglavlja. Još jedno izuzetno značajno, ono o životnoj sredini, trebalo bi da bude otvoreno narednog mjeseca.

No, datum pomenut u Strategiji Evropske komisije – 2025. godina – nakon samita u Sofiji, ne čini se dostižnim. Han navodi da bi Crna Gora, da bi ušla u punopravno članstvo za sedam godina, morala da završi pregovore najkasnije 2023. godine.

Njemačka kancelarka **Angela Merkel** je to otvoreno potvrdila. „Nemam nikakvo mišljenje što se tiče navođenja 2025. godine kao mogućeg cilja. Ulazak u Uniju mora da bude zasnovan na napretku. Ne na bazi vremena, već na osnovu postignutog i to posebno u oblastima vladavine prava, korupcije, borbe protiv organizovanog kriminala, otvorenih bilateralnih i graničnih pitanja”, rekla je Merkelova.

Nerasvijetljeni napadi na novinare, prijetnje nezavisnosti javnom servisu i brutalna ubistva na crnogorskim ulicama, odnosno otvoreni rat mafijaških klanova, uz stanje u pravosuđu, ne mogu biti dobra preporuka da se ubrza put ka EU.

Konstatujući da je najmanji kandidat u regionu i najizgledniji za članstvo, u njemačkoj štampi se navodi da su „neke države EU skeptične prema aktuelnom predsjedniku **Milu Đukanoviću**: on određuje političku sudbinu mini države više od dvije i po decenije. Opozicija ga optužuje da vodi Crnu Goru kao svoju porodičnu imovinu i da je svoje milionsko bogatstvo stekao na sumnjiv način, bivajući blizak organizovanom kriminalu”.

Premijer **Duško Marković** je u Sofiji poručio da će Crna Gora biti u EU kada bude spremna i kada u EU budu bez sumnje vidjeli našu spremnost. „To je naše strateško opredjeljenje zato što želimo da svakodnevni dio našeg života budu vladavina prava, dugoročna ekonomska i politička stabilnost, sloboda izražavanja i medija, ne kao izbor, nego stanje svijesti.

Ovoj Vladi to je apsolutni prioritet, počev od dobijanja završnih mjerila u poglavljima 23 i 24 i stvaranja uslova za zatvaranje poglavlja, sa svim kompleksnostima koji taj proces podrazumijeva. Iako ponekad izgleda

da se naš entuzijazam u pregovorima smanjio, upravo je suprotno – zamora nema već se, nakon šest godina intenzivnog pregovaranja bez zastoja, pripremamo za još zahtjevniju i odlučujuću fazu pristupanja“, rekao je predsjednik Vlade Crne Gore.

Poznati njemački novinar i stručnjak za Jugoistočnu Evropu **Norbert Mapes-Nidik** kaže da vlade u regionu, uključujući i crnogorsku, i dalje šire optimizam, bez pokrića. „Taj namješteni optimizam odgovara i njima i zemljama Unije. Brisel je zadovoljan, jer kandidati ne vrše prejak pritisak. A vlade su zadovoljne zbog slabljenja pritiska EU da učine svoje zemlje zrele za prijem, da suzbiju korupciju i poduhvate se temeljnih reformi. Jedni bi, kao, da se prošire, a drugi bi, kao, da pristupe“, tvrdi Mapes-Nidik.

Tako nešto je saopštio francuski predsjednik **Emanuel Makron**: prije nego što se EU dalje proširi, morala bi biti reformisana. To čitav proces odlaže na neodređeno vrijeme. U većini ključnih članica, među kojima je i najznačajnija Njemačka, želja da se prihvate nove države, a moguće i novi problemi, prilično je mala.

Istorija je svjedok da se time otvara prostor za Rusiju, Tursku i Kinu, koje nijesu previše zainteresovane za

reformu u balkanskim državicama. Zato je u pravu komesar Han kada se obraća svojim kolegama i vladama 28-orice: „Ili ćemo mi izvoziti stabilnost ili ćemo uvesti nestabilnost“.

Strateški cilj EU jeste da region

snažnije veže za sebe. Ne punopravno članstvo, nego *partnerstvo*, nešto slično statusu koji u odnosu na EU imaju danas Norveška ili Švajcarska. Opasno je Balkance sasvim prepustiti samima sebi.

„EU jeste i ostaće najvažniji partner Zapadnog Balkana. Integracija regiona je osnovni prioritet EU, a Zapadni Balkan je integralni dio Evrope“, kazao je predsjednik Evropskog savjeta **Donald Tusk**.

„Najvažniji partner EU“ – zvuči poznato. Dugo smo bili i u Partnerstvu za mir, pa su nas onda naprosto ugurali u NATO. Možda nas jednom uguraju i u EU. Ako ona preživi krizu kroz koju prolazi i koja postaje sve veća. Na djelu je, pokazuje to i najnoviji primjer Italije, balkanizacija EU.

Bugarska, trenutni predsjedavajući EU, je odličnim organizovanjem ovog samita pokazala visok stepen uvažavanja svojih susjeda. Ostaje da se vide potezi Austrije čiji je kancelar **Sebastijan Kurc** u Sofiji najavio da će i tokom predsjedavanja njegove zemlje, od 1. jula, približavanje Zapadnog Balkana EU biti prioritet.

Mustafa CANKA

ŠERBO RASTODER, ISTORIČAR

Saučesništvo u zločinu

Iz Jugoslavije su se navodno iseljavali *Turci* iako su svi znali da se radi o Bošnjacima/ Muslimanima, Albancima, Pomacima i drugim, odnosno o pripadnicima zajednica koje etnički nijesu bili *Turci*. U falsifikovanju njihovog etničkog identiteta učestvovala je administracija obiju država

MONITOR: „*Komunisti i muhadžiri (1958-1971) slučaj Opštine Rožaje*”, je studija nedavno izašla iz štampe. Samo od 1878 (1979). do 1918. muhadžira (izbjeglica, migrant, prognanik) je oko milion i po, prema osmanskim podacima, dok je danas u Turskoj preko pet miliona iseljenika iz bivše Jugoslavije. Zašto je tema vašeg interesovanja bio baš naznačeni period, i zašto

samo Rožaje, iako se priča dobrim dijelom odnosi i na ostatak sjevera Crne Gore i Sandžaka?

RASTODER: Pitanje „muhadžira” je velika tema u nauci. Ovom temom se bave kolege i na Istoku i na Zapadu. To nije tema samo istorijske demografije, već totalne istorije koja obuhvata sve aspekte ljudskog djelovanja. *Treći talas (1958-1971)* masovnih migracija prema Turskoj najmanje je istražen i u promijenjenom

ideološko-političkom kontekstu, čitav proces mora se drugačije sagledavati. Zašto je akcenat stavljen na Rožaje, iako ste u pravu da je čitavo područje Sandžaka, Makedonije i Kosova bilo zahvaćeno ovim procesom? Nigdje ovaj proces nije imao takvu dramatiku i razmjere. Meni je bilo posebno zanimljivo da istražim: zašto se to dešava baš na tom području i u tolikom obimu, a istovremeno nije u tako dramatičnom obimu zahvatilo i druge krajeve, koji su po socijalno-ekonomskim odlikama bili slični rožajskom kraju (Bijelo Polje, Berane, Plav, Gusinje), pa ako hoćete i Mojkovac, Plužine i Kolašin. Za odgovor na ovo pitanje nužno je poznavati cjelokupni historijski kontekst problema (pravce i obim ranijih migracija) i shvatiti, da je svaka iseljena porodica u jednom vremenu, pontonski most za iseljavanje srodnika u drugom vremenu. To je faktor koji određuje pravac migracija. To se najbolje vidi ako se uoči da masovne migracije sa juga (Ulcinj i Bar), u istom vremenu, ne idu u istom pravcu ka Istoku (Turska) nego ka Zapadu (Evropa, SAD i Australija). Zašto? Jedini prihvatljiv odgovor je u tome što sa ovih prostora, procesi emigracije (izuzimam vojni stalež) nakon 1878. nije išao toliko ka Turskoj, već ka Albaniji koja je bila dio Osmanskog carstva. Seobe čitavih porodica imaju potpuno drugačiji socijalni kontekst od seoba pojedinaca i grupa koje nijesu u srodstvu.

MONITOR: Navodite da bi u „anketi sjećanja, kod muslimana u velikom procentu preovladalo stanovište da je najslobodniji i najsigurniji period njihovih života u posljednja dva vijeka, onaj vezan za Titovu Jugoslaviju”. Podaci govore da je iz Titove Jugoslavije iseljeno više muslimana nego iz Kraljevine Jugoslavije – 60.000–70.000 od 1926. do 1935, a od 1945. do 1966. –173.000. Koji su razlozi?

RASTODER: Bitano je razlikovati činjenice i emocije. Činjenice su takve kakve ste ih naveli (po istraživanjima Edvina Peza objavljenim na njemačkom)

dok se emocije najbolje prepoznaju u raširenom stavu - *Nama može biti dobro dok je Tito živ, a kada njega ne bude ponovit će nam se ono iz prošlog rata*. Iskustvo žrtve i stradalnika je bilo osnov kulture pamćenja a ono je pojačavano, nekad i svjesno produkovano od onih koji su trebali da budu garant da se tako nešto ne može ponoviti. Uz to, Tito je proces uspio učiniti *nevidljivim* u čemu je našao *partnera* i na drugoj strani.

MONITOR: *Turska država je potpomagala iseljavanje muslimanskog stanovništva, a pišete da je SFRJ bila „saučesnik u zločinu”.*

RASTODER: Mislim da se radi

o *zločinu*, iako znam da se sa mnom neće složiti mnogi od onih koji su otišli. Radi se o *dogovoru* koji do danas nije objelodanjen, niti ga je ikovidio. Tzv. *Džentlemenski sporazum* iz 1953. je u stvari usmeni *dogovor* odgovornih lica, a po sprovedenoj praksi, najvjerovatnije je to praktična realizacija neratifikovane konvencije iz 1938. po kojoj je iz Jugoslavije trebalo iseliti 40.000 *turskih porodica* u narednih pet godina. To nije realizovano a konvencija nije ratifikovana. Iz Jugoslavije se navodno iseljavaju *Turci* iako su svi znali da se radi o Bošnjacima/Muslimanima, Albancima, Pomacima i drugim, odnosno o pripadnicima

Riješeno pitanje nacionalnog identiteta

MONITOR: *U knjizi podsjećate i na amandman koji je predložen 1969. tokom rasprave o Ustavu Crne Gore, kojim je umjesto formulacije „Narod Crne Gore” prihvaćeno da u Osnovnim načelima Ustava piše „crnogorski narod, Albanci i Muslimani”. Zaključujete da bi bez toga svaki naredni pomak bio nemoguć. Da li je pitanje nacionalnog identiteta muslimana u Crnoj Gori riješeno?*

RASTODER: To je ilustracija konkretnih činjenica. Radi se o dominaciji stereotipa o *Turčinu* zbog kojeg je jedan dio stanovništva bio osuđen da ispašta *krivicu*, koja ne postoji, zbog navodnog *istorijskog grijeha*. Dugo su Muslimani ovih prostora pristajali na ulogu *grešnika*. Prvo, što su morali da urade je da dokažu *da su to što jesu*, a ne *ono što drugi misle da su*. U tom kontekstu je posebno zanimljivo pratiti proces nacionalne emancipacije Muslimana u Srbiji i Crnoj Gori. U knjizi sam naznačio da su glavni *akteri* tog procesa, u Crnoj Gori dr Avdul Kurpejović, a u Srbiji Ramiz Crnišanić. Ovaj se proces odvijao paralelno sa sličnim procesom u BiH, ali, da je on zavisio od tadašnje političke elite u BiH, on ne bi bio prepoznat. Naša istraživanja pokazuju da komunistička elita problem nacionalne emancipacije muslimana izvan BiH *nije ni vidjela* te da je u tome zasluga pojedinaca iz Srbije i Crne Gore, što su paralelno sa dramom iseljavanja akuelizovali i to pitanje. Istovremeno, svaki zahtjev za rješavanjem muslimanskog pitanja pravdan je zahtjevom „da to bude urađeno na isti način kao u Bosni i Hercegovini”, uz argumentaciju „da između muslimana u Srbiji i Crnoj Gori i onih u BiH nema nikakvih razlika”. Smatram da se tada nije neko izborio za nacionalno ime *Musliman*, da bi borba za ime *Bošnjak* na ovom prostoru bila nemoguća. U tom kontekstu, na frustraciju nekih današnjih Bošnjaka po zanimanju, ističem ulogu dr Avdula Kurpejovića u tom procesu, bar što se tiče muslimana u Crnoj Gori, i da je njegova odbrana tog rješenja u suštini odbrana sopstvenih istorijskih zasluga, što ja poštujem.

Pitanje nacionalnog identiteta *muslimana u Crnoj Gori*, smatram da je riješeno. Istina, pitanje imena je proces koji će biti okončan na popisu 2021. Do tada treba riješiti neke anomalije instalirane iz prizemnih političkih potreba, koje su zamišljene da uspore ili delegitimišu ovaj proces.

zajednica koje etnički nijesu *Turci*. U falsifikovanju njihovog etničkog identiteta objektivno učestvuje administracija obliju država i formalno tako pribavljaju međunarodni legitimitet time što ispada da Jugoslavija *poštuje* slobodu kretanja *turskoj manjini*, dok Turska *brine* o svojim sunarodnicima rasutim po balkanskim zemljama. Tu se nalaze korijeni ideologije tzv *humanog preseljavanja* kojoj su mnogi nevini platili cijenu i tada i kasnije. *Zločin* postaje vidljiv tek kada su pojedinci izrazili želju da se *vrate* pod izgovorom da je tako nešto bilo omogućeno i bivšim *neprijateljima* države (ustašama i četnicima). Objašnjenje je bilo da turski Ustav ne omogućava iseljavanje svojim *državljanima*. Suština čitavog procesa je u tome što se Jugoslavija nije mogla optužiti za *deportaciju* (navodno poštuje volju *turske manjine*), kao što je besmisleno bilo Tursku optuživati za asimilaciju (jer se doseljavaju *Turci*, koji imaju uredne potvrde o etničkom porijeklu izdatim u zemlji iz koje su odlazili).

MONITOR: *Nakon 1971. promijenio se pravac i motiv iseljavanja. Što je tokom '70-ih dovelo do te promjene?*

Migracije su stalan proces

MONITOR: *Zvanična statistika bilježi masovan odlazak sa sjevera Crne Gore tokom posljednjih decenija. Koliko su se motivi za iseljavanje, u odnosu na ranije talase migracija, promijenili? Da li vidite da država može i čini li išta da se to stanje promjeni?*

RASTODER: Motivi su se promijenili veoma mnogo, ili nimalo, sve zavisi iz koje perspektive posmatrate problem. Sposobnost države da izgradi povoljan okvir za život svojih državljana je njena osnovna misija, kao što je broj onih koji su otišli jasan statistički iskaz neuspjeha u tome. Više se ne radi samo o procesu *silaska u gradove* kako je Fernan Brodel nazvao stalnu migraciju stanovništva sa planina, jer je taj proces trebao biti okončan s krajem industrijske revolucije. Migracije su stalan proces. Država može i treba da vidi mnogo toga. Prvo, da više nemamo agrarno prenaseljeno selo i da su resursi vode i šuma, najsigurniji ako su u vlasništvu onih koji tu žive. Drugo, da se već javlja proces napuštanja gradova kao optimalnog mjesta za življenje, i da se stanovništvo iz gradova sve više kreće ka manje naseljenim prostorima. Treće i najvažnije, nije isto kada se napušta jedan prostor, pri prirodnom priraštaju 41 na 1000 stanovnika ili onda kada se to radi u uslovima deset puta manjeg prirodnog priraštaja. U svemu tome uloga države je velika a samim tim i njena odgovornost.

RASTODER: Zanimljivo je da su mnogi *muhadžri* po odlasku, iz Turske odlazili na privremeni rad u Njemačku. Kada sam jednog od njih upitao koja je bila razlika u tome „otići na rad u Tursku, npr. iz Negobratine (selo kod Bijelog Polja) direktno a ne ići u Tursku pa odatle u Njemačku odgovorio je: „U tome što bi po odlasku iz Negobratine u zavičaj došli sa parama, a kada bi otišli iz Turske donosili bi tehnologiju“. To govori da se tehnološkim razvojem promijenio obrazac migracija radne snage i samim tim od početka 70-ih industrijski razvijene zemlje svoje potrebe za radnom snagom zadovoljavaju apsorbovanjem viška radne snage iz manje razvijenih zemalja. To je bitno uticalo na promjenu pravca migracija, zato što će uz politička, građanska prava i slobode zemlje zapada postajati i bezbjednosno, sigurno utočište.

MONITOR: *Na predstojećem History festu, koji se održava u Sarajevu od 31. maja do 3. juna, na kojem se okupljaju značajna imena istorijske nauke iz Evrope, vaša nova knjiga će poslužiti kao osnova za jednu od debata.*

RASTODER: Ova naučna manifestacija će ove godine pored radionice za doktorante iz čitavog svijeta, koji se bave Istorijom Jugoslavije, imati i mnogobrojne prateće sadržaje od debata o godišnjici Berlinskog kongresa (1878), stvaranja Jugoslavije (1918), Informbiroa (1948) do studentskih demonstracija (1968) i sajma na kojem će biti izložena najnovija historiografska djela. Počastvovan sam činjenicom da će moju novu knjigu predstaviti kolege iz Srbije, BiH i Crne Gore i da će ona poslužiti kao osnov za razgovor. Ne manje se radujem susretima s kolegama od SAD do manje više svih evropskih zemalja. I mnogima iz regiona i svijeta koji se bave istorijom XX vijeka ili komparavistikom unutar humanističkih nauka.

Predrag NIKOLIĆ

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

STANOVI NA EKSKLUZIVNOJ LOKACIJI U BEČIĆIMA

NOVOIZGRAĐENI STANOVI NA SVETOM STEFANU

NOVOIZGRAĐENI STANOVI
U BUDVI, BEČIĆI

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HIT NEDJELJE

„Problem je što se i dalje prebrojavaju ljudi po tome koliko će ko pršute da pojede”.

Ivan Vuković,
nosilac liste DPS-a
na izborima u Podgorici

Zlatan Begić

Profesor Pravnog fakulteta na univerzitetu u Tuzli o postjugoslovenskim zemljama:

- Sistemi su od ljudi napravili robove, s tom razlikom što je, po meni, robovlasnički sistem bio na neki način humaniji. Robovlasnik je vodio računa o tome ima li mu rob šta jesti i piti, ima li gdje spavati.

(RSE)

Selvedin Avdić

Bosanskohercegovački književnik:

- Nema više potrebe za progonima ili cenzurama. Dovoljno je svim neposlušnicima smanjiti društveni uticaj, a njihovu fizičku prisutnost iskoristiti kao argument 'demokratičnosti' društva... efikasnije je napraviti zaglušujuću buku u kojoj je svaki glas isti, svaki stav ispravan.

(Portal Novosti)

Dušan Vesić

Novinar, autor knjige o Margiti Stefanović Magi:

- Kad pričamo o mitomaniji naspram širenja vidika, to je kao da pokušavamo da objasnimo mačistima da prestanu ženama da daju cveće za 8. mart, jer one neće cveće, nego hoće da budu adekvatno plaćene za svoj rad. To su dva različita sveta.

(Portal Novosti)

Nikola Dimitrov

Ministar spoljnih poslova Makedonije uoči razgovora sa grčkim kolegom:

-Šaljite mi, molim, mudrost i nerve.

(B92)

Ranko Stojanac

Riječki novinar, sada na N1 tv:

- Svi znamo da je cenzura užasan problem u Hrvatskoj, ali autocenzura je 15 puta veći problem. Kad sam sebe eutanaziraš, svjesno ili po inerciji, onda 'adio Bella'.

(Novi list)

Nedžma Džananović-Miraščija

Profesorica Fakulteta političkih nauka u Sarajevu:

- Koliko god nacional-romantičari maštali o tome da budu ruska gubernija ili turska provincija, želim napomenuti da BiH u ovom trenutku ostaje bez mladih perspektivnih ljudi koji ne žele živjeti besperspektivno u bajkama iz 19. vijeka, već koji žele živjeti u uređenim zemljama, zemljama u kojima vrijede uslovi i standardi života primjereni 21. vijeku

(RSE)

Tatjana Mandić Rigonat

Rediteljka:

- Alergična sam kad se zbivanja u Skupštini i u političkom javnom životu nazivaju pozorištem. Ceo svet je pozornica, ali nije pozorište. Zašto se za društvene patologije kaže „kao u pozorištu“. Nije! Mi u pozorištu duboko poštujemo smisao nastojeći da se bavimo njime, dajemo sve od sebe, rušimo tabue, ne lažemo...

(Blic)

Marko Radoja

Novi urednik informativnog programa BHRT-a:

- Meni je kao profesionalcu izazov pokrenuti promjene u javnom servisu koji nema ni približno dobre uslove i sredstva kao Al Jazeera. Kao i u sportu. Lako je igrati za Real Madrid. Treba igrati u Želji ili Sarajevu i svojim trudom ući u Ligu šampiona. Jednom riječju: izazov. Mada mi svi prijatelji kažu da sam lud.

(Klix.ba)

Monika Ponjavić

Urednica Nacrta Strategije razvoja kulture Banjaluke:

- Mi drveća imamo sve manje i manje i tamo gdje smo u mogućnosti da ga posadimo mi to ne radimo, jer drveće oduzima dragocjenu površinu, pa samim tim i košta, a stambeni kvadrat i asfalt za štiklu i automobil do prodavnice je danas mjerilo svih vrijednosti.

(Buka)

ENTONI HOPKINS

Glumac, o odnosu sa ćerkom sa kojom ne govori već 20 godina:

Ljudi prekinu. Porodice se razidu i, znate, nastavite sa svojim životom. Ljudi donose odluke. Ne marim za to. Hladno je, ali život je hladan.

(Kurir)

NATAŠA NINKOVIĆ

Glumica, o tome ko su zvijezde naše stvarnosti:

- Zvezde su isključivo političari. Tako se ponašaju i tako žive, čist glamur... Samo čekamo kada će nas zvati na otvaranje Bulevara slavnih, a mi takozvane „zvezdice“ da im tapšemo iz publike, sa iznajmljenim haljinama i sponzorisanom šminkom i frizurom.

(Politika)

ERIK ULFSBY

Renomirani norveški reditelj i glumac o budućnosti teatra:

- Na sceni trebamo velike misli, velike razgovore, jer je svijet danas dupkom pun malih misli, malih razmjena, malih razgovora.

(Jutarnji list)

OD SADA I ZA
PENZIONERE

TEHNOMAX

POTROŠAČKI KREDITI

do 24 mjesečne rate

N kamate
E troškova

B odlaska u banku

Sve na jednom mjestu!

**HIPOTEKARNA
BANKA**

Ljubav u doba smrti

Ništa dosadnije nego bistriri statistiku. Ili, ipak, ona nešto govori svojim oporim iscedenim jezikom. Ona kaže, bez emocija i milosrđa, da je od časa kada je Vučić oteo penzije do dana današnjeg umrlo preko 200.000 penzionera. Ništa zato, kaže bezmilosni i prašnjivi jezik statistike, umesto njih su došli novi, uvereni da su još živi.

Ne kažem ja da je navedena brojka sasvim pouzdana; mrtvih penzionera je možda toliko, možda manje, a svakako više. I nije sigurno da je razbojništvo nad starcima, ili bar samo ono izazvalo tolike smrti. Umiralo bi se i u rajskom blagostanju a nekmoli u ponižavajućoj bedi, ali ovde je reč o šegrtima i majstorima smrti nad građanima koje bi morali da smatraju svojim. Svojim? Otimači svojim smatraju samo plen.

I evo, posle toliko godina podsticanja smrti u onih koji ne mogu da se brane niti od nje, niti od bolesti, niti od bilo čega, iz bezdušnog sveta je stiglo ono malo preostale milosti: red je da se vrati ono što je silom uzeto! To je poruka provizorijumu pod imenom Srbija, koja nadmeno i bez mozga veruje da je država.

Ali, šta se desilo: gazda ne želi da vrati, jer ne razume u čemu je stvar. Moguće objašnjenje je toliko jasno: taj nije navikao da vraća, nego samo da uzima.

Nije umeo da razreši logičnu formulu bestidne otimačine u kojoj je uhvaćen, poput mamlaza koji krade pekmez ili salame u bakalnici. Pa tvrdi da će tog provijanta u magacinima gde je pohara bila izvršena biti manje kad on vrati plen iz svog kukavnog jajarskog poduhvata.

„Nemoj da misliš da nas on pravi budalama“, rekao mi je bivši fakultetski profesor u jednoj kafani blizu Nemenikuća, ovih majskih dana pod Kosmajem. „Mi smo stvarno budale. Nije prvi slučaj u istoriji da su ludaci tlačili maloumne. Mi smo idealna kombinacija, on i mi. Kad ti kažem! Ne veruj ako ne moraš. Probaj ovo loše vino, nije sasvim loše!“

Na istom mestu sam čuo, kako reče profesor, istinitu priču, dostojnu čak i pristojne literature. U jednom periferijskom domu za stara lica, dva druga, koji su svojim šarmom palili maštu i sva čula najlepših Beograđanki šezdesetih, sreli su se ponovo, pred sam kraj. Imali su penzije dovoljne za jednokrevetne sobe, može se reći garsonjere. Sve ostalo što su stekli ostavili su svojim.

Kad su im otete penzije, nisu više mogli da plaćaju garsonjere, a oni su beogradski vitezovi, suviše ponosni da bi bilo šta tražili od dece. Pa su ih jednoga jutra

probudili u zoru i premestili u petokrevetnu sobu.

Jedne večeri u junu 2016. na tužnoj staračkoj zabavi primetili su staricu koja ih je neodoljivo podsetila na Jovanku, devojkicu zbog koje su se mnogi potukli na Tašmajdanu, pa i njih dvojica. U toj tuči su se i upoznali. I te večeri 2016. jedan je rekao: „Gleda pravo u mene, prepoznala me je!“ A drugi: „Gde u tebe da gleda, kajmane, ne skida plavo oko sa mog lica“. I tako, došlo je do još jedne viteške tuče, poslednje, pokazalo se, koja se završila prijateljski, kao i prva, skoro nerešeno.

Rešili su da konačno raščiste stvar, za njih od poslednje životne važnosti, pa su joj prišli na sutrašnjem doručku: „Jesi li ti Jovanka sa Krsta?“

„Nikada nisam bila na Krstu!“

„Jesi li u junu 63. bila na Tašu? Svirao je Mile Lojpur.“

„Nikada nisam bila na igranci na Tašu. Ne znam ko je Lojpur. U Beograd sam stigla osamdesete.“

„Pa što si onda buljila u nas?“

„Ja ne buljim. Samo pokušavam da vidim. Bilo šta, jedva razaznajem stvari na pola metra ispred sebe!“

„Jebem ti moju mladost“, reče jedan. „Ma ista Jovanka.“

„Jes, tako je“, kazao je drugi.

Profesor je postao setan. Reče da nije želeo da me rastuži, ni sebe ni mene, jer je govorio o svojim velikim prijateljima, velikim ljudima. Ali, ovo je Srbija, srećnog kraja nema. Niko ga nije ni očekivao. Rivali nisu saznali ime Jovankine replike, umrla je sledećeg meseca.

Dvojica neodoljivih zavodnika otišla su početkom i sredinom 2017. Opljačkani, bez dovoljno para za lekove, uz ponižavajući domski obrok, bez žaljenja na bližnje koji su ih zaboravili, na dom koji im je oteo prostor. Na državu i njene kradljivce od najslabijih. Takvi su to ljudi bili: nikada, ni po koju cenu, ni na koga se nisu žalili. Samo su se oprobali, u godinama kada je umalo bilo kasno, da pronađu bar mrvicu negdašnje snage i ljubavi.

Žena koju nisu poznavali rekla je da bi svakako mogla da ih voli, makar jednoga od njih, samo da je uspela da ih vidi.

To je bila jedna ljubav u doba smrti. Pokušaj ljubavi.

Ima li nade da ti plemeniti, uzvišeni ljudski impulsi, u težnji da se dohvati bar delić onoga što je promaklo, ublaže zločin oduzimanja ljudskosti koji je nad njima počinjen? Mislim da ne. Sreća je lična stvar, a zlikovac je počinio masovni ekonomski pogrom.

No ipak tvrdo verujem da negde u ovom gradu, ili bilo gde, još živi negdašnja zanosna devojkica Jovanka sa Crvenog krsta, nedostižna princeza šezdesetih. Zbog nje su tada, a i nedavno letele pesnice i krvarili nosevi, poslednje uspomene na ljubav, uprkos bezvrednoj kreaturi koja je probala da im oduzme sećanja.

Ljubodrag STOJADINović

Pescanik.net

Sreća je lična stvar,
a zlikovac je
počinio masovni
ekonomski pogrom

Gusinje još u zapećku

Crnogorska strana nije ni kramp zabola da ispuni obećanja koja je stanovnicima Plava i Gusinja dala još prije deceniju i po. Osim što je izgradila granični prelaz Grnčar kod Gusinja, Crna Gora treba još da napravi bolji put od Tuzi preko Dinoše do graničnog prelaza Cijevna zatrijebačka

Nakon što je Albanija završila svoj dio obaveza i iz međunarodnih sredstava završila put od Skadra na jugu pa prema sjeveru nadomak Gusinja, sada više niko ne postavlja pitanje da li će se ova mala živopisna varoš na krajnjem sjeveroistoku naše država spojiti sa Podgoricom prečicom, dolinom rijeke Cijevne.

Ostala je samo jedna sitnica. Crnogorska strana nije ni kramp zabola da ispuni obećanja koja je stanovnicima ovog grada dala još prije deceniju i po.

Osim što je izgradila granični prelaz Grnčar kod Gusinja, naša država treba još jedino da napravi bolji put od Tuzi preko Dinoše do graničnog prelaza Cijevna zatrijebačka.

„Šira crnogorska javnost nije ni upoznata sa činjenicom da je Albanija završila kompletan posao. Put je gotov, postavljena je i saobraćajna signalizacija. Taj put se već uveliko koristi, ali se u nedostatku graničnog prelaza u Cijevni zatrijebačkoj, mora ići tridesetak kilometara

niže, do Božaja“, kaže za *Monitor* predsjednik Partije za Gusinje dr **Rusmin Laličić**, jedan od nekoliko autora ideje spajanja Plava i Gusinja s Podgoricom kroz Albaniju.

„Otkriću vam jedan podatak koji će vas možda iznenaditi. Prošle godine za Ilindan (2. avgust), kada se tradicionalno okupljamo na Alipašinim izvorima, preko graničnog prelaza Grnčar u jednom danu bilo je četiri i po hiljade prelazaka. Tog dana bio je pravi kolaps na granici kod Gusinja. Ljudi su se prosto obradovali tom putu. Mediji to nijesu ni zabilježili“, kaže Laličić.

On objašnjava da oni koji prolaze ovim putem moraju još uvijek, žele li u Podgoricu, ići na prelaz Božaj.

„Od kada je završen ovaj put, promet preko Božaja uvećan je za trideset odsto. To znači da se put uveliko koristi i da već svi imamo benefite“, dodaje Laličić.

Njemu, kaže, nije jasno zbog čega crnogorske vlasti odugovlače s izgradnjom puta od Dinoše do novog graničnog prelaza u Cijevni zatrijebačkoj.

„Još nešto da kažem što nije

mного poznato. Albanija je iz međunarodnih sredstava napravila i zajednički granični prelaz na tom mjestu, kao i prilazni put od tri kilometra. Crna Gora samo treba da proširi put od mosta u Dinoši do ovog graničnog prelaza i da se on zvanično otvori. To je sve što treba da urade, a ništa ne čine. Nije mi jasno zbog čega“, kaže Laličić.

Prema njegovim riječima, otvaranjem ovog graničnog prelaza Gusinje od Podgorice dijelilo bi svega pedeset i sedam kilometara.

„Ovako se mora na Božaj, što je duže trideset kilometara. Osim toga, na Božaju su velike gužve. Otvaranjem prelaza u Cijevni, rasteretio bi se i granični prelaz Božaj“, ubijeden je Laličić.

Gusinje, živopisna varoš koja je nedavno, poslije mnogo vremena, izvojevala bitku za status opštine, nalazilo se bukvalno u crnogorskom zapećku. Iz ovog planinskog gradića zbog nedostatka saobraćajnica, moglo se samo nazad.

Laličić ukazuje da je za saobraćajno otvaranje ne samo Gusinja već čitavog Gornjeg Polimlja, upravo put koji vodi dolinom Cijevne do Podgorice, od presudnog značaja.

On podsjeća da taj put predstavlja još karavansku trasu iz starih vremena. Tuda je, u zlatno doba za Gusinje, bilo najbliže od Skoplja do Dubrovnika. Predanja čak kažu da je karavanska trasa počinjala u dalekoj Kini na istoku, a završavala se u Veneciji, na zapadu.

„Podsjetiću vas i na činjenicu da je 1926. godine između tadašnje kraljevine Jugoslavije i kraljevine Albanije postignut sporazum kojim je Gusinjcima tokom obdanice bio omogućen bezbjedan i siguran prolaz kroz Albaniju ovim putem do Podgorice i Cetinja. Taj ugovor je bio napravljen u prisustvu velikih sila i morao se poštovati“, kaže Laličić.

Gusinje je nekada imalo 600 domaćinstava i 200 trgovinskih i

zanatskih radnji. Danas lagano odumire, a jedini put odavde obično je vodio u Sjedinjene Američke Države.

Ovo malo urbano mjesto, podsjeća Laličić, postalo je saobraćajno slijepo crijevo Crne Gore u vrijeme Envera Hodže i staljinizma, kada su granice prema Albaniji tadašnjoj Jugoslaviji bile neprobojni bedem. Ta vjekovna saobraćajnica tako je prekinuta. Od tada mještani Gusinja i Plava u Podgoricu putuju „kružnim tokom“, preko Berana, Ribarevina i kanjonom Morače.

Osim što je najkraća veza Plava i Gusinja s Podgoricom, ovaj put ima i prednost što najvećim dijelom prolazi kroz mediteransku klimu.

„Gusinje je ispod Prokletija, na nadmorskoj visini od 900 metara, a sredozemna klima, vjerovali ili ne, ovim je putem u neposrednoj blizini“, pojašnjava Laličić.

Plav i Gusinje postali su saobraćajno slijepo crijevo Crne Gore u vrijeme Envera Hodže i staljinizma, kada su granice prema Albaniji tadašnjoj Jugoslaviji bile neprobojni bedem. Tako je jedna vjekovna saobraćajnica nasilno prekinuta. Od tada mještani Gusinja i Plava u Podgoricu putuju preko Berana, Ribarevina i kanjonom Morače

On kaže da se najveći prevoj od 1200 metara na tom putu nalazi u Albaniji na samo 12 kilometara od Gusinja, dok već poslije šesnaestog kilometra od ove planinske varoši u Crnoj Gori, u Albaniji počinje sredozemna klima i više ne pada snijeg, što znači da je put veoma lak za održavanje u zimskim uslovima.

„Otvaranjem za saobraćaj ovog puta, ovaj kraj u bukvalnom smislu treba da postane ono što zapravo jeste - ne sjeveroistok, već jugoistok Crne Gore“, kaže Laličić.

Puštanje u saobraćaj puta kroz Albaniju, posebno je obradovalo plavske i gusinjske iseljenike, koji ne zaboravljaju rodni kraj i dolaze makar ljeti. Stižući na odmor sa svih kontinenata oni prelaze milje i okeane, ali uglavnom svi ističu kako im najteže od svega pada dionica od Podgorice do Gusinja kroz Moraču. Sada bi trebalo da bude drugačije.

Laličić objašnjava da za njih, kao i za čitavo Gornje Polimlje, više znači ovaj regionalni put od projektovanog autoputa preko Mateševa. Čak i da se atutoput sutra završi, oni bi, kako kažu, morali da se voze pedeset kilometara do Andrijevice da bi se vezivali na njega.

„Desetak kilometara više putem kroz Albaniju, i već smo u Podgorici“, naglašava Laličić.

On ukazuje da bi ovaj put skratio i razdaljinu do Ulcinja, do kojeg je od Gusinja svega stotinu dvadeset kilometara.

„Do Skadra je okruglo stotinu kilometara, a zatim iz Skadra do Ulcinja još svega dvadesetak“, objašnjava Laličić.

Manje je poznata, kaže on, i činjenica da je put od Gusinja do Podgorice kroz Albaniju najbliža i najprirodnija veza jadranskog i crnomorskog sliva.

U gusinjskom i plavskom kraju nadaju se da će otvaranje ovog puta dovesti i više turista iz Podgorice na Plavsko jezero i u Nacionalni park *Prokletije*. Zbog čega to nije urađeno do sada, nikome nije jasno.

Tufik SOFTIĆ

Ko sabotira zdravstvo

Domaći i regionalni mediji su protekle nedjelje izvijestili da je u Kliničkom centru Crne Gore (KCCG) došlo do zamjene beba.

Bilo je više scenarija kako je do toga došlo ali se na kraju ispostavilo da prilikom otpusta medicinska sestra, kao i porodilja, nijesu primijetile da majka i beba nemaju isti broj. Da je beba zamijenjena otkrio je otac na bolničkom parking. U međuvremenu, medicinska sestra zvala je njegovu suprugu koja nije čula zvono telefona. Situacija se brzo riješila i porodici je vraćena njihova beba. Otac bebe rekao nam je da ne zamjera nikome.

Roditelji nijesu htjeli da daju izjave za medije, ne žele da neko zbog te greške ostane bez posla jer se sve, kako kažu, završilo dobro.

No, mediji su već počeli o ovome da pišu i ubrzo je sve poprimilo razmjere prvorazrednog skandala. Otac se oglasio na društvenim mrežama: „Novinare treba da je sramota što ovako nešto pišu i preuveličavaju stvari, a i narod takođe što vjeruju novinarima i njihovim nebulozama. Od toga nema ništa, samo što je preuveličana i prenaduvana priča. Primijećeno je prilikom preuzimanja djeteta u Kliničkom i sve je riješeno istog trena. Što se tiče radnika Kliničkog centra imam samo riječi hvale”.

Iz KCCG su kazali da će ubuduće prilikom otpusta, pored majke, prisustvovati još tri osobe sa klinike (jedan

U najnovijem sukobu zdravstvenih vlasti i ljekara opet bi upravo pacijenti mogli platiti najveću cijenu

neonatolog i dvije medicinske sestre).

Međutim, kako je cijeli slučaj navodno šokirao javnost, ministar zdravlja **Kenan Hrapović** je poslije sastanka sa direktoricom KCCG

Zoricom Kovačević zatražio hitnu smjenu Direktora klinike za ginekologiju i akušerstvo **Vojislava Miketića**, kao i identifikovanje odgovornosti i kazne za sve aktere ovog nemilog događaja.

Pored Miketića, smijenjena je načelnica Odjeljenja za terminsku novorođenčad **Azra Begović** i glavna sestra **Andelka Dujović**. Protiv njih i dežurnog ljekara neonatologa pokrenuti su i disciplinski postupci.

Iz Ministarstva zdravlja i KCCG ovaj slučaj je okarakterisan kao – nezapamćen, nedopustiv... A samo nedjelju dana prije ovoga u KCCG preminula je trudnica

• **MILENA POPOVIĆ-SAMARDŽIĆ:**
„Šalju nam poruku da će za sve što se desi u zdravstvu biti odgovorni medicinski radnici”:

Zaprepašćena" javnost se nije pitala kako to da u zdravstvenom sistemu u kome je sijaset krivičnih prijava zbog nesavjesnog liječenja koje je za epilog imalo smrt pacijenta, lavinu smjena i pozivanja na odgovornost pokrene slučaj zamjene beba

iz Ulcinja. Porodica tvrdi da je nesavjesno liječena. Tužilaštvo je pokrenulo izviđaj.

„Zaprepašćena" javnost se ipak nije pitala kako to da u zdravstvenom sistemu u kome je sijaset krivičnih prijava zbog nesavjesnog liječenja koje je za epilog imalo smrt pacijenta, lavinu smjena i pozivanja na odgovornost pokrene baš ovaj slučaj. I da se još uvijek ne zaustavlja.

Politički kadrovi su odmah okrenuli na ono što najbolje znaju da rade. Tako je direktorica KCCG **Zorica Kovačević** izjavila da se ovaj slučaj ne može tumačiti nikako drugačije osim kao – čista sabotaža! Posebno joj je sumnjivo što je narečena medicinska sestra koja je napravila propust, kako kaže, nestala. „Nikako ne mogu da se pomirim da je to mogla da bude greška medicinske sestre. Tu mora da ima još nešto. Ono što je sumnjivo je da ona nikoga nije obavijestila, već je odmah otišla na bolovanje", izjavila je Kovačevićeva.

U krivičnoj prijavi koju je Klinički centar podnio Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici protiv zaposlene **Ž.R.** ona se sumnjiči da je počinila krivično djelo promjena porodičnog stanja. Zaprijećena kazna je od tri mjeseca do tri godine.

Smijenjeni direktor Klinike za ginekologiju Miketić je saopštio da je odbio da podnese ostavku iz moralnih i principijelnih razloga, kao i da odgovornost za propust treba utvrditi objektivno, a ne pozivima na linč: „Mjesto direktora Klinike za ginekologiju i akušerstvo prihvatio sam na predlog **dr Snežane Raspopović** i direktorice Kovačević ali ne kao politički kadar već kao profesionalac”.

• **NE DAJE VEĆ
NUDI OSTAVKU:**
Zorica Kovačević

On je istakao da ako postoji njegova odgovornost, onda dio odgovornosti treba da preuzmu i direktorica Kovačević i ministar Hrapović i podnesu ostavke.

Kovačević je javno ponudila ostavku – spremna je da snosi svaku odgovornost i da bude smijenjena, kako je kazala, ako Vlada ocijeni da ima osnova za to.

Usljedio je protest ljekara ispred KCCG. Traže smjenu ministra i direktorice KCCG. Ljekarima je zasmetala i poruka uprave KCCG da je zamjena beba nezapamćen skandal u crnogorskom zdravstvu.

Hirurg **Predrag Bajić** poručio je na protestu da za svaki propust u zdravstvu objektivna odgovornost mora da ide sa vrha sistema: „Moramo da prekinemo sa praksom da su uvijek krivi ljekar i osoblje. Mi smatramo da je najveća odgovornost na ministru zdravlja i direktoru KCCG, pa onda na ljekarima i osoblju”.

Sindikata doktora medicine (SDMCG) je zatražio „hitnu smjenu ministra Hrapovića za kog se vezuju brojni skandali, a koji nisu bili povod njegove smjene. Ovo sugerise dvostruke aršine Vlade. Potrebno je stati sa postavljanjem političara, a ne stručnjaka na važne pozicije u zdravstvu, stati sa žrtvovanjem ljekara i ovo je naša poruka cijeloj Vladi. Ljekari će se najzad probuditi i stati u zaštitu svojih interesa”.

Da su ljekari zauzeli stav svjedoči odbijanje doktora **Aziza Halitija** da bude vršilac dužnosti Klinike za ginekologiju. Pored njega to mjesto su odbili, kako tvrde u SDMCG, **Danko Natalić** i **Ivan Đukić**.

Sindikata doktora medicine tvrdi i da su načelnici više odjeljenja Kliničkog centra podnijeli ostavke. „Ostavku je

U krivičnoj prijavi koju je Klinički centar podnio Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici protiv zaposlene Ž.R. ona se sumnjiči da je počinila krivično djelo promjena porodičnog stanja. Zapriječena kazna je od tri mjeseca do tri godine

ranije zbog opšte nesigurnosti i nesređenosti sistema podnio **Velibor Majić**, načelnik Operacionog bloka IBD-a. Iz istih razloga ostavku je podnijela načelnica Odjeljenja endokrinologije sa nefrologijom IBD-a **Mira Samardžić**. Mjesto načelnika odbila je **Nataša Čurović**, tvrde u SDMCG.

Prema njihovim saznanjima i Odjeljenje za reumatologiju KCCG je ostalo bez načelnika - „**Nataša Miketić-Bajić** je obavijestila menadžment KCCG da daje ostavku na dosadašnju funkciju. Na kraju ostavku je podnijela i načelnica raditerapije na Klinici za onkologiju **Vanja Karadinović**”, navode iz SDMCG.

„Širi se nepovjerenje i šalju nam poruku da će za sve što se desi u zdravstvu biti odgovorni medicinski radnici”, istakla je predsjednica SDMCG **Milena Popović-Samardžić**.

Na protestu su ljekari KCCG ocijenili da ministar Hrapović i direktorka Kovačević unose paniku među ljekarima i građanima koji su došli u situaciju da se plaše da odu na liječenje u KCCG.

Plaše se pacijenti odavno nestručnosti i nebrige ministara, direktora, ali i ljekara. A u najnovijem sukobu uprave i ljekara opet bi upravo oni mogli platiti najveću cijenu.

Predrag NIKOLIĆ

KOLAŠIN: TUROBNA PENZIONERSKA SVAKODNEVICA

Nerealna predizborna obećanja

Nema mnogo mjesta gdje bi kolašinski penzioneri mogli provesti kvalitetno i zanimljivo vrijeme. Nema za njih mjesta čak ni u predizbornim obećanjima lokalnih političara. Oni koji su ih se ipak sjetili pred još jedne lokalne izbore učinili su to obećavajući megalomanske projekte

Prema podacima iz prošle godine u Kolašinu je 1.313 penzionera, dakle više nego njihovih zaposlenih sugrađana. Potrebe i interesi te populacije, ipak, zauzimaju vrlo malo prostora u realnim planovima vlasti i na državnom i na lokalnom nivou. Iako ne postoji precizan podatak, u Opštinskoj organizaciji penzionera tvrde da je veliki broj i samačkih staračkih domaćinstava, naročito na ruralnom području. Do njih, s vremena na vrijeme, stižu jedino volonteri Crvenog krsta. Iako u znatno boljem položaju nego njihovi vršnjaci u selima, kolašinski penzioneri tvrde da ta varoš, osim čistog vazduha, malo šta nudi pripadnicima „trećeg doba”. Uz ostalo, kažu, nedostaje i prostora gdje bi se moglo provesti slobodno vrijeme.

Dan im se svodi, uglavnom, na gledanje televizije ili čitanje novina. Vezani su za svoje kuće, u kafanama među omladinom, smatraju, nije im mjesto, a za taj trošak nema ni mjesta u njihovim skromnim primanjima. Znatan broj najstarijih građana

Kolašina još su podstanari, a 240 ih prima invalidsku penziju. Zvanično, kaže statistika, prosečna penzija u tom gradu je 250 eura. No, veliki je broj korisnika najminimalnijeg primanja.

„Ne mogu da kažem da se iz rukovodstva našeg udruženja nijesu trudili, tu i tamo su organizovali partije šaha, pikada ili izlete, ali to nijesu mogli svi da koriste. Osim

Mi smo generacija koja je zapamtila bolji Kolašin. Bili smo radnici u uspješnim preduzećima, kojih više nema. Tada se više pažnje poklanjalo starima. Sjećam se i kada je hotel *Bjelasica* bio pun penzionera iz drugih gradova. Sada, vidim, to vrijeme ne može se vratiti, kaže osamdesetdvogodišnji Kolašinci

toga, vrlo je malo tih događaja i bilo. Osim kancelarija udruženja, koje nijesu dovoljne, nemamo adekvatan prostor za druženje. Nema nas, kao što vidite, ni u predizbornim obećanjima. Kako da smo već umrli”, kaže osamdesetogodišnji sagovornik *Monitora*.

Njemu je, po svemu sudeći, promaklo saopštenje jedne od kolašinskih izbornih lista, u kojem su penzioneri ipak pomenuti. Predsjednica lokalne organizacije penzionera i, ujedno, kandidatkinja za odbornicu Demokratske partije socijalista **Ljiljana Tatić** svojim vršnjacima ovih dana obećavala je mnogo.

Ona je sigurna da će samo pobjedom DPS obećani projekat biti realizovani.

brojnim drugim akcijama kojima bi se poboljšao standard i sigurnost pripadnika „treće dobi“. Sve to, ako pobijedi njena partija.

Penzioneri, ali i novinari, ostali su uskraćeni za odgovor na pitanje zbog čega svi ti projekti nijesu realizovani od 2006–2014 godine, kada je DPS bio na vlasti.

Da aktuelna obećanja penzionerima zvuče apsurdno doprinosi i podatak da je upravo za vrijeme vlasti te stranke, Dom penzionera umalo promijenio vlasnika, pa umjesto opštinski, postao vlasništvo *Atlas* banke. Naime, taj objekat, inače jedna od najstarijih i najljepših kolašinskih kuća, tadašnja vladajuća koalicija DPS-Grupa birača

vidim, to vrijeme ne može se vratiti. Odmor u Kolašinu iskoristi malo naših vršnjaka. Možda bi hoteli puni ‘tuđih’ penzionera podsjetili vlast da brine o svojim”, kaže osamdesetdvogodišnji Kolašinac.

Primjeri Kolašinaca koji su završili radni vijek, a ipak, svakodnevno sebi nalaze zanimaciju koja na zadovoljavajući način ispunjava dan vrlo su rijetki. Među njima je i **Desa Marković**. No, njoj nije u tome pomoglo ni Udruženje penzionera niti iko iz vlasti. Ona je, kaže, sama odlučila da sebi ne dozvoli da na kraju dana pomisli kako nije trebalo ni ustajati iz kreveta. Sugrađanima je poznata po jednom od najuređenijih i najljepših dvorišta u Kolašinu, ali i po odanosti slikarskoj četkici.

Desa svakodnevno stvara ljepotu, bilo da je riječ o mjesecima bez snijega, kada radi u bašti, bilo da su to zimski dani, kada je posvećena svojim uljima na platnu.

Nije ni nju, kaže, zaobišao osjećaj praznine kada je ostavila frizerkse makaze. Međutim, nije dozvolila da to potraje dugo niti je pristala na činjenicu da je aktivan dio života završen odlaskom u penziju.

„Odjednom sam se našala pred izazovom šta dalje. Slikanje sam voljela ali se nijesam njim bavila. Na nagovor sina počela sam da slikam. I tako evo već deceniju i po. Osjećam da napredujem. Mnogo radim i posvećena sam tome pa je, valjda, bilo i za očekivati doživjeti pomake. Tako je bilo i s baštom. Mislila sam da ću uređenim dvorištem pomoći i gradu i sebi i tako je i bilo. Uzdajem se u sebe i sebi popravljam kvalitet života“, kaže ova kolašinska penzionerka.

No, Desa priznaje da njeni hobiji koštaju mnogo i da ih ne može svako priuštiti. Svakog proljeća sezonu u bašti počinje, tvrdi, s najmanje 300 eura ulaganja. Penzioneri u Kolašinu, koji očekuju da im Udruženje ili vlasti poprave život, to neće dočekati. Gotovo je sigurno da za njih novi lokalni izbori neće značiti i sadržajnije staračke dane.

Dragana ŠĆEPANOVIĆ

A među njima je i izgradnju stambene zgrade za potrebe penzionera.

„Jedna od ključnih stavki našeg izbornog programa je briga o penzionerima. Već pravimo spisak penzionera koji su stambeno nezbrinuti. Od lokalne uprave ćemo dobiti lokaciju s infrastrukturnim priključcima, što je značajno za prvu fazu ovoga projekta u kojem će partneri biti i Udruženje penzionera Crne Gore, kao i Vlada Crne Gore s nadležnim ministarstvima“, najavila je Tatićeva.

Udruženje će u narednom periodu, tvrdi ona, posebnu pažnju posvetiti i penzionerima s najnižim primanjima, kao i onima ugroženog zdravlja.

U naredne četiri godine, obećava Tatićeva, razmišljaće se i o dnevnom centru za potrebe starih, kao i o

dala je kao zalog za jedan od brojnih kredita.

Prije pet godina tadašnji predsjednik Opštine **Darko Brajušković** od lokalnog je parlamenta dobio zeleno svjetlo da potpiše ugovor o fiducijarnom prenosu prava svojine na objekat površine 102 kvadratna metra i pripadajuću parcelu površine 276 kvadrata kao garanciju za kratkoročno zaduženje od 70.000 eura kod *Atlas* banke.

„Mi smo generacija koja je zapamtila bolji Kolašin i koja je taj grad i gradila. Bili smo radnici u uspješnim preduzećima, kojih više nema. Čini mi se da se tada više pažnje poklanjalo starijima, da su mogli kvalitetnije provesti svoje posljednje godine. Nema toga više. Sjećam se i kada je hotel *Bjelasica* bio pun penzionera iz drugih gradova. Sada,

ADIL KULENOVIĆ, PREDSJEDNIK ASOCIJACIJE
NEZAVISNIH INTELEKTUALACA – KRUG 99, SARAJEVO

BiH se iznova svaki dan rađa

MONITOR: *Prošlonedjeljni miting predsjednika Turske Erdogana u Sarajevu bio je politički i medijski događaj u regionu. Kako Vi komentarišete taj događaj?*

KULENOVIĆ: Kao vrh ledenog brijega za fokusiranje realne pozicije i dubine unutrašnjih turbulencija u BiH, ali i regionalnih nakana prema BiH, takođe. Pozitivna pompa sa kojom se pratio i medijski tretirao dolazak Erdogana u Beograd, Vučića u Tursku i Kolinde prije toga, i isto tako negativan pristup prevashodno propagandističkog predizbornog događaja ciljanog na tursku javnost, izaziva sumnju o „kukavičijem jajetu“ koje se krije iza scene. Ipak, događaj nije mogao proći bez unutrašnjih konotacija prije svega predizbornih

Od „mirne Bosne“ ništa bez istinskog suočenja sa real-politikama i susjeda i Evrope koje su nju načinile najvećom žrtvom raspada Jugoslavije, a sada je čine nedovršenom državom, državom u neizvjesnosti

prikupljanja ili gubljenja poena kod glasača u samoj BiH.

MONITOR: *Zašto je Erdoganu odobren miting u Sarajevu iako mu nekoliko evropskih država nije dozvolilo da ga organizuje u njima?*

KULENOVIĆ: To što je nekoliko država zabranilo održavanje sličnih skupova u svojim zemljama izraz je njihovih unutarpolitičkih procjena i interesa. I ne mislim da i takvi

postupci nisu bili demokratski. Ipak u procjenama za ili protiv odobrenja o održavanju ovog skupa, vjerujem da su prevladali realni i pragmatični interesi BiH. Treba naglasiti da su Bošnjaci i u skupini zagovornika i protivnika. Kroz rasprave još se jasnije ocrtao jedan od ključnih problema Bosne i Hercegovine, njene sadašnje političke i narodne naravi. U cjelini on se fokusira u pitanje o našem identitetu, našim identitetima

koji neovisno od vjerske pripadnosti i etničkog porijekla dijelom slijede posuđene identitete. I one srbijanske, i one kroatofilske, i one osmanske, naspram autentičnih, bosanskih. A oni su uvijek ekstremniji i od svojih izvorišta.

Ne treba gubiti iz vida možda najvažniji ugao glasnih ili šutljivih pristalica održavanja skupa, onaj sigurnosni, sasvim aktuelan u BiH. Naoružavanje policijskih i parapolicijskih snaga u RS-u, vježbe u Ljubuškom od fingiranih islamskih terorista do posljednjeg udara na državni poredak nedaleko od Sarajeva, na Ivanu, prilikom policijskog zaustavljanja konvoja migranata u režiji pristalica tzv. Hrvatske zajednice Herceg Bosne. Nestabilna EU nije više pouzdan oslonac za brzo djelovanje u slučaju kriznih situacija u BiH, a NATO integracije su blokirane. Sigurnosni saveznik se priželjkuje.

MONITOR: *Kako su prosrpske i prohrvatske stranke reagovala na Erdoganov miting i kako će se taj događaj reflektovati na region?*

KULENOVIĆ: Očekivano. Da u Sarajevu pada kiša, a u Beogradu i Zagrebu raste trava. Kada Vučić počasnju jedinicu pozdravi sa „Merhaba askeri“, slavi se njegova diplomatska vještina i ističe očekivanih pet milijardi eura robne razmjene. Da to uradi Bakir, ili sutra poslije izbora neki drugi Bakir, slijedila bi paranoja o otomanskim

zavjerama.

MONITOR: *Koji su najveći problemi sa kojima se BiH danas suočava?*

KULENOVIĆ: Regionalno, nametanje koncepta suvereniteta naroda naspram suvereniteta država. I iz Beograda i iz Zagreba djeluju kancelarije za Srbe, odnosno Hrvate u dijaspori i regionu. Kritička opservacija zakona na osnovu kojih oni djeluju u susjednim državama ostala je bez potrebne pažnje i u Bosni i Hercegovini, i Crnoj Gori, i Makedoniji. Prakse pogotovo. A i od strane EU takođe. Evropa se ne zna nositi sa mađarskim pretenzijama i nacionalnim konceptima. Da takav zakon donese Albanija, vjerovatno bi zasjedao Savjet za nacionalnu bezbjednost Srbije, a diplomatska i propagandna galama čula bi se do neba. To što se danas najviše tiče BiH - u vezi sa integracijom djelova obrazovnog i drugih sistema, u obrazovne i druge sisteme pomenutih država - možda će se sutra ticati Evropske unije kada bude kasno, i kada populizam još više ojača nacionalizam i etno izolacionizam.

Oktroisani Dejtonski ustav je omča oko vrata stabilnosti i prosperiteta BiH, a siguran sam i trajnom miru u regionu. Sovjetski model konstitutivnosti naroda primjenjen samo na BiH poslije rapada SFRJ, ključni je faktor nefunkcionalne države, suspenzije demokratskih potencijala i načela ljudskih prava

i građanskih sloboda. On blokira obnovu bosanskohercegovačkog društva, koje je u prošlosti znalo balansirati građansko i kolektivno, etničko, i poslije svih kataklizmi vraćati komšijsko povjerenje i pomirenja. To je agens fašizacije odnosa i oblikovanja narodne volje evo i u pokušajima da se na tom modelu vrše izmjene izbornog zakonodavstva. Crna Gora bi bila samo srpska provincija da je bila prisiljena graditi svoj poredak na tom ustavnom modelu.

A od „mirne Bosne“ ništa bez katarze, istinskog suočenja sa real politikama i susjeda i Evrope koje su nju načinile najvećom žrtvom raspada Jugoslavije, a sada je čine nedovršenom državom, državom u neizvjesnosti. Pravne presude su izrečene na Haškom tribunalu pojedincima za udruženi zločinački poduhvat i međudržavni oružani sukob. Međutim, bez definisanja političkih konsekvenci i odgovornosti, posebno na otklanjanju posljedica UZP-a i MOS-a, te stvaranja uslova za realni povratak stanovništva i promjene nakaradnog, nedemokratskog političkog sistema, Bosna će ostati poligon za nadmetanje sila izvan nje, pa tako i Turske. Daleko smo od suočenja sa moralnom i metafizičkom odovornošću, odgovornosti vjerskih struktura (Jaspers), za rat i razaranja, za progone i istrebljenje sa svojih ognjišta, za genocid.

MONITOR: *Haris Silajdžić je jednom rekao mnogi gledaju na sat kada će BiH nestati, a ne znaju da BiH ima vrijeme. Kako BiH može sačuvati integritet i teritorijalni suverenitet, kako se socijalno i politički može stabilizovati?*

KULENOVIĆ: Strpljivošću, mudrošću, odlučnošću i prijateljstvom. Bosna se iznova svaki dan rađa, često govori akademik Ljubomir Berberović, potpredsjednik Kruga 99. I jednim, i drugim, i trećim. A četvrtim, baš doslovno. U ljudskim relacijama koje i pored svih kataklizmi, razaranja i genocida nisu nestale, već se na individualnom, ljudskom nivou iznova obnavljaju. Nema u BiH kafane u kojoj se ne

Koristi od Erdoganove posjete

MONITOR: *Šta BiH dobija Erdoganovim skupom?*

KULENOVIĆ: Realno, napravljen je novi korak potpisivanjem Pisma namjere u izgradnji putnog prstena, autoceste Sarajevo - Beograd preko Tuzle i, u povratku, brze ceste preko Višegrada. I to bez dodatnih uslova i garancija koje druge zemlje, poput EU, traže za nastavak i tako spore izgradnje auto koridora 5 c (akcize na gorivo), uz značajan benefit od 20 odsto. Obim robne razmjene će se sa sadašnjih 800 miliona podići na milijardu eura, povećati izvoz mesa i drugih proizvoda, turizma i industrije obrazovanja.

Podjednako važno, ako ne i važnije, jeste podrška BiH ka NATO integracijama, jačanju suvereniteta i teritorijalnog integriteta. Treba pomenuti, da je pojam suvereniteta BiH mjerilo, lakmus papir u ovdašnjoj javnosti iskrenih namjera državnika koji posjećuju BiH, i koji se često ograničavaju samo na podršku teritorijalnom integritetu BiH. Susjedi posebno.

može naći dobro društvo i prijatan razgovor. Vojske i nasilnici dolaze i odlaze, zato je najvažnije da se očuva ta kultura bosankohercegovačkog, tradicionalnog načina života, koja jeste u krizi. Kultura života je najdugotrajniji i najsigurniji čuvar zajednice i njenog političkog oblika, države. Dovoljne su bile nedavno katastrofalne poplave da se to solidarno i ljudsko i obnovi, i pokaže. I sada dok širom cijele BiH traju protesti nesretnih roditelja Dragičević i Memić, vlastodršci koji su zasjeli na vlasti sijući mržnju prvi put su uzdrmani, pred tom masovnom ljudskom solidarnošću i iznad etnije i religije. Ljudska patnja i nepravda izgleda cementira temelje ove napaćene zemlje.

Bez obzira na to koliko bili kritični prema procesima koji se odvijaju u Evropi, koji se nemilosrdno odražavaju i na nas, mi drugog puta nemamo izuzev briselskog. Prosto - jer smo evropska zemlja i narod. Ipak, moramo činiti nešto proaktivno i sami u regionalnim okvirima. Da li je došlo vrijeme da razmišljamo o južnoj, aktivnoj osovini mira na Balkanu? Upravo mi preko kojih se u kontinuitetu politika namirenja međusobnih aspiracija najgrublje prelama? Crna Gora bi mogla biti najvažniji akter, pa i stožer te osovine mira - od Makedonije do Bosne i Hercegovine.

MONITOR: Prema medijima ka BiH kreće ogroman broj izbjeglica sa Bliskog istoka. Kako će vlasti u BiH na to reagovati?

KULENOVIĆ: Bojim se nespremno kao i u drugim državama. Bez regionalnog i evropskog odgovora pred ovom ljudskom i egzistencijalnom tragedijom BiH će zapasti u ogromne probleme

Paternalistička politika

MONITOR: Kakva je zvanična politika Hrvatske i Srbije prema BiH?

KULENOVIĆ: Blago je reći paternalistička. Politika namirenja na Bosni kao sukus trajnog rješenja srpskohrvatskih odnosa traje u političkoj misli, skoro dva stoljeća. Ali i u političkoj praksi od sporazuma Cvetković-Maček, Tuđman – Milošević, Karadžić – Boban do aktuelne koalicije Dragan Čović – Milorad Dodik. Izgleda da bi i Vučić rado uspostavljao pomirenje sa Bošnjacima ali bez BH države, podjednako kao i Kolinda europsku BiH bez Bošnjaka.

koje neće moći sama ni riješiti, ni podnijeti.

MONITOR: Milorad Dodik kaže da je BiH krajnji cilj migrantima sa Bliskog istoka, da Bošnjaci blagonaklono gledaju na migrantski talas i da to može izazvati dugoročne posljedice...

KULENOVIĆ: Dodikove lične paranoje služe za svakodnevnu političku upotrebu i zloupotrebu. Nisu migranti došli avionima u BiH, već kopnom preko Crne Gore i Srbije. Nije valjda da i jedna i druga učestvuju u antisrpskoj i otomanskoj zavjeri?! Ipak, slični likovi su u prošlosti, svjedoči tome čitavo 20. stoljeće, znali biti okidač najgorih kataklizmi, pa ga ne treba olako tretirati.

MONITOR: Kako predsjednik

Asocijacije nezavisnih intelektualaca – Krug 99 kako ocjenjujete angažovanje intelektualaca povodom dešavanja u BiH?

KULENOVIĆ: Kao i uvijek u sličnim, kriznim vremenima, nedovoljnim. Posebno u prizmi narodnog očekivanja od izraslih intelektualaca. Kao i drugdje miris novca i beneficija jedne čini impotentnim, a druge prepotentnim spram zbilje. Zato su crkve i vjerske zajednice, ma kako se zvale, efikasne u očuvanju ugodnog im status quoa. A i narodni mentalitet nije u tome bezgrešan – mentalitet gundanja, ali i pristajanja na silu i vlast, brzih rješenja – bez „filozofiranja“.

Veseljko KOPRIVICA

SAVRŠENO – ZAVRŠENO

Dok sam, prije par dana, razgledao neke knjige na Sajmu knjiga, uhvatio sam nehotice jednu zanimljivu sekvencu razgovora:

„Ne sudi knjigu po koricama!”

Savjet vrijedan pažnje, i kad su knjige i kad su ljudi u pitanju. Ali, treba biti oprezan, jer nikad nisi siguran na čemu si, ni sa koricama, ni sa onim što je između korica!

Kao i kod nekih knjiga, tako i kod nekih ljudi, ono između korica je mnogo vrijednije nego same korice, iako se često desi da su korice jedino što vrijedi i kod knjiga i kod ljudi. Ipak, ako ćemo pravo, često naiđemo i na knjige i na ljude kod kojih su korice (izgled) sasvim u skladu sa onim što je između korica: odlična knjiga u divnim koricama, odnosno, bezvrijedno štivo unutar kičerskih korica.

Kad bolje razmisliš, shvataš da je i ova, kao i mnoge druge, ako ne i sve pouke, samo prividno jasna. Ima situacija kada ne treba suditi po izgledu, dakle, kada prvi utisak i te kako vara, ali ima i primjera (Ljubav na prvi pogled!), kada je prvi utisak najtačniji i najsigurniji - tačniji od svih kasnijih analiza! I tu nam nikakve poslovice, aforizmi i generalne pouke ne mogu nimalo pomoći.

Premećući tako po riječima i značenjima, sinulo mi je da o ljudima, ili o bilo čemu drugom, možemo suditi sa savršenom sigurnošću tek kada priča o njima bude završena. Gle, rekoh, koliko su to bliske, gotovo potpuno iste riječi: savršeno – završeno!

I na tu pomisao, uz leđa mi kliznu talas jeze: ako samo ono što je završeno, poznajemo savršeno, onda to znači da je i ono što poznajemo savršeno, zapravo u nama već izgubilo aktualitet, da je prestalo postojati, ukratko, da je – završeno! Dok me je oblivao hladan znoj, nastojao sam se uvjeriti da nikoga, posebno ne one najbliže, ne poznajem ni izdaleka savršeno, da su mi zapravo veoma tajanstveni, zanimljivi – to da! - ali u biti misteriozni, intrigantni, da su za mene ne samo nepročitana, nego tek poluotvorena knjiga, da im još ni korice nisam pomnije razgledao!

Poznato je da ljudi razmišljaju na konkretnom jeziku, što znači misao traži svoj izraz u tom jeziku, i da jezik bitno određuje svijest, odnosno, mišljenje! U bosanskom jeziku (kao i u grupi srodnih

jezika), u kom primarno moja misao nalazi svoj izraz, i koji, dakle, bitno određuje moju svijest, ona jeza koju ovo poklapanje po zvučnosti riječi „savršeno“ i „završeno“, izaziva u meni, narasta, dobija prijeteću snagu, bolje reći: nepobitnu potvrdu, u etimologiji i gramatičkoj konotiranosti pojma *perfektno=savršeno*, koji je u opštoj upotrebi u vodećim svjetskim jezicima, a vodi porijeklo iz latinskog *perfectus*!

Je li se to gospodin Slučaj poigrao, ili se svuda i u svemu, pogotovo u riječima, kriju neke prave, nepobitne i neumitne pouke, mnogo jasnije od najblistavijih aforizama i poslovice!

Htio, ne htio, morao sam sebi priznati da pojam *perfektno*, koji je sinonim za *savršeno*, etimološki označava upravo nešto što je *završeno*; gramatički, „perfektno“ jeste past particip latinskog glagola *perfectus*, tako da je i u latinskom jeziku *savršeno*, s obzirom na gramatički kontekst, prije svega isto što i – *završeno*! Ne tražimo, dakle, ovdje i sada savršenstvo, nećemo ga tu naći, jer samo ono što je završeno, ono čega više nema, može biti savršeno! Savršenstvo obitava u prošlosti, šta znači da dok god neko ili nešto još jeste, dok nije prošlo, dok god nije *završeno*, nije, niti može biti *savršeno*!

I jednako logički neumitno, a još depresivnije, čemernije vrijedi i to da je sve što je završeno, što je bilo, pa ga više nema i nikada ga više neće ni biti, u tom nepostojanju, gdje god to bilo, ali svakako izvan ovoga svijeta, prelazeći u *završeno* postalo savršeno, kakvo god inače bilo dok je pod istom kapom nebeskom s nama trajalo! I onda još teži udar, gotovo metafizički harakiri, suicidalni argument protiv najplemenitijeg i najuzvišenijeg poriva – htijenja za boljim, težnje za savršenim! Riječ na riječ, dakle doslovno, težiti savršenom znači težiti završenom, žuditi za krajem, htjeti preći u prošlost, u ono gramatičko *prošlo vrijeme* (*past perfect*), završiti kao *više nego savršen* (*plus quam perfect*)!

Tračak svjetla i utjehe nudi trezvena procjena naših sposobnosti: „Ne plašite se savršenstva – i tako ga nikada nećete dostići!” - da bi je u istom trenu prekrila tamna sjena kobnog uvida: „Ne težite savršenstvu – i tako ga jednom nećete moći izbjeći!”

Ostani nesavršen, svijete, sačuvajte sve svoje nedostatke, prijatelji!

Piše: Ferid MUHIĆ

**Ostani
nesavršen,
svijete,
sačuvajte
sve svoje
nedostatke,
prijatelji**

ODNOSI EU I SAD

• TRAMPOVA POLITIKA POGREŠNA, AVANTURISTIČKA, I NESOLIDARNA:
Emanuel Makron,
Tereza Mej i Angela Merkel

Lideri EU prošle su se sedmice u Sofiji u potpunosti posvetili predsjedniku Sjedinjenih Američkih Država **Donald** **Trampu**. Oni nikada nisu tako žestoko kritikovali predsjednika glavne sile Sjevernoatlantskog saveza (NATO), kao sada povodom njegove odluke da ne produži važnost Zajedničkog sveobuhvatnog plana akcije (JCPOA), prema kojem su dogovorene ograničene nuklearne aktivnosti Irana u zamjenu za popuštanje međunarodnih sankcija. Nuklearni prorazum je sa Iranom 2015. zaključilo šest zemalja i EU.

Stajalište najvažnijih članica Unije je da je Trampova politika pogrešna, avanturistička i potpuno nesolidarna. Njemačka kancelarka **Angela Merkel**, francuski predsjednik **Emanuel Makron**, premijerka Velike Britanije **Tereza Mej** to su javno rekli u bugarskom glavnom gradu.

Prije dvije nedjelje Tramp je proglasio multilateralni dokument o nuklearnom programu Irana (JCPOA) „najgorim sporazumom svih vremena“

Može li se reći ne moćnijem mlađem bratu

Zajedničko stajalište najvažnijih članica Evropske unije je da je odluka američkog predsjednika Donalda Trampa o povlačenju SAD-a iz nuklearnog sporazuma s Iranom pogrešna, avanturistička i nesolidarna. Mogućnosti EU da se bori protiv američke ekonomske sile su skromne. No, u Briselu, Berlinu i Parizu, misle da postoje granice, čak i kada se radi o Vašingtonu

i najavio njegovo ukidanje, uprkos žestokim protestima partnera - EU, Velike Britanije kao i Rusije i Kine. Tramp je zaprijetio da će uvesti sankcije firmama drugih zemalja koje i dalje budu poslovale s Iranom.

Američki ministar spoljnih poslova **Majk Pompeo** je poručio da će SAD Iranu uvesti „najstrože sankcije u historiji“ uz „do sada neviđeni pritisak na iranski režim“. Iran, kako je precizirao Pompeo, nikada neće dobiti „blanko ček“ za dominaciju nad Bliskim istokom. Za novi sporazum, američki ministar je Iranu postavio visoke prepreke: Teheran mora da obustavi svoj raketni program i da se drži dalje od svih sukoba u regionu, uključujući i Jemen i Siriju. Tek tada će Vašington ponovo ukinuti sankcije.

EU, Rusija i Kina, žele da spase sporazum, poručila je šefica evropske diplomatije **Federica Mogherini**. Firmama iz EU, koje zbog poslovanja s Iranom Vašington bude kaznio, namjeravaju da finansijski priskoče u pomoć.

Mogućnosti EU da se bori protiv američke ekonomske sile su skromne. No, u Briselu, Berlinu i Parizu misle da postoje granice, čak i kada se radi o Vašingtonu – to je poruka iz Sofije.

„Nije u redu da se tek tako otkaže sporazum oko kojeg se pregovaralo 12 godina i koji je u Savjetu bezbjednosti UN usvojen jednoglasno. To krši povjerenje u međunarodni poredak“, reagovala je kancelarka Angela Merkel na Trampovu odluku. Šefica njemačkih socijaldemokrata **Andrea Nahles** odluku o Iranu nazvala je „velikim udarcem transatlantskom savezu“.

Londonski *Fajnenšel tajms* je komentirajući Trampov potez naglasio da bi „8. maj mogao ući u historiju kao dan kada se SAD odrekao vjere u svoje saveznike“. Poslanik s najdužim stažom u Evropskom parlamentu **Elmar Brok** rekao je kako je razočaran potezima Vašingtona. „Zapadno se jedinstvo raspada, to nije partnerstvo“, kazao je konzervativni političar.

Pitanje je da li će

nakostriješena Evropa ostaviti ikakav utisak na Trampa. Bez imalo obzira prema saveznicima u Evropi, američki predsjednik je već torpedirao sporazume o klimi, transpacičkom i sjevernoameričkom ekonomskom partnerstvu, razbuktao vatru na Bliskom istoku, uveo carine....

Neizvjesno je da li EU može da izbjegne prijetee carine SAD-a na čelik ili sankcije protiv kompanija koje posluju u Iranu. Biće skupo i veoma teško održati ekonomske veze s Iranom. Pogotovo ukoliko pogođene kompanije, kao što su *Total*, *Mersk* ili *Siemens*, odluče da slijede politiku SAD-a, a ne EU – da igraju na sigurno kako bi imale neometan pristup američkom tržištu.

Po njemačkom ministru spoljnih poslova **Hajko Masu**, država teško može zaštititi domaće kompanije koje

Pitanje je da li će nakostriješena Evropa ostaviti ikakav utisak na Trampa. Neizvjesno je da li EU može da izbjegne prijetee carine SAD-a na čelik ili sankcije protiv kompanija koje posluju u Iranu. Biće skupo i veoma teško održati ekonomske veze s Teheranom

i dalje budu poslovale s Iranom od američkih sankcija. „Rješenje kojim bi zaštitili preduzeća od svih rizika američkih sankcija ja ne vidim“, kazao je on. Ministar privrede **Peter Altmejer** pogođenim firmama ponudio je „pravno i praktično savjetovanje kao sredstvo za ograničavanje štete“.

Ovih dana u njemačkim medijima često je citirana ocjena američke stručnjakinja za trgovačko pravo **Džudit Li**. „SAD su veliki gorila na svjetskoj pozornici“, kazala je ona za CNN. „Mi ne samo da pokušavamo kontrolisati naša vlastita preduzeća, već i firme drugih zemalja“.

Poslije nuklearnog sporazuma iz 2015, delegacija za delegacijom evropskih poslovnih ljudi jurile su u Iran gdje su čekale velike rezerve nafte i gasa u nadi da će se odnosi sa Zapadom popraviti. Osim francuskog naftnog giganta *Totala*, unosan sporazum s Teheranom potpisao je *Royal Dutch Shell*. Francusko-njemački avionski proizvođač *Airbus* saglasio se da isporuči 100 putničkih aviona Iranu, po sporazumu vrijednom više milijardi dolara.

Francuski proizvođač automobila *PSA Pežo Sitron* potpisao je 350 miliona dolara vrijedan sporazum s iranskim proizvođačem automobila *SAIPA* za proizvodnju 200.000 automobila godišnje u Iranu. Njemački *Folksvgen* je u julu 2017. saopštio da će početi s izvozom automobila u Iran.

Sada su evropske i američke kompanije u opasnosti da izgube veliko izвозno tržište i milijarde dolara komercijalnih poslova. Uz to, odlazak zapadnih kompanija s unosnog izvoznog tržišta može se u suštini posmatrati i kao poklon Rusiji i Kini koje podržavaju Iran, a koje su stalne članice Savjeta bezbjednosti UN i koje su pomogle u pregovorima oko postizanja nuklearnog sporazuma.

„Imamo naginjanje prema Istoku zato što Iran nema opcija na Zapadu“, kazao je **Stiv Hanke**, ekonomista sa *Džons Hopkins* Univerziteta u Baltimoru. On je najavio da će prazninu u saradnji sa Evropom, Iranci popuniti s Rusijom i

Kinom.

Obnovljene sankcije SAD-a ciljaće, među ostalima, iransku automobilsku industriju, civilnu avijaciju, bankarski sektor. Američkim građanima i kompanijama biće zabranjeno poslovanje u skoro svim oblastima u Teheranu, ali će biti pogođene i strane kompanije. Osim što će biti izloženi sankcijama, oni koji budu hteli da posluju s Iranom neće moći da koriste američke banke, sklapaju poslove u globalnoj rezervnoj valuti - američkom dolaru.

Prije sklapanja nuklearnog sporazuma, kada je Iran bio izbačen iz SWIFT, dominantne američke globalne mreže transakcija, Kina i Rusija su našle zaobilazane puteve. Umjesto u dolarima, biznis transakcije su se obavljale u eurima, kineskim juanima ili ugovorima o robnoj razmjeni. Evopske firme koje posluju sa SAD-om i koriste američke banke nemaju takvu opciju.

Iranski ministar nafte **Bidžan Namdar Zanganeh**, kako prenose iranski mediji, izjavio je da je kineska državna kompanija CNPC, manjinski vlasnik akcija u razvojnom projektu u jednom od najvećih svjetskih prirodnih rezervoara gasa Južni Pars, u kojem je većinski partner *Total*, spremna da preuzme cijeli posao ukoliko se Francuzi povuku. Francuska kompanija *Total* je saopštila da će nastaviti dalje s planiranim 20-godišnjim projektom vrijednim pet milijardi dolara, samo ukoliko osiguraju da ih Vašington izuzme iz sankcija.

U još značajnom koraku zaštite Irana od američkih sankcija, Evroazijska ekonomska unija, koju predvodi Rusija, potpisala je prelazni trgovinski sporazum s Iranom, koji će smanjiti poreske tarife na stotine proizvoda iz Irana. Blok koji uključuje Jermeniju, Bjelorusiju, Kazahstan i Kirgistan, planira da započene pregovore sa Iranom čiji je cilj formiranje slobodne trgovinske zone.

Analitičari sugerišu da bi kombinacija zakonskih, finansijskih i političkih koraka evropskih država mogla da im omogućiti da nastave da pružaju Iranu koristi od sporazuma,

Evropa zajedno

Njemački šef diplomatije **Hajko Mas** računa na zemlje koje ostaju privržene nuklearnom sporazumu s Iranom. „U zajedničkim razgovorima mora se voditi računa i o tome kako se ubuduće može omogućiti trgovina s Iranom“, kaže on.

Kancelarka Merkel prošle je nedjelje u Sočiju nakon sastanka s **Vladimirom Putinom** poručila kako su dobri odnosi s Rusijom od strateškog interesa. „Aktuelne krize u svijetu, pa i one oko kojih se ne slažemo, mogu se rješavati samo ako postoji intenzivna međusobna saradnja“, izjavila je. Angela Merkel je treći visoki njemački zvaničnik koji je posljednjih dana posjetio Rusiju. Prije nje u Moskvi su boravili ministar spoljnih poslova Hajko Mas i ministar privrede **Peter Altmaier**.

Između Njemačke i Rusije ima mnogo spornih pitanja. Proteklih godina Moskva je načinila puno političke štete. Biće potrebno mnogo vremena da se to popravi. No, otopljavanje odnosa između Berlina i Moskve moglo bi biti posljedica Trampove odluke o izlasku SAD iz nuklearnog sporazuma s Iranom.

EU je ta koja mora da spasi multilateralni svjetski poredak koji su SAD dovele u pitanje, kaže francuski predsjednik Makron. „Žalim zbog odluke američkog predsjednika“, izjavio je Makron u intervjuu za njemačke medijske kuće. „Mislim da je to greška i zato mi Evropljani moramo zajednički da ostanemo u okvirima tog sporazuma“. Francuski predsjednik je istakao da se ne može odbaciti kompletan JCPOA samo zato što se jedna strana povukla. „Mi moramo da ga dopunimo i proširimo i na period poslije 2025. Potreban je još jedan dodatni okvir.“

U vezi spora oko carina i trgovine sa SAD-om, Makron kaže: „Evropa mora po tom pitanju da bude samouvjerena. Mi smo velika trgovinska sila. SAD je saveznik i partner, ali mi ipak imamo svoja pravila. Moramo da se pobrinemo za to da se ta pravila poštuju.“

• HOĆE LI IH TRAMPOVO RUŠE
NJE SPORAZUMA SA IRANOM
ZBLIŽITI: Vladimir Putin i Angela
Merkel, prošle sedmice u Sočiju

i velikih kompanija, kao i mnogo kompanija srednje veličine imaju ulog u američkoj ekonomiji i učestvuju na finansijskom tržištu, veoma je teško da ne postanu meta američkih pravila“, smatra Alkaro.

Za suprotstavljenje politici SAD-a, Evropska unija ima uzor. Kuba. SAD je ovu ostrvsku

državu prije 22 godine htio da baci na koljena pooštavanjem sankcija. Evropljani su htjeli da sklapaju poslove. Brisel je otišao tako daleko da je u okviru tzv. „blokiranja“ svim evropskim firmama zabranio poštovanje američkih sankcija.

Postoji ključna razlika u odnosu na ono vrijeme: Tada je u Bijeloj kući sjedio **Bil Klinton**, predvidljivi predsjednik naklonjen Evropljanima. Danas je tamo savim drugačiji nasljednik.

Postoji ključna razlika u odnosu na ono vrijeme: Tada je u Bijeloj kući sjedio **Bil Klinton**, predvidljivi predsjednik naklonjen Evropljanima. Danas je tamo savim drugačiji nasljednik.

Milan BOŠKOVIĆ

NIKOLA VRANJKOVIĆ, MUZIČAR

Pjesnik, pjevač, kompozitor, producent, gitarista Nikola Vranjković svojim nastupom zatvorio je prvi *Kotor May Rock* festival. U magičnom ambijentu starog grada, ispred katedrale Svetog Tripuna, brojna publika pridošla iz mnogih gradova Crne Gore, ali i turisti iz inostranstva, uživali su u *čarobnim akordima* Vranjkovića i njegovog benda. Emocije, od resigniranosti do nade, dijelom su stale u *Dve reči*, pjesmu koju je publika jednoglasno otpjevala umjesto Vranjkovića.

Numere sa *Veronautike*, albuma čije se iščekivanje zaista isplatilo, uz hitove iz ranijeg perioda i gostovanje Dina Kapetanovića, frontmena *Autogenog treninga* u izvođenju dueta *Moraćeš da naučiš da živiš sa tim*, nikoga nisu ostavile ravnodušnim.

MONITOR: *Kakav je uticaj danas bubnja i basa, gitare i glasa?*

VRANJKOVIĆ: Ništa se tu nije promijenilo. Kad pola života radiš to nešto vezano za bubanj, bas, gitaru i glas, onda je već kasno da se nešto mijenja. Drugi ljudi nešto mijenjaju, bave se drugim vrstama muzike, drugim zvukovima, međutim, ja nemam

Patriotizam je sadomazohizam

Činjenica je da fali srednji sloj publike, kao što fali i srednji sloj stanovništva u svim državama u regionu. Ta publika bi trebala da se od djetinjstva obrazuje, da sazna šta neki ljudi rade vezano za razne vrste umjetnosti koje nemaju veze sa rijalitetom i narodnom muzikom. U vrijeme kada je to neophodno da saznaju i da sazrijevaju, njima se to uskraćuje. Čini mi se sa namjerom

puno snage za inovacije.

MONITOR: *Šta je postalo drugačije u odnosu na ranije, publika ili muzičari?*

VRANJKOVIĆ: Slično je. Imam

tu sreću da i za nove generacije, koje tek sada otkrivaju ono što sam radio u posljednjih dvadeset godina, mogu da kažem da su veoma obrazovana, kulturna publika i ja to cijenim i

poštujem. Činjenica je da fali srednji sloj publike, kao što fali i srednji sloj stanovništva u svim državama u regionu. Ta publika bi trebala da se od djetinjstva obrazuje, da sazna šta neki ljudi rade vezano za razne vrste umjetnosti koje nemaju veze sa rijalitetom i narodnom muzikom. U vrijeme kada je to neophodno da saznaju i da sazrijevaju, njima se to uskraćuje. Čini mi se s namjerom. U razredu od trideset đaka, možda njih dvoje, troje sluša Bajagu, Riblju Čorbu, Partibrejkerse...

MONITOR: *Kada već pominjemo te bendove, većina klinaca Vašu sadašnju i muziku koju ste pisali za Block out otkriva preko EKV-a. Da li postoji neka posebna spona između onoga što Vi radite i onoga što je Milan Mladenović radio sa svojim bendom?*

VRANJKOVIĆ: Postoji isključivo poštovanje. Ne primjećujem neko nasljeđe iz prostog razloga što je taj bend bio preveliki da bi neko od nas danas mogao da mu priđe na bilo koji način. Bilo je neko drugo vrijeme. Oni su prevashodno bili jedan od najvrednijih bendova koji je postojalo u Jugoslaviji. To su ljudi koji su mnogo vježbali, mnogo radili, puno vremena provodili zajedno u stvaranju. Danas je drugo vrijeme i bendovi imaju manje vremena za takve stvari, na drugi način se radi. Konkretno, kada je naš bend u pitanju, važno nam je da budemo u terminima tačni, kad svi možemo da se nađemo i da za što kraće vrijeme uradimo što više kvalitetnih stvari, ono što smo zacrtali. Ne bih širio priču oko EKV-a, jer jednostavno previše poštujem sve to što su oni uradili da bih smio da se usudim da nešto poredim.

MONITOR: *Aktivni ste na društvenim mrežama. Koliko Vam one pomažu da svojom muzikom doprete do publike u vremenu kada mejnstrim medijima preovlađuju kič i šund?*

VRANJKOVIĆ: To je jedini način komunikacije sa publikom. Hvala Bogu da oni to prepoznaju. Ja zaista ne znam kako bih došao do šire publike da nije bilo nekoliko

živih snimaka sa TV emisija, koje smo odlično odsvirali, i naravno albuma koji je dostupan u svakom obliku svuda na internetu. Nemam mogućnost da ga krijem pa da bude, na primjer, samo na Deezeru da bih zaradio malo više para. Cilj mi je da ko god izrazi malo interesovanja

može da dođe do moje muzike, a u isto vrijeme sam veoma zahvalan publici što su u tolikom broju kupili posljednji album. To znači da cijene taj naš trud.

MONITOR: *Stihovima koje ste ranije pisali, na neki način ste se borili sa vjetrenjačama devedesetih.*

Koje Vas vjetrenjače danas inspirišu da stvarate?

VRANJKOVIĆ: Trenutno me ne inspiriše ništa posebno. Pravim skice, zapisujem nešto i zviždućem u telefon neke, onako, kratke melodije iz prostog razloga što sam se dosta umorio radeći ovaj album. Ne opterećujem se nešto pretjerano ni tekstovima.

Ja mislim da se, u stvari, nisam nikad ni borio. Ja sam jednostavno opisivao kako sam se osjećao i kako su se osjećali moji najbliži prijatelji iz okruženja. Postoji dosta bendova koji su okrenuti ka buntu, ka nekakvoj revolucionarnoj poeziji i muzici. Meni je bilo važnije da uspijem da se izborim sam sa sobom i svojim osjećanjima, da neko i danas dok čita tekstove može da osjeti kako se jedan običan mlad čovjek osjećao u to ludo vrijeme.

MONITOR: *Da li smatrate da umjetnik treba da bude društveno angažovan? Kao što, na primjer, to rade Sergej Trifunović ili Rambo Amadeus, koji ipak uspijevaju da svojim angažmanom odole politizaciji.*

VRANJKOVIĆ: Mislim da treba ako umije, a njih dvojica to apsolutno umiju. Kada ste već pomenuli tu dvojicu genijalnih ljudi, ja nemam apsolutno šta da im zamjerim. Energija koju oni ulažu da pomognu... Prevashodno, njihovo angažovanje je uglavnom humanitarno, oni su toliko dobrih stvari uradili za neke bolesne klince, za ljude koji se bave kulturom. Ako pričamo o Sergeju, čovjek je bez dinara glumio u spotu za pjesmu *Dve reči*. Poslije toga nas je zvao da sviramo jedan koncert koji je on organizovao i tako dalje. To oni apsolutno ne moraju da rade. U tome se, valjda, sagleda njihova veličina.

Naravno da postoje ljudi koji se angažuju, ili bar prikazuju da se angažuju na sličan način iz nekih drugih pobuda, ali ja se sa takvim ljudima ne družim. Mislim da svako ko umije na ispravan način da se bavi time, a to oduzima i puno vremena i energije, da treba da se bavi time. Nisam siguran da bih mogao do kraja

Patriotizam - mislio sam na sve mlade ljude u zemljama u okruženju koji još uvijek nisu odlučili da napuste svoje države u potrazi za boljim životom jer osjećaju ljubav i pripadnost prema nečemu ili nekome ko o njima apsolutno ne vodi računa, ko ih je gurao u ratove i siromaštvo bez potrebe, kome su njihovo zdravlje i budućnost apsolutno nebitni

da istjeram neku ideju kakvu može da istjera, recimo, Rambo.

MONITOR: *Mogu li danas umjetnici da dopru do apatične mase, da pokrenu kritičko razmišljanje?*

VRANJKOVIĆ: Ne znam da li više uopšte treba dopirati do mase. Dovoljno je da dopru do jednog, do deset ili sto ljudi i to već ima smisla. Jer mi se, ako pričamo o borbi (iako ja vazda pokušavam da izbjegnem tu priču, već govorim o opisivanju nekog stanja svijesti), ona je za svakog čovjeka. Svakog mladog čovjeka kojeg ti vratiš na ovu stranu, na kojoj smo mi koji se bavimo domaćom muzikom, ne mora isključivo da bude rock muzika, to je jedna velika stvar.

MONITOR: *U jednom intervjuu ste kazali ste da Vam se sve više čini da je patriotizam, u stvari, sadomazohizam. Kako to objašnjavate?*

VRANJKOVIĆ: Mislio sam na sve mlade ljude u zemljama u okruženju koji još uvijek nisu odlučili da napuste svoje države u potrazi za boljim životom jer osjećaju ljubav i

pripadnost prema nečemu ili nekome ko o njima apsolutno ne vodi računa, ko ih je gurao u ratove i siromaštvo bez potrebe, nekome kome su njihovo zdravlje i budućnost apsolutno nebitni. Strašna je to ljubav. Nešto kao kad beba koju su slučajno našli pored kontejnera cio svoj život osjeća da i dalje voli svoje bezdušne roditelje.

MONITOR: *Šta razlikuje Veronautiku od stvari koje ste radili ranije? Postoji li nešto što Vama taj album čini posebnim u odnosu na ostale?*

VRANJKOVIĆ: *Veronautika* je sigurno tekstualno najintimnija do sada. Čak sam imao nekoliko nedoumica da li ja smijem toliko otvoreno da pišem o nekim stvarima. Kada sam sve završio, bilo mi je mnogo lakše da sam sa sobom krenem dalje u život. To mi je bilo jako, jako važno, stvaranje *Veronautike*, od početka pisanja pjesama, nekih od prije desetak godina, do završnih snimaka i mikseva. Uzimalo je mnogo vremena i ništa se nije prepuštalo slučaju. To je moglo i ranije da bude gotovo, ali je meni bilo baš stalo da to bude do sada najiskrenija stvar koju sam radio.

MONITOR: *U martu ste svirali u Podgorici, u KIC-u Budo Tomović, gdje ste napravili četvorosatni spektakl. Crnogorska publika je prvi put bila u prilici da Vas sluša u takvom ambijentu.*

VRANJKOVIĆ: Veoma sam zahvalan ljudima iz KIC-a koji su nam omogućili da imamo konačno u Crnoj Gori koncert kakav smo dosada mogli da imamo samo na *Lake Fest-u* kada su tehnički uslovi u pitanju.

Prvi put sam svirao u Kotoru, u prelijepom ambijentu. Sa istom ekipom sam već četiri godine i pokušali smo da napravimo nešto vrlo slično onome što smo napravili u KIC-u. I uspjeli smo.

MONITOR: *Kada Vas možemo ponovo očekivati u Crnoj Gori?*

VRANJKOVIĆ: Nadam se uskoro.

Miljana DAŠIĆ

MOMČILO OTAŠEVIĆ, GLUMAC

Iskrenost je presudna

Još kao student Fakulteta dramskih umjetnosti na Cetinju smatran je za veoma talentovanog glumca pa je i tada igrao značajne uloge u predstavama *Lukrecija* *ilili Ždero*, *Četvrta sestra*, *Ribarske svade*, *Egzistencija*... kao i naslovne uloge u filmovima *Dječaci iz Ulice Marksa i Engelsa*, *As pik*, *Led*... Kako kaže, gluma ga je zainteresovala još u osnovnoj školi na Cetinju, kada je sa drugarima napravio predstavu *Pokondirena tikva*. I danas je Momčilo Otašević veoma posvećen poslu. Osvojio je cijeli region glavnim ulogom u seriji *Budva na pjenu od mora*, a uspješnu karijeru gradi i u Hrvatskoj gdje je glumio u popularnim serijama *Zora dubrovačka*, *Kud puklo da puklo* i *Čista ljubav*. Raduje ga što će glumiti u dugometražnom igranom filmu *Posle zime*, debitantskom ostvarenju reditelja i scenariste Ivana Bakrača o kojem se već naveliko govori jer je to

Znao sam da ne smijem biti privatn, ali nekako je moralo da bude lično. I desila se ta gluma kojoj ja težim. Ne dešava se to često, da tokom scene – nije Momo tu, već Ivo

prvi crnogorski filmski scenario koji je dobio novac iz programa Kreativna Evropa.

Kao član ansambla Crnogorskog narodnog pozorišta oduševljava publiku. Nakon uspješnih uloga u matičnom teatru, u prošloj sezoni, u predstavama *Bura* i *Učene žene*, tumači Iva u predstavi *Ekvinocija*, koju je po tekstu Iva Vojinovića režirao poznati hrvatski reditelj Ivica Kunčević. Pozitivna reakcija publike na nedavnoj premijeri u Crnogorskom narodnom pozorištu, pokazala je još jednom snagu njegovog talenta.

Osim njega u predstavi igraju Varja Đukić, Branimir Popović, Mirko Vlahović, Goran Vujović, Julija Milačić, Gorana Dragašević,

Žaklina Oštir, Olivera Vuković, Jelena Minić... Scenografkinja predstave je Ivanka Vana Prelević, kostimografkinja Danica Dedijer, a kompozitorica Vjera Nikolić.

MONITOR: *Na konferenciji za novinare uoči premijere „Ekvinocija” nije se krilo da je vrhunska vrijednost predstave, osim estetskih dometa, upravo i u odnosima koji su se uspostavili u toku procesa – i među glumcima, ali i sa ljudima iz teatra. Kakav je bio proces rada na predstavi?*

OTAŠEVIĆ: Proces rada na *Ekvinociji* je bio predivan. Bili smo pravi ansambl i svi smo igrali kao jedno. Svako je znao šta je njegov zadatak, zašto postoji u toj predstavi,

čemu služi na sceni i jednostavno se na probama dešavala magija. Ivica Kunčević je bio toliko strpljiv sa svima nama, a nije bilo tenzija ni u jednom momentu i mislim da je on jedan od razloga zašto je to sve tako lijepo funkcionisalo. To je čovjek meštar koji je znao šta hoće od ove predstave, a znao je dosta glumaca ansambla. Po treći put režira *Ekvinocija* pa mogu reći da je praktično radio svoj tekst. Vojinović je dubrovački pisac, Ivica je iz Dubrovnika i slobodno mogu reći da u ovom procesu niko nije lutao. Kao glumci smo istraživali likove, ali smo sve vrijeme znali gdje nam je mjesto i šta treba da radimo. Nikad niko nije kasnio na probu, a nije bilo nikakvog pritiska. Čak su najduže probe trajale tri sata, ali za ta tri sata sve smo završavali. Meni je to bilo novo jer na takav rad nisam navikao. I stvarno sam uživao i srećan sam što sam glumio u ovoj predstavi, a moram dodati da je tom utisku i lijep odnos sa kolegama.

MONITOR: *Kad već pominjete odnos sa kolegama, u predstavi je više od dvadeset glumaca, kažite mi nešto više o toj saradnji?*

OTAŠEVIĆ: Svi smo jedni druge bodrili, sve vrijeme jedni drugima sugerisali. Uživam da čujem mišljenje kolega i obično tražim da mi kažu šta ne valja. Kad mi neko od njih priđe i ako mi da milion komplimenta, ja mu kažem - reci mi nešto što ti smeta. Volim da mi kažu gdje je moj

Dočekao sam da radim predstavu sa Varjom Đukić, da budemo partneri na sceni. Još kao dijete gledao sam je u mnogim predstavama i divio se njenoj glumi, a kao student radio dvije predstave u kojima je ona glumila

propust i greška, jer želim da radim na tome. Ja sam prvi put, od kad radim u pozorištu, par dana prije premijere bio potpuno zadovoljan. Iskreno, svi smo bili zadovoljni, a rijetko se kad baš to desi. Nakon premijere sestra mi je rekla – rijetko kad si ti ovako zadovoljan. I bilo je tako... Nisam spavao noćima, a kad zaspim sanjam predstavu, dobro mi je. Mnogi su mi rekli kako sam u *Učenim ženama* glumački zanimljiviji, mada ne mogu da uporedim te dvije predstave. U *Učenim ženama* igram ženu pa je nekako uz Jagoša Markovića i tu odluku da tumačim Belizu pola posla odrađeno. Ovdje sam od samog početka morao da nađem tu neophodnu iskrenost za lik koji tumačim. Naravno, tražim iskrenost u svakoj ulozi – ali ovdje je to nekako bilo posebno. Tokom procesa bio mi je važan rad sa Varjom Đukić, koja tumči ulogu Ivoove majke. Prije svake probe prolazili smo scene, pričali o radnji, situacijama, zadacima... Otkrivali smo svaki novi detalj i svaki put sam čekao tu scenu da zaigramo zajedno. Toliko je ona divan partner – i u pedagoškom smislu i u glumačkom.

MONITOR: *Upravo je publika veoma emotivno reagovala na tu scenu – na dijalog majke i sina.*

OTAŠEVIĆ: Dočekao sam da radim predstavu sa Varjom Đukić, da budemo partneri na sceni. Još kao dijete gledao sam je u mnogim predstavama i divio se njenoj glumi, a kao student radio dvije predstave

u kojima je ona glumila. Mada, u *Mašakaratama ispod kuplja* sam u plakaru i *čaćkam* te lutke, a u *Ribarskim svađama* praktično se samo sretnemo na sceni. Bio sam presrećan kad sam čuo da mi Varja igra majku. Mnogi su me nakon premijere pitali kako izdržim taj monolog u sceni sa njom. Jednostavno – slušam je, živim to što Varja priča i uopšte ne razmišljam kako onda to da iznesem. Samo je gledam i iz nje izvučem emociju koju treba da izvučem i onda iz duše plačem i uživam u tome i presrećan sam. I svjestan sam koliko se divnih momenata desilo u našoj igri i kakva se tišina dogodila nakon naše zajedničke scene, razgovora majke i sina. I to nisam ranije nikad doživio. Na pretpremijeri u toj našoj sceni, kakav je muk nastao... Kakvu smo pažnju publike imali. To me je tako dirnulo, da sam dva sata nakon predstave pričao o tom trenutku.

MONITOR: *U „Ekvinociju” je dat poseban osvrt na odlazak mladih iz zavičaja. Naročito kroz lik Iva, koga Vi tumačite. Kako ste gradili lik i kolilo Vas je potresla sudbina glavnog lika?*

OTAŠEVIĆ: Ovaj komad sam čitao u avionu i ježio se. Znao sam da mi majku igra Varja i imao sam neke svoje slike u glavi. Zamišljao sam kako to može da izgleda, a sad sam svjestan da smo pošli dvanaet kopalja iznad toga šta sam zamislio. Od početka sam znao da se moram bazirati na iskrenosti. Češljao sam tekst, kao što sam radio na prvoj godini fakulteta... Tražio sam Ivoovu suštinu. Shvatio sam da je iskrenost presudna. Toliko je lijepo napisan komad, da ništa osim iskrenosti neće raditi na sceni. Znao sam da ne smijem biti privatn, ali nekako je moralo da bude lično. I desila se ta gluma kojoj ja težim. Ne dešava se to često, da tokom scene – nije Momo tu, već Ivo. A moram i ovo reći, da sam se na pauzi proba i ja oženio i čekam dijete. Tako su mi se otvorili neki novi nivoi... I tako sam srećan i uzbuđen bio da sam tekst znao nakon dvije, tri probe bez učenja teksta. Taj tekst je jednostavno ušao, usvojio sam ga i postao je moj. Intimno mislim

Proces rada na *Ekvinociju* je bio predivan. Bili smo pravi ansambl i svi smo igrali kao jedno. Svako je znao šta je njegov zadatak, zašto postoji u toj predstavi, čemu služi na sceni i jednostavno se na probama dešavala magija

DE PROFUNDIS

VIKTOR JEROFEJEV

Geopotika

da sam otišao do kraja jer se toliko lijepo osjećam da jedva čekam da ovu predstavu ponovo igram i nadam se da ću je dugo igrati.

MONITOR: *Predstava je rađena upravo kao jubilara – 100. od obnove CNP-a 1997. godine. Koliko pozorište može doprinijeti da se adekvatno sagledaju neke vrijednosti u društvu?*

OTAŠEVIĆ: Smatram da bi trebalo da pomaže mnogo, ali često se razočaram jer živimo u svijetu sa toliko raznih medija, elektronike, društvenih mreža, rijaliti programa koji su gledani... Ipak ono što primjećujem, puno je pozorište i to me tješi i raduje. Sve predstave su veoma gledane, a nema pozorišta bez publike. Nadam se da ljudi koriste pozorište kao neki odušak, da dožive katarzu. Vide gdje oni u životu griješe ili ne griješe, da vide da neko drugi ima problem kao oni ili da ih nema, da se poistovjete sa likovima. Negdje je i uloga pozorišta da mijenja čovjeka, ali kao što je rekao Ivica nakon dobre predstave, gledalac treba da izađe dva santimetra duži. I to bi trebalo da bude bit pozorišta.

MONITOR: *Na šta pomislite u trenutku između kraja predstave i aplauza?*

OTAŠEVIĆ: Sinoć sam se naježio. Gledao sam kraj predstave *Ekvinocija* i pomislio sam – već kraj. A to je jedno od mjerila dobre predstave. Obično sam na premijeri tužan, kasnije zavisí kakvo je bilo igranje. Na premijeri *Ekvinocija* sam bio tužan jer je proces završen i nakon toga neće Ivica doći da nam da korekcije. Čestitali smo jedni drugima i oprostili se od procesa i ostaće nam da je igramo, živimo i da je jedva čekamo. Moram priznati da sam se na premijeri naježio... Razmišljam kad da izađem, da se poklonim i dolazi Varja nakon kraja predstave, njene scene... Čestitali smo jedno drugom i nekako smo imali jednu našu katarzu. Preživjeli smo oboje i pošli u Ameriku. Pošli smo oboje i ponijeli par krša iz Konavala da tamo napravimo kuću.

Miroslav MINIĆ

FOTO: Duško MILJANIĆ

Viktor Jerofejev, nesumnjivo jedan od najvažnijih ruskih savremenih autora, piše o ženama i muškarcima, opsesijama, pohoti i melanholiji, čudnim odnosima među Rusima – i naravno, o svojoj ljubavi prema debelom, mesnatom, čvrstom, razbarušenom stvoru znanom kao Moskva. Piše Viktor Jerofejev i o ludoj svakodnevici Putinovog postkomunizma, bogatoj, odnosno kao crkveni miš siromašnoj Rusiji. Ali takođe o Tibetu, literaturi i Velikom patriotskom ratu. To, i još mnogo toga u ovoj elegantnoj knjizi sa malo stranica još jednom pokazuju njegovu stilsku briljantnost i njegove donekle neortodoksne poglede. Prikazi koje on nenametljivo plete u svojoj prozi očaravajuće su duhoviti, originalni i precizni. Viktor Jerofejev je veliki hirurđ ruske duše, a njegovo pero oštro kao skalpel.

Ovim, hronološki razuđenim izborom iz pripovedne proze Viktora Jerofejeva čitalac dobija priliku da prosledi i njene konstante i njene varijable. U veštom spoju fantastike i realnosti, Pisac ne krije svoje interventno prisustvo. Štaviše, na najosetljivijim mestima fabule, on teleportuje čitaoca u mozak pripovedača i skoro cinično demonstrira tehnologiju krojenja priče. To iznenadno prisustvo dovodi čitaoca u poziciju da probija nosem teatarske kulise ...

Ali umesto snovidnih predela – njega čeka ogoljena provokacija košmara... Reklo bi se da Pisac današnjice živi od frustracijâ svojih junaka. Pročitajte zadnje rečenice ovih priča: *(svaki) junak je (zamalo) umro! (Draginja Ramadanski)*

KOBA GROZNI

MARTIN AMIS

VBZ

Cinično ustvrdivši da se istinu, kao i sve druge ljudske vrijednosti, može odgađati beskonačno, Martin Amis u svojim memoarskim zapisima *Koba Grozni* tematizira smrt dvadeset milijuna nevinih u monstruoznom gulagu 20. stoljeća, Sovjetskom Savezu, od 1917. do 1953. Osvrćući se na Šalamova, Babelja, Nabokova i druge velike ruske pisce, on će doći do drastičnih zaključaka: oni, naime, i protiv svoje volje, u svojim djelima ispisuju studije tiranije čije su žrtve bili. Teror o kojem čitamo na svakoj stranici ove knjige, po Amisu, posljedica je sulude Diktatorove logike po kojoj nijedan pojedinac ne može podnijeti ukupnu masu države. Upoznavanja s zločinima u staljinističkoj Rusiji ispričana su kroz tri generacije, počev od Bernarda Showa, preko Martinova oca Kingsleyja, do ljevičarskih aktivista u Martinovoj generaciji. Amis strasno i iznimno osobno priča o režimu koji je ubijao svoje najodanije podanike, pitajući se zašto je Staljinovo zlo manje od Hitlerova, ali našavši se u sukobu i s političkom mišlju svoga oca, zadrta ljevičara, i s oksfordskim krugom ljevičara koji su ignorantski gledali na Staljinovo „practiciranje” komunizma, slijepo se držeći svog ideološkog kursa.

Koba Grozni sugestivno je svjedočanstvo o monstruoznoj gozbi ljudi, teroru kojem teško da možemo naći usporedbe u ljudskoj povijesti i mračnom umu Diktatora-ubojice.

(Ovu rubriku *Monitor* realizuje u saradnji s knjižarom *Karver*)

Neiskorišćeno blago

Piše:
Gradimir
GOJER

Nedavni koncert održan u Narodnom pozorištu Sarajevo na kojem su izvođena djela Ćerla Jusića, Amara Jažića i sintetski rad Munira Mušanovića signalizirao je elemente nastanka ovog teksta. Glazbena raskoš tema i motiva bosanskohercegovačke duhovne korjenike kod Ćerla Jusića ne potvrđuje samo njegovu duboko usađenu zavičajnu žicu u svaki skladateljski naum i ostvarenje ovog stvaraoca, pa sam tako ponovo uživao u glazbi skladanoj za balet *Omer i Merima*. Da ne govorim o Jusićevim glazbenim opijanjima Bosnom i Hercegovinom kroz jedinstven i internacionalno potvrđen balet o posljednjoj bosanskoj kraljici Katarini Kosači i kroz oratorij *Srebrenički inferno*, pa o gitaristički virtuoznoj obradi teme Šantićeve *Emine*...

Mladi skladatelj Amar Jažić svoje inspiracije za *Simfoniju Islamicu* pronalazi u milozvučju bosanskohercegovačkog življenja ovdašnjih muslimana i stoljetnog prisustva Islama na ovim prostorima, a također mladi stvaralac Munir Mešanović kroz svoj sintetski rad, svojevrstu glazbenu *leguru*, kolaž *Svjetlo*, imponira sposobnošću glazbenog sklapanja i finog pretapanja citatnosti bh. glazbenog sloga...

Svojim prisustvom ponudu europske glazbe upotpunjuju i suvremenici ali i pripadnici starijih generacija skladatelja. Sve je to ponuda i doprinos bh. glazbene kulture svjetskoj riznici

glazbe.

Van programa koncerta koji me je potakao da pišem o ovoj prevažnoj temi europske glazbe stoji skoro potpuna ignorancija bosanskohercegovačkih vlasti u kulturi za ovaj način umjetničkog izražavanja...

Razumijevanje za ovakvo ponašanje vlasti u kulturi države Bosne i Hercegovine jednostavno teško je naći u bilo kojem obliku.

Bh. vlast, kad bi se tek malo i na trenutak uozbiljila, trebala bi se suočiti bar sa golemim uspjehom koji je oratorij *Srebrenički inferno*, skladatelja Jusića i pjesnika libretista Džemaludina Latića imala, čemu sam osobno svjedočio u dvorani *Kemala Atatürk* u Ankari...

Ali sve pobrojano kao ni uspjesi predšasnika naših suvremenih kompozitora Jelićanina, Komadine, Smailovića, uspjesi Rade Nuić, Mladena Miličevića malo koga zanimaju...

Pisati europsku glazbu danas u Bosni i Hercegovini je nemilosrdno prosipati biserje pred svinje, ostati marginaliziran u tajkuniziranoj atmosferi primitivizma dođoša koji zauzimaju najznačajnije poluge vlasti.

Zato ovaj tekst nema nikakvu svrhu osim da podsjeti da primjerci kvalitetne europske glazbe žive u BiH, iako ih ova država ponižava do negiranja, umjesto da joj oni čine stvarnu komparativnu prednost pred civiliziranim nacijama i sa istoka i sa zapada...

Glazbena raskoš tema i motiva bosanskohercegovačke duhovne korjenike kod Ćerla Jusića potvrđuje njegovu duboko usađenu zavičajnu žicu u svaki skladateljski naum i ostvarenje. Ponovo sam uživao u glazbi skladanoj za balet *Omer i Merima*. Da ne govorim o Jusićevim glazbenim opijanjima Bosnom i Hercegovinom kroz jedinstven balet o posljednjoj bosanskoj kraljici Katarini Kosači i kroz oratorij *Srebrenički inferno*, pa o gitaristički virtuoznoj obradi Šantićeve *Emine*

Veliki mislilac zaslužuje penziju

„Prvi nije drugi, a drugi ne može biti prvi“, riječi su „velikog mislioca“ i ideologa DPS-a, a do nedavno i visokog funkcionera pomenute partije. „Rat za mir“ i mobilisanje crnogorske mladosti da krenu na Dubrovnik njegova je odrednica i njegovog šefa. E, pa on tako „vješt i uman“ mogao bi dopjevati Gundulićev spjev *Osman*, pa kao Mažuranić dopuniti nekoliko pjevanja. „Tko bi gori, sad je doli, a ko doli gor ustaje...“ Marović bi produžio: „Ko bi prvi, nije drugi, a ko drugi nije prvi...“ i tako redom bi se ređale njegove „umne“ riječi.

Nemam namjeru da vrijeđam Gundulića i Mažuranića i da ih upoređujem sa Marovićem. Nego, ako njegove mnogima nerazumljive riječi nijesu napravile štetu Crnoj Gori, jeste njegovo djelovanje ojadilo opštinu Budva i Crnu Goru za desetine miliona. Iako je za to osuđen, po ugledu na njega nadležni iz Srbije i Crne Gore i zamajavaju narod izjavama da se ne zna ko je nadležan da uhapsi Marovića i da počne služiti kaznu. Prvo, niko neće da odgovori kako je bilo moguće da on napusti Crnu Goru da to nijesu znali nadležni organi. Sve se to, izgleda, radilo smišljeno i organizovano, uz blagoslov državnih organa obje države. A nedavno je procurila i vijest da je tražio od Srbije da mu daju penziju i vozača. To je njegov pratilac i zastupnik demantovao. Međutim, predlažem da mu se pod hitno da penzija, jer je on to zaslužio dok je bio predsjednik zajedničke države Srbije i Crne Gore. Crna Gora se odvojila od Srbije, koja bez toga ne bi mogla postati samostalna država. On je doprinio svemu tome, pa zato i zaslužio srbijansku penziju i vozača, jer da nije bilo njega Srbija bi danas imala o vratu Crnu Goru i njene „umne“ kadrove. Vjerovatno zbog toga već godinu u medijima se pominje da državni organi još nijesu saopštili ko je odgovoran što bivši

funkcioner DPS-a ne služi kaznu na koju je osuđen kao vođa kriminalne grupe koja je budžet ojadila za više desetina miliona.

Bilo bi dobro da Srbija udijeli penzije još desetini crnogorskih funkcionera koji će u skoroj budućnosti biti procesuirani kao vođe kriminalnih grupa. Ovi naši više ne znaju šta rade od svog bogatstva, pa od naše zemlje rade što ne bi ni mala djeca. Vladaju neograničeno, a narod trpi i stenje od dobra što

im oni priređuju. Pitam se dokle će mrčni narod sve to trpjeti i vjerovati njihovim obećanjima i lažima. Zar mu nije jasno koliki je državni dug i da će to vraćati naši potomci, dok su oni sebe namirili i obezbijedili svoje potomstvo. No, i pored svega toga mnogi i dalje glasaju za DPS, mada je takvih sve manje i manje. Nadam se da će ih biti još manje na predstojećim lokalnim izborima.

Dole Peruničić
Podgorica

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI
Tel/fax: 031 344 244
E-mail: radio.delfin@t-com.me
www.radiodelfin.me

PRETPLATA

Correspondent bank:
Swift Address: RZBAATWW
Name & Address: RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG VIENNA, AUSTRIA
Beneficiary's bank:
Party Identifier: 1-55.097.455 EUR
Swift Address: LOVBMEPG
Name & Address: LOVCEN BANK AD BULEVAR DZORDZA VASINGTONA 56
81000 PODGORICA, MONTENEGRO
IBAN ME25565005010000413202
Name & Address: MONITOR DOO
PODGORICA, Trg republike-PC Ražnatović bb,
Podgorica
Kopiju uplate obavezno poslati
na fax: +382 20 242 306 ili na adresu:
81000 Podgorica, UI.Trg republike bb

OMBUDSMANKA MONITORA

Paula Petričević, ombudsmanka *Monitora*, redovno prati rad našeg nedjeljnika. Njena djelatnost je transparentna i njene ključne nalaze objavljujemo. Ukoliko mislite da smo prekršili neko od načela Kodeksa novinara Crne Gore ili se ogriješili o druge profesionalne i etičke standarde, obratite se našoj ombudsmanki na email adresu: monitor.omb@gmail.com ili poštom na adresu: Trg Republike bb

Redakcija *Monitora*

Zov(a) prirode

**Ako ne znaš
da prepoznaš
sreću, to su oni
rijetki trenuci
kada, i da
možeš da biraš,
ne bi bio ni na
jednom drugom
mjestu, već tu
gde jesi. Pored
žbuna zove**

Dobar dan, ja sam sa mladine strane. Je l' ostalo šta od torte s limunom i **zovom**?

Ne znam zašto je do mene uopšte došla informacija da se na čuvenom kraljevskom venčanju služila torta od zove. Čuj od zove! Pa kod nas zova raste de' očeš, ko trava i od nje mi siroti pravimo sok. Ako imamo para za šećer. Moja, sada već čuvena, baba je jednom napravila par litara soka od zove i neko je napravio užasnu grešku i rekao joj da je sok baš dobar i posle je pravila dve stotine litara svake godine, i svakog terala da pije, i svakom slučajnom prolazniku uvaljivala po bocu soka od zove.

U *Blicu* sam pročitala neku listu najlekovitijih biljaka, ali odmah zatim i listu najuticajnijih istorijskih ličnosti. Isus Hrist... Nisam gledala dalje, ali je na drugom mestu verovatno Deda Mraz, a na trećem Supermen. Tako da sad ne znam ni koliko je zova lekovita po *Blicu*. Samo po babi. Ona je brala lekovito bilje. Da joj se nađe. Danas, ako ćeš da se lečiš doktoru stavljajš koverat sa novcem u džep. Da mu se nađe.

Uzgred, najlepša zova raste u kanalizaciji. Apsolutno nikakva metafora, raste u galovičkom kanalizacionom potoku i baš mi je žao što ne mogu da je uberem za sok. Možda je trebalo da još uvek verujem svom stricu da je dovoljno u drvetu zove izbušiti rupu i čekati da sok poteče. Nekada cvet zove, a danas kod omladine poznatiji kao cvet šokate. Pa šokiram te strogim glasom kao moj tata nekad mene, sa sve slušalicom crnog gestapo telefona od pola kile u ruci.

Ako ne znaš da prepoznaš sreću, to su oni retki trenuci kada, i da možeš da biraš, ne bi bio ni na jednom drugom mestu, već tu gde jesi. Pored žbuna zove. Kažu da je to stecište vila, a vino od zovinih bobica vilinsko piće. A ko ga popije može i da ih vidi, a boga mi i porazgovara sa njima. Ne pitajte kako znam. Ljudi bi radije da pretpostave nego da pitaju. Ne zato što su skromni, već zato što se boje da će ih odgovori manje tešiti od njihovih pretpostavki. Nabrah lekovite cvetove zove, jedva dočekah sunčan dan. Još jedna pobeda naše vlade. Mada, zovin cvet lepše miriše na kiši, a čak može i direktno u sok da se pretvara. Pa i u vozu života i prva klasa i vagon za stoku imaju isto odredište. Važan je doživljaj onog što gledamo kroz prozor. Popijem sok od zove i momentalni mir. Opet imam deset godina.

I sad bih da pravim tu kraljevsku tortu od zove, samo ne znam da li bih uspela da se nosim sa tim, al' da vam ne pričam gde da se nosim. Jebo zemlju gde većina medija prenosi britansko kraljevsko venčanje! Kad će živi prenosi iseljavanja zbog dugova, našeg plemstva kako uči srpski, protesta obespravljenih i opljačkanih, borbe bolesne dece dok čekaju sms za spas...? Uvek je Srbin radije gledao u tuđe dvorište.

P. S. Da znate samo, kupila sam polovnu knjigu, a unutra teta Bosiljkina posveta malom Iliji za jedanaesti rođendan. Pio se domaći sok od zove i višnje i jeo patišpanj...

Nataša ANDRIĆ

MOMIR ČOLOVIĆ:
 POSLJEDNJE OPELO - KAKO JE POTOPLJENA CRNOGORSKA FLOTA (II)

Crnogorski brodovi pod malteškom zastavom

**Radnički savjet
 Jugooceanije je
 20. marta 1992.
 godine odlučio
 da svi brodovi
 u vlasništvu DP
 Jugoslovenska
 oceanska
 plovidba
 Kotor budu
 registrovani
 u Republici
 Malti, da plove
 pod zastavom
 Republike Malte
 i imaju luku
 pripadnosti
 La Valletta**

Pisac ovih redova proveo je cijeli svoj radni vijek od 40 godina, četiri mjeseca i jedan dan radnog staža u *Jugooceaniji*, Kotor. Plovio je na 36 prekookeanskih brodova, od najstarijeg *Prenja*, starog 57 godina, do najmodernijih full kontejnera *Kupresa* i *Boke*. I poslije uvođenja sankcija iskrcao se sa posljednjeg broda *Hercegnovi* u luci Kazablanka u Tunisu, brod koji je produžio za Kinu da bi tamo kao posljednji brod-žrtva, sačekao prestanak sankcija. Po prestanku sankcija on je prvi zaplovio i nekoliko dana kasnije, u sudaru sa drugim brodom, potonuo nadomak luke Singapor. Srećom, od posade niko nije nastradao.

Bio sam 28 godina chief engineer, što je najveće zvanje u pomorstvu u mojoj struci, najveći pojedinačni akcionar *Jugooceanije*, postao sam to kroz radni odnos i otkupom dionica, i bio jedan od dva pomorca, od oko 15.000 pomoraca koji su plovili u *Jugooceaniji*, i onih koji su do danas pošli u penziju, koji je ostvario limitiranu penziju. Pokradena mi je devizna štednja od 40 godina rada, a vraćeno mi je oko 20 odsto poslije 28 godina. Otete su mi akcije *Jugooceanije*, gdje su pomorci bili vlasnici 47,70 odsto vrijednosti. Ustvari, pomorci su bili vlasnici preko 90 odsto, ali Vlada DPS-a je umanjila naše vlasništvo. Sve skupa oduzeto mi je, prema slobodnoj procjeni, oko 800.000 američkih dolara sa kamatama. Nijesam ogorčen, ljut i osvetoljubiv, ali neka se zna ko je i koliko unazadio Kotor, Boku, našu i njihovu jedinu i vječnu Crnu Goru. Tvrdoglavost, neznanje, primitivizam, nasilnost, nedostatak opšte kulture, nespremnost za saradnju, negativni i

• Upravna zgrada Jugooceanije u Kotoru

nasilni odabir kadrova, koji nije imao veze sa strukom – što sve prati ovaj režim, ponajviše su uzroci nestanka crnogorske flote. Neću prećutati ni one u kojoj su učestvovali i oni koji su je stvarali – pomorce. Njihov negativni učinak je bio nesumnjiv, ali ne i presudan. Nekoliko kapetana je dalo lavovski „doprinos” svojim nesnalaženjem na mjestima kada su asistirali neznadorima u direkciji *Jugooceanije*.

Kad ovi pomorci, kapetani, upravitelji i budući pomorci budu pitali ko je uništio ogromnu flotu od 43 prekookeanska broda, najveću flotu u istoriji države Crne Gore, neka ne zaborave imena **Momira Bulatovića, Sveta Marovića i Mila Đukanovića, Filipa Vujanovića i Igora Lukšića, ministre Predraga Goranovića,**

Predraga Ivaniševića, Igora Lukšića, Vojislava Mićunovića, Jusufa Kalomperovića, Andriju Lompára, zatim Ivana Brajovića, direktore Nikolu Samardžića, Vojina Jaukovića, Vaska Ilića i Zdravka Miloševića. To su najodgovornije ličnosti koje su odlučivale o sudbini crnogorske flote.

Akteri ovog milenijumskog egzodusa su se postarali da

kriminal, razbojništva, ubistva, nasilje, otimačina, poltronstvo, neznanje i neodgovornost.

Pripadam generaciji koja je stvarala ogromna dobra svom gradu i državi. Stvorili smo veliku *Jugooceaniju*, koja je ostvarivala prihode na najsurovijem tržištu rada – na međunarodnom pomorskom tržištu, gdje velika riba uvijek jede malu. Bili smo krava muzara, kakvu Crna Gora nikad nije imala. Čak ni velika Juga. Vrijednu stotine miliona USA dolara. Imali veliko nepokretno blago.

Velikani koji su me učili struci, tradiciji, bili su centar stvaranja velikog bogatstva – crnogorske pomorske flote, odavno se više ne rađaju na ovim prostorima. Poštujući najveći kriterijum stvaranja materijalnih dobara i ugrađujući u njega cio svoj radni vijek, najljepše i najproduktivnije godine života – kao savremenik tih važnih istorijskih događaja ne mogu dozvoliti da neki iz druge ili pete ruke pišu o ovako velikim ekonomskim sunovratima. To je motiv mojeg pisanja. Da istina ne umre.

Godine 1991. na čelu *Jugooceanije* bio je **Nikola Samardžić**, kao generalni direktor. Vrhunski pomorski stručnjak, zapovjednik, ekonomista i diplomirani pravnik. Istovremeno je bio i ministar inostranih poslova. Kada su Crnoj Gori uvedene međunarodne sankcije u aprilu 1992. godine on je preduzimao sve da izbjegne golemu štetu koja nas je očekivala. Strani finansijeri i kreditori su tražili da se hitno svi brodovi preregistruju van zemlje i više ne nose našu zastavu. Nažalost, nije bila u pitanju samo zastava. U skladu sa zahtjevom naših povjerilaca, Radnički savjet je donio odluku da se brodovi preregistruju na Malti i viju maltešku zastavu. Ovaj čin je izvršen na temelju slijedeće Odluke o promjeni zastave brodova *Jugooceanije*.

Na osnovu člana 49 Statuta

preduzeća *Jugooceanije*, Radnički savjet preduzeća, na svojoj drugoj redovnoj sjednici održanoj 20.03.1992. godine donio je odluku:

„Svi brodovi u vlasništvu *DP Jugoslovenska oceanska plovidba Kotor*, registrovaće se u Republici Malti, ploviće pod zastavom Republike Malte i imaće luku pripadnosti La Valletta. Odredbe iz prethodnog stava ne odnose se na brodove *Jugooceanije*, koji su i do sada bili registrovani i plovili pod Panamskom zastavom. Brodovi *Jugooceanije* pod inostranom zastavom, pored inostranog sistema obračuna, vodiće računovodstvo po propisima Jugoslavije i Crne Gore i uplaćivaće poreze i doprinose Jugoslaviji i Crnoj Gori u iznosima koji su utvrđeni propisima tih država”.

Nikola Samardžić, poslije javnih napada o preregistraciji 14 oktobra 2000. godine, izjavljuje u *Vijestima*: “Nijesu Amerikanci naivni, znali su šta smo uradili i donijeli su u Savjetu bezbjednosti, drugu Rezoluciju, samo radi brodova. Rezoluciju od 30 maja ponovili su i 16. novembra 1992. godine i dodali: brodovi koji su vlasništvo crnogorske države bez obzira na to pod čijom zastavom plove moraju da budu uhapšeni”.

Osim imperativnog zahtjeva banaka da bi se dobio kredit za otkup brodova sa njim je otkupljeno preko 50 miliona dolara duga. Postojala je i odluka Radničkog savjeta donijeta u ime 1301 radnika, koju je morao kao direktor sprovesti. Iz te odluke se jasno vidi: da nije u pitanju promjena vlasništva, nego administrativni postupak koji je dnevno uobičajen kod pomorskih kompanija u svijetu. Samo u medijski totalno zatvorenom sistemu mogu se plasirati nebuloze o prodaji brodova za 22 dolara. Sve odluke koje je donosio Samardžić bile su u skladu sa zakonskom obavezom direktora koji ih je izvršio u okviru svoje odgovornosti.

(Nastavlja se)

dokumentacija kompanije, umjesto da bude sačuvana i predata Državnom arhivu Kotor, bude uništena da bi se zatrla svi tragovi postojanja lične odgovornosti pojedinaca.

Ne mogu da ne pomenem nezainteresovanost političkih partija za sadržaj mojih knjiga, koje su bile dobar materijal za propagandne sadržaje opozicije. Kod njih nijesam naišao na razumijevanje. Takođe, ni kod svih glasila, pa ni onih opozicionih, kojima je bio interesantniji crnogorsko-srpski nacionalizam nego pisanje o ovim temama sa primorja, koje “nikog” ne interesuju.

Hoću da izuzmem od tog beznađa samo jedno glasilu – nezavisni nedjeljnik *Monitor*.

Na Crnogorskom primorju je danas sve uništeno. Samo cvjetaju

BOJANA LAKOVIĆ-KONATAR

Sa studentima FNP-a nedavno ste uradili istraživanje o očekivanjima studenata novinarstva.

U ime Sindikata medija Crne Gore (SMCG), a uz pomoć Fakulteta političkih nauka Crne Gore (FPN) sprovedla sam istraživanje o očekivanjima studenata novinarstva sa osnovnih i specijalističkih studija. Primijetila sam da postoji velika razlika između onoga što studenti zamišljaju da je novinarstvo i onoga što ih zapravo očekuje u redakcijama. Cilj istraživanja je zato bio da pokaže kolika je zapravo ta razlika, ali i da pokuša da bolje informiše buduće i sadašnje studente novinarstva sa onim što ih očekuje na tržištu rada. Osim toga, ispitivali smo i kako studenti vide crnogorske medije, zašto su upisali baš ovaj fakultet i da li planiraju da nastave da se bave novinarstvom. Nažalost, rezultati su obeshrabrujući jer je većina tih mladih ljudi već donijela odluku da se ne upušta u ovaj posao, već da posao traži u PR-u ili nekoj srodnoj oblasti.

Koji su najčešći razlozi zbog kojih studenti upisuju studij novinarstva?

Najveći broj studenata htjelo je da studira novinarstvo jer su željeli da budu društveno angažovani. Međutim, veliki broj njih (43%) kazalo je da im je novinarstvo posao iz snova, što je izuzetno lijepo jer takvo mišljenje o profesiji vjerovatno nema ni trećina njihovih kolega koji rade ovaj posao. Bilo je i onih koji su upisali novinarstvo jer nisu znali što drugo da upišu. Studenti generalno ne percipiraju novinarstvo kao profitabilnu profesiju, pa je za vrlo mali broj njih novac i motiv za upis. Studenti su pokazali da su više vođeni željom za promjenom i radom u javnom interesu nego ličnom dobiti.

Koliko se njihovi motivi i ambicije tokom studija mijenjaju?

Sa svakom godinom studija, studenti novinarstva imaju više prakse

Bojana Laković-Konatar, završila je Novinarstvo na Fakultetu političkih nauka u Podgorici i sada je na magistarskim studijama. Angažovana je u Sindikatu medija CG i kao asistentkinja na Fakultetu političkih nauka, Univerziteta Crne Gore

u medijima a ona se pokazala kao vrlo važna za odluku da li će nastaviti da se bave ovim poslom ili ne. Istraživanje je pokazalo da novinarstvom žele da se bave uglavnom oni studenti koji su bili zadovoljni praksom. Pokazalo je i da najviše studenata prve godine želi da nastavi da radi u novinarstvu, dok je među onima koji žele da se prebace na PR najviše studenata druge i treće godine. Zanimljivo je i to da svaki treći student novinarstva sebe u budućnosti vidi na televiziji kao novinara koji se bavi zabavnim programom.

Svi ovi nalazi bi zapravo trebalo da pokažu i kolegama u redakcijama da se moraju potruditi da ti budući novinari ostanu u profesiji. Takođe, to što veliki broj studenata ne smatra da postoji mogućnost da se zaposle u medijima, trebalo bi da bude signal vlasnicima da otvore vrata i za neke nove, mlade ljude.

Kako studenti ocjenjuju položaj novinara?

Studenti su kazali ono što je manje-više dominantno mišljenje u društvu. Više od polovine anketiranih misli da je stanje u crnogorskom novinarstvu loše, kada su u pitanju uslovi rada, a što su na višoj godini studija to lošijim ocjenjuju položaj novinara. Među onima koji položaj novinara vide kao veoma dobar ili zadovoljavajući većinu čine studenti

druge godine, dok su njihove kolege sa prve godine najbrojniji među onima koji položaj novinara ocjenjuju kao „ni dobar ni loš“. Zanimljivo je to što studenti četvrte godine, koji su uglavnom već počeli da rade, čine većinu onih koji ga ocjenjuju kao nezadovoljavajući.

Kako biste vi ocjenili položaj novinara, s obzirom na to da radite sa novinarima i onima koji će to postati?

Česti napadi, prijetnje i razne vrste pritisaka na novinare govore o tome da je položaj novinara loš. Problemi su višestruki i čini se da nema velikih izgleda da će se u nekoj bliskoj budućnosti riješiti. Sindikat medija Crne Gore već treću godinu radi istraživanje sa novinarima, a rezultati nas svake godine dodatno obeshrabre. Iz godine u godinu, novinari ocjenjuju svoj ekonomski položaj kao lošiji, cenzura i samocenzura su izuzetno izražene, a i dalje veliki broj novinara prelazi u druge profesije. Međutim, primjetan je i manjak solidarnosti i nizak stepen spremnosti iskusnijih kolega da pomognu sadašnjim studentima a budućim novinarima da se snađu u redakciji. To što se ovako mali broj studenata vidi u ovom poslu nije njihov problem, ili problem Fakulteta, već ogroman problem za profesiju.

Predrag NIKOLIĆ